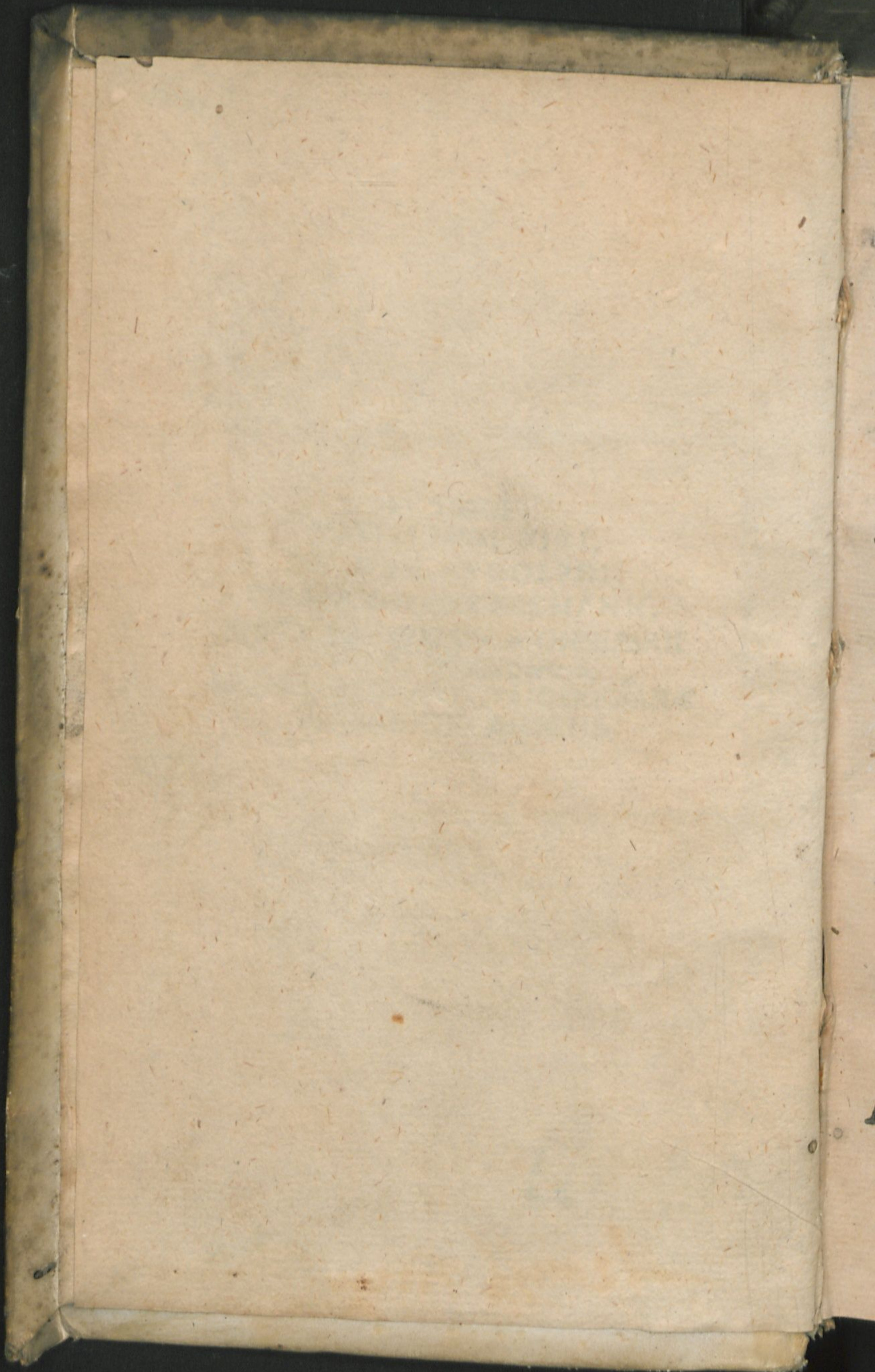

EX LIBRIS
ILLVSTRISSIMI VIRI,
DN. DAN. LVDOLPHI,
LIB. BAR. de DANCKELMANN,
S. REG. MAI. BORVSS. CONSILIARII
STATVS INTIMI, cetera,
BIBLIOTHECÆ ACAD. FRIDERICIANÆ
TESTAMENTO RELICTIS.

Re. 800

RESOLUTIO
PRÆCIPUARUM
Quæstionum

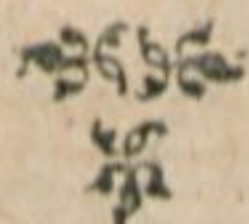
CRIMINALIS ADVER-
SUS SAGAS PROCESSUS;
CUM REFUTATIONE NOVA
TAM JURIDICA, QUAM PHILOSOPHI-
*ca Purgationis Sagarum per aquam frigidam, adversus
Guilielmum Adolphum Scribonium Philosophia
& Medicinæ Doctorem, per consulta-
tionem pertractata.*

AUTORE
OTTHONE MELANDRO
Hasso Juris utriusq; Doctore.

OMNIBUS TAM IN JURISPRUDENTIA,
quàm in Theologia ac Philosophia versan-
tibus lectu nec infrugifera, nec
injucunda.

ADIECTA EST ETIAM PROPTER SI-
*milem materiam, præclarissimi Philosophi M. Rodolphi Go-
clenii, in illustri Cattorum Academia Professoris publici O-
RATIO pererudita & elegans, de NATURA SA-
GARVM, in purgatione & examinatione per frigi-
dam, aquis innatantium.*

Cum necessario rerum ac verborum Indice.

LICHAE, APVD NICOLAVM ERBE-
nium, Anno M. D. XCVII.

NOBILISSIMO, STRE-
nuo, Magnificis, Amplissimisq;
Clarissimisq; viris ac Jurecon-
sultis præstantissimis

DOMINO OTTONI A STAR-
SCHEDEL Illustrissimi Hassiæ Principis
Domini Mauriti Vicario integerrimo, &
potentissimi quondam Electoris Saxonie
Domini Christiani felicissimæ recor-
dationis Consiliario inti-
mo: &

DOMINO JOACHIMO VVILLERO
*Camera quondam Imperialis Assessori, nunc autem
multorum Electorum, Principum, Comitum, Civi-
tatum imperialium Advocato & consilia-
rio celeberrimo: &*

DOMINO EVERHARTO A VVEIHE,
*Decretalium olim Professori in Academia VVitteber-
gensi eximio, & duorum Saxonie Electorum Domi-
ni Augusti & Domini Christiani laudatissima memo-
ria Consiliario, nunc vero Illustrissimo Hessorum
Principi Domino Mauricio a Con-
siliis aulicis: &*

DOMINO ANDREÆ CHRISTI-
ANO Hannoviensi & Nassovio Con-
siliario fidelissimo;

Patronis, Dominis, & amicis suis summè colendis

S. P. D.

OTTHO MELANDER JURIS-
UTRIUSQUE DOCTOR.

) (2

Falcem

EPISTOLA DEDICATORIA.

FALCEM EGO FOR-
 tassis in alienam, quod ajunt,
 messem misisse nonnullis vi-
 debor, quod de Sagis Tracta-
 tum hunc, qui ad Philoso-
 phos magis & ad Theologos, quam ad Ju-
 reconsultos pertinere existimatur, scriben-
 dum susceperim. Sive enim naturam male-
 ficarum, sive vim agendi potestatemq; con-
 templari, pauloq; accuratius indagare ve-
 limus, non intra Jurisprudentiae nobis se-
 pta ac terminos consistere datur, sed & ad
 Philosophiam & ad Theologiam saepenu-
 mero decurrere, earumque opem ac con-
 siliium implorare necesse habemus. Physica
 namq; cum aliis principium motus ac quie-
 tis in corporibus naturalibus contempletur,
 tum vero etiam Sagarum naturae ac o-
 perationis consideratio inde petenda est.
 Ac ut sanum de utroque ac caelesti veritati
 consentaneum fiat judicium, oportet ut
 Theologia accedat, Physicorumq; dispu-
 tationes, exquisitissima illa aeterni judicii
 sui lance ponderet. At vero veniam mihi
 non solum dabunt illi, quicumque erunt,
 critici, sed etiam me excusatum habebunt,
 cum Politicam omnium artium archite-
 ctonicam ab Aristotele *lib. 1. Ethicor. ad Nico-
 mach. cap. 2.* dictam esse, ad mentem intelli-
 gentiamque revocaverint. Quod idem ad
 Juris-

EPISTOLA DEDICATORIA.

Jurisprudentiam recte quadrare ipse Ulpianus Jureconsultus testis est locupletissimus, quando Jurisprudentiam veram non simulatam Philosophiam appellat *in l. 1. §. 1. ff. de justit. & jur.* Sicut enim Politicæ sive Ethicæ propositum est, hominem in hac vita veluti in turbulentissimo quodam pelago navigantem, variisque propterea procellis expositum, in felicitatis portu collocare, idque agere, ut animus humanus pulcherrimis virtutum ornamentis perpolitus, in omnibus dictis ac factis sibi constet: Sic Jurisprudētia boni & æqui notitia est, quæ æquam ab iniquo separatur, licitum ab illicito discernitur, & homines non solum metu pœnarum, verum etiam præmiorum exhortatione boni efficiuntur, ut Ulpianus *in l. 1. §. 1. ff. de just. & jur.* eleganter differit. Sicut etiam Politica sive Ethica artium architectonica eo ipso est, quod omnium disciplinarum scientiarumque subsidiis indiget ad intellectum bene informandum, ut ab hoc iterum voluntas erudiatur, ac, si quando appetitus extra orbitam ferantur, revocetur, & in gyrum rectæ rationis ducantur: Sic ad Jurisprudentiæ perfectionem omnes facultates & scientias unanimi quodam consensu concurrere, ac quasi conspirare in confesso est. Et quod de Ethica affirmavimus, id ex iis planum manifestumque evadit, quæ

EPISTOLA DEDICATORIA.

Philosophus *toto libro 6. Ethicor. ad Nicomach.* prolixé eruditèq; persequitur. Cùm enim libris quinque præcedentibus explicacionem voluntatis, & quæ huic adjunguntur, virtutem moralium complexus esset ac intelligeret, voluntatem officium rectè suū facere non posse, nisi intellectus hominis à variarum rerum scientiis benè instructus paratúsque esset, facere non potuit, quin huic quoque proprias quasdam virtutes destinaret. Ac intellectui quidè speculativo intellectum, scientiam, & sapièntiam: intellectui autem pratico prudentiam & artem assignavit. Intellectus principia & propositiones immediatè veras, ex quibus conclusiones verissimæ deducuntur, contemplatur. Scientia est habitus ex illis conclusionibus & demõstrationibus, quæ per hujusmodi principia fiunt, comparatus. In id namque demonstratio, attestante Philosopho *in Analyt.* incumbit, ut propriam aliquam qualitatem sive τὸ ἀσθὸς per causam immediatè veram in suo subiecto inesse demonstret. Conclusio illa, quæ ex ista oritur demonstracione, scientia est. Quo sensu demonstratio scientiam parere in infinitis locis à Philosopho affirmatur. Sapiencia τὰ τιμιώτατα & præstantissima quæque speculatur, & habitus est ex intellectu & scientia compositus, Ars verò est talis habitus

EPISTOLA DEDICATORIA.

habitus, qui opus aliquod cum recta ratione facit, sicut prudentia, quid bonum rectumque sit, & quid contra malum, etiam atque etiam considerat, sic quidem, ut cæterarum virtutum omnium dominam quandam ac reginam illam appellare recte nobis liceat. Quæ omnia hæctenus à me proposita sunt, ut ostenderem, scientias ac artes omnes Ethicam sive Politicam ita sibi arrogare, ut suo quodam jure proprias illas sibi vendicet, ac in virtutum numero reponat, ideóque ipsam non abs re, sed ex dignitate sua à Peripateticorum Principe omnium artium architectonicam vocatam esse. Ex quo iterum cõficitur, Jurisprudentiam scientiarum architectonicam, cæterarum artium præsiidiis neutiquam carere posse, sed tanta cum iis cognatione conjungi, ut multarum quæstionum decisiones inde depromat; id quod ex quàm-plurimis Jureconsultorum respõsis liquet. Sic septimo mense nasci perfectum puerum, & ideo eum, qui ex justis nuptiis septimo mense natus est, justum filium esse ex autoritate Hippocratis respondit Ulpianus Jureconsultus in l. 12. ff. de Stat. homin. Sic cum Titius pater decederet superstite filio Sempronio ac Seja uxore prægnante relicta, ac de divisione hæreditatis, quantum in ea superstiri filio adjudicandum assignan-

EPISTOLA DEDICATORIA.

dúmque foret, quæreretur quartam illi partem, quia plerúmque tres nascantur, assignandum esse respondit Paulus Jureconsultus in l. Antiqui 3. ff. si pars hered. pet. Adde l. si pater 36. ff. de solut. Sic post decem menses a morte parentis natum non admitti ad legitimam hereditatem, scriptum reliquit Ulpianus in l. Intestato §. post decem ff. de suis & legit. hered. cui sententiæ Scævola quoque in l. Gallus in princ. ibi in decem mensibus proximis ff. de liber. & posth. et Marcel. in l. Titius in princ. ff. de fideic. libert. & Pomponius in l. si ita in fin. ff. de manumiss. vind. subscripserunt. Adde l. si quis & ibi Alciat. ff. de verb. signif. & l. Quidam cum testan. C. de posth. hered. instit. Quod ipsum Justinianus Imperator in Novell. de rest. & ea quæ par. undecim. mens. approbavit, cum undecimo mense natum non esse filium legitimum defuncti constituit. Et huic sententiæ Hippocrates astipulatur, quando in lib. de natur. puer. vel foet. non admittit undecimi mensis partum. Sic totus ferè Digestorum titulus de ædilitio edicto ex decisionibus Medicorum Physicorumque constat. Sic in inspectione vètris obstetricum relationi credendum esse textus est in l. 1. in princ. ibique DD. ff. de insp. ventr. Mitto alia innumerabilia Jureconsultorum responsa ex literis Philosophicis desumpta, quæ passim legenti sese offerunt. Cum igitur hætenus demonstratum sit, Jurispruden-

EPISTOLA DEDICATORIA.

dentiam cæteras artes ad deliberationes suas & consilia admittere, vitio mihi non dabitur, quód de Sagis nonnulla ex Philosophorum Theologorumque scholis, ad instituendum criminalem adversus eas processum in medium protuli.

Restat, ut deinceps exponam, quæ me causæ ad edendam consultationem hanc impulerint, & cur vobis potissimum Magnifici, Nobiles, Clarissimi, Consultissimique viri illam inscribere ac dedicare voluerim. Cúm in praxi Juris-civilis, cui me totum dedi, consulere á fœmina quadam maleficii insimulata, diligenter excussi omnia, quæ literis memoriæque á viris quibusdam doctissimis de hac materia prodita extant; ac reperi ego tum multa, quæ quidem neque in Philosophia, neque in Jurisprudencia solidum aliquod habent fundamentum; sed tamen usu multarum gentium ac consuetudine usque adeo inveterata sunt, ut Sybillinis vaticinationibus ipsisque Apollinis oraculis veriora esse credantur. Itaque processus adversus mulierculas leviter diffamatas ad ista placita multis in locis exiguntur, & tam diu crudeliter omnia immaniterque fiunt, dum confessio delicti ipsis extorqueatur. Quo facto rectâ ad ignes proceditur. Occasionem igitur ex facti specie mihi oblata nactus, refutavi stro-

•)(s [phas

EPISTOLA DEDICATORIA.

phas illas, & quidem tantó diligētius, quā-
tó crebrius experientia testatum facit, per
istas absurdissimorum dogmatum ineptias
multas honestissimas fœminas in summū
vitæ ac honoris discrimen non semel fuisse
adductas. Cúm autem communi & publi-
co malo quilibet pro virili sua medicinam
afferre teneatur, tantúmque absit, ut malum
istud aliquid remittat, ut etiam latius cot-
tidie serpat, omnesque feré Reipub. par-
tes contaminet, periculū hac editione fa-
cere volebam, an ad aliquam tandem mo-
derationem ac æquitatem inhumanitas il-
la revocari posset. Quam quidē editionem
viri nonnulli doctissimi in quibus est cele-
berrim⁹ ille Philosophus Rodolphus Go-
clenius, literis ad me datis diligenter urse-
runt, quorū volūtati repugnare religio mi-
hi fuit. Cur veró vobis, Magnifici, Nobiles,
Clarissimi, Cōsultissimique viri, consultatio-
nē hanc dedicare voluerim, duæ potissimū
sunt causæ. Primó quidem, quæ exploratissi-
mé cognitum habeam, vos cum omnes ali-
as artes & scientias, tum universa Jurispru-
dentia monumenta ita exacté scire atque in-
telligere, ut antiquissimos illos Jurecōsul-
tos sapiētia judiciisque acrimonia si non an-
tecedatis, at certé adæquetis. Quamobrē
vestro vos merito ad tāta dignitatū fastigia,
aliis hominibusque approbantibus provecti
estis

EPISTOLA DEDICATORIA.

estis. Qui enim, Nobilissime ac Strenue
Domine OTTO A STARS CHEDEL,
potentissimo quondam Saxoniae Electo-
ri, re & nomine CHRISTIANO, in cō-
silio adfuiſti, idē tu magna cū laude tua, ac
admiratione omniū, magnōq; cū patrię no-
ſtrę emolumēto illuſtriſſimi laudatiſſimiq;
Haſſiæ Principis DOMINI MAURI-
TII vicē nunc geris. Et tu, JOACHIME
VVILLERE Jurecōſulte nobilis, amplifi-
ſimis & olim perfunctus es honoribus, &
adhuc hodie perfungeris. Quid. n. quæſo te
p Deū immortalē homini literato, ad im-
mortalem nominis gloriā accidere poteſt
honorificentius, q̄ inter Sacri Romani Im-
perii Cæſareæq; Majestatis Patres conſcri-
ptos, ſupremę v̄ Curie Aſſeſſores, primariū
obtinere locū; quē tu dignitatis gradū mul-
tos annos ita & tenuiſti & ornāſti, ut Preſes
Camerae Imp̄ialis atq; Aſſeſſores haud me-
diocrē animo ſuo moleſtiā caperent, cū tuo
te iſto munere abdicabas. Nūc autem mul-
torū & Electorum & Principum & Ducum
& Comitum & Civitatum imperialiū con-
ſiliarius es ac advocatus celeberrimus; atq;
id tali qdē ratione, ut omnes uno ore fateā-
tur, inter omnes Germanię Advocatos tibi
primas deberi. Quę veró eloquētia, VVe-
hi cōſultiſſime, tuas non dicam percenſen-
do, ſed enumerando conſequatur laudes?

In

EPISTOLA DEDICATORIA.

morum elegantia, & gravitas cum pulcherrima corporis venustate tam amica inter se contentione certant, ut omnes te præstantes viri in oculis ferant, magnoperèq; suspiciant. Decretales Juris-canonici summa quadam singularique dicendi copia annos aliquot non sine ingenti laude in Academia VVittebergensi professus es. Potentissimis illis duobus Saxonix Electoribus patri AUGUSTO & filio CHRISTIANO fuisti á consiliis. Et in Holsatia Cancellarii munere laudabiliter functus es. Nunc Illustrissimi Hassix Principis Domini MAURITII Consiliarius es intimus, & tum ad Cæsaream majestatem, tum ad reliquos Imperii proceres Orator disertissimus. Et tuas, Andrea Christiane præstantissime, laudes si pro dignitate pertractare velim, *desinat ante dies, quam consequar omnia dictis*, ut Poëta canit.

Hoc autem memorabile admodum est, tuumque immortalitati nomen consecrat, quód omnes Orthodoxi per Imperium Comites in consiliis te suis habent, & propter eruditionem incredibilem summamque rerum omnium gerendarum dexteritatem magni te faciunt. Altera causa est, quæ ad hunc vobis Tractatum, Viri nobiles & consultissimi, dedicandum me impulit, ut meam erga vos tum observantiam
tum

EPISTOLA DEDICATORIA.

tum gratitudinem publicé testatam facerem, & in vestram me benevolentiam ac amorem magis magisque insinuarem. Jam enim tum vos omnes mihi bené velle hinc intelligo, quód de vestra mihi voluntate liberalissimé polliciti estis. Et cum abhinc biennio, Joachime Villere, Spiræ te consularem, multis me ornâsti beneficiis. Tuum quoq;, Andrea Christiane, mei provehendi ornandique studium ex Goclenii literis aliquoties cognovi, cum ad me scripsit ille, velle te operam dare, si Illustris & Generosus Hannoveræ Comes **D O M I N U S P H I L I P P U S L U D O V I C U S**, heros incomparabilis, publicum Gymnasium aperiat, ut quidem aperire ipsi in animo esse constans est fama, ut ad professionem Juris & Oratoriæ vocarer. De qua tui in me animi propensione multum equidem te amo. Accipietis igitur, Magnifici, Amplissimi Clarissimiq; viri hanc consultationem meam serena fronte, vestraq; ei auctoritate contra obtrectatorum morsus patrocinium præstabitis. Id quod pluribus á vobis haud petam, ne vestræ benevolentia diffidere videar. Itaque bené feliciterque valebitis, & vestro me favore singulari prosequi non desinetis. Datis Honoræ Hessorum é Musæo meo, Anno **CHRISTI Redemptoris M. D. XCVII. XVIII.**

EPISTOLA DEDICATORIA.

XVIII. Julii, quo quidem die invictissimus Romanorum Imperator Rodolphus ejus nominis II. Viennæ Austria, Anno partus virginis 1552. in hanc lucem editus est.

Vestri observantissimus

Ottho Melander J. U. D.

AUGUSTINUS, DE SPIRITU
& Littera, Cap. 28.

Idcirco [ait] quaedam futura predicant, & quaedam mira faciunt, quibus homines alliciunt & seducunt. Vnde quaedam muliercula post Satanã conuersa, demonum illusionibus & phantasmatibus seducta credunt se & profitentur nocturnis horis cum Diana paganorum Dea, vel cum Herodiade & Minerva & innumera mulierum multitudine aquitare, earumque iussionibus obtemperare. Ipse namque Satanas, qui transfiguratur se in angelum lucis, cum mentem cuiusque muliercula ceperit, & hanc sibi per infidelitatem subiugauerit, illico transformatur se in diuersarum personarum species ac similitudines: & mentem, quam captivam tenet in somnis deludens, modo lata, modo tristia, modo cognita, modo incognita personas ostendens per devia quaeque deducit. Et cum solus hac patitur spiritus infidelis, nec in animo, nec in corpore euenire opinatur. idcirco nimis stultus & hebes est, qui haec omnia quae in spiritu sunt, etiam in corpore accidere arbitratur, cum Ezechiel & alii Propheta, Ioannes etiam Evangelista & Apostoli in spiritu, non in corpore visiones viderint.

RESO.

ALBERTUS DE S. STEPHANO

de rebus in rebus

liber primus

de rebus in rebus

de rebus in rebus

de rebus in rebus

de rebus in rebus

de rebus in rebus

de rebus in rebus

de rebus in rebus

de rebus in rebus

de rebus in rebus

de rebus in rebus

de rebus in rebus

de rebus in rebus

de rebus in rebus

de rebus in rebus

de rebus in rebus

de rebus in rebus

de rebus in rebus

de rebus in rebus

de rebus in rebus

de rebus in rebus

de rebus in rebus

de rebus in rebus

de rebus in rebus

I

RESOLUTIO PRAE-
CIPUARUM QUÆSTIONUM
CRIMINALIS ADVERSUS SAGAS

*Processus: Cum refutatione nova tam Juridica,
quàm Philosophica purgationis Saga-
rum per aquam frigi-
dam &c.*

SPECIES FACTI

N oppido N. N. stu-
diosè nunc omnibús,
que, quod ajunt, ve-
stigiis in veneficas in-
quiritur, ut hæ quidem in vincula
conjectæ mortæque multatæ ra-
dicitus ex finibus humanæ nature
exterminētur. Hoc veró pacto eū
ipsis proceditur. Aut de veneficio
diffamata aliqua fuit antea, aut
nō fuit. Si diffamata fuit antea, ac-
cedente unius Sagæ testimonio
comprehēdi, ac in vincula conjici
jubetur. Si non fuit diffamata, sed
A tamen

tamen ab aliis veneficis semel atque iterum socia criminis nominata, itidem in carcerem detruditur.

Quo facto de confessione elicienda amica primùm & placida tractatio suscipitur, quàm si nihil perficiatur, in aquas decussatim vincta conicitur. In quibus si supernatet, neque subsidat, vesperi de cruciatibus eculei ipsa subjicienda agitur, ac tum quidem, comminatione gravis quæstionis facta, si non confiteatur, duriter torquetur, tantisper dum vel pactum sese tantùm cum Satana iniisse, vel incantationibus præterea suis hominibus pecudibusve damnum intulisse cōfiteatur. Post unum atque alterum diem istam si confessionem in iudicio repetat

SPECIES FACTI.

3

repetat, in eaque persistat, ad incendiū supplicium damnatur, ē medioque tollitur.

Jam vero fœmina quædam cū omnib. fortunę ornamentis, tūm honestatis etiã virtutisq; existimatione culta atq; exornata (quippe quæ non solū per omnes vitæ suæ dies eas mulierculas, in quas vel minima vœficii suspicio cadebat, accerbissimè oderit, ab earūq; cōsuetudine sese abstinuerit, sed etiam sacrarū literarū monumenta & domi suæ dies atq; noctes indefesso studio evolverit, & conciones publicas diligenter visitarit, & eleemosynã erga paupes beneficè exercuerit, & nihil ad summam deniq; diligentiã reliquū fecerit, ea ut studiosè pageret, q̄ matronæ è religione christianę conveniūt, ut
hanc

hanc quidem ipsi laudem omnes
boni tribuunt) à veneficis quibus
dam hominibus omniū alioqui
scelerum flagitiorumque macu-
is notissimis extremeque paupe-
ribus, ac ipso, quod est in prover-
bio, Leberide nudioribus (ex quo-
rum numero unus in carcere col-
lum laqueo sibi fregit) ignibus
postea flammisque consumptis,
ac ex rebus humanis sublatis, in
tormentorum doloribus venefi-
cii rea prodita est. Etsi vero, dum
inquisitio instituitur, rectè facti
conscientia ipsa sese sustentans
vel pedem loco movere minimè
omnium cogitabat, tandem ta-
men tùm à liberis, tùm à propin-
quis suis aliis, qui carceris totius-
que processus atrocitatē aliquod
illi periculum minari affirmabāt,
diu

SPECIES FACTI.

diu multumque sollicitata ac de-
mum persuasa fugam arripuit
Itaque in quaestionem nunc ve-
nit, num processus, qui eo in loco
instituitur, sit juri consentaneus,
& an quaedam ex hoc facto eme-
gant indicia ad inquirendum
de foemina ista, quæ fu-
gæ sese man-
davit.

6 RESOLUTIO QUÆSTIONUM
INVOCATO DIVINI NU-
MINIS AUXILIO.

U M innumerabilia á DEO
OPT. MAX. hominum ge-
neri tributa sint beneficia,
túm veró maximé, ad Reipu-
blicæ quidem litterariæ mu-
nera quod attinet, Methodo
ordinatáque docendi via nullum vel præ-
stantius est, vel utilius. Quemadmodum
enim confusio obscuritatem parit & igno-
rantiam, sic é contrario ea, quæ ordine do-
centur, non solúm magnã perspicuitatē &
facilitatē accipiunt, ut dilucidius clariusq;
intelligãtur, quæ Pauli Jureconsulti verba sunt in
l. 1. ff. de dol. except. Sed etiam facilius memo-
riæ, (quæ aliàs infirma est & labilis *l. Peregre
44. ff. de acquir. possess.*) infiguntur atque inhæ-
rent. Divisio namque seu partitio materiæ
animum legentis in materia præsertim la-
té patienti incitat, mentem intelligentis
præparat, & memoriam artificiosé infor-
mat, ut inquit gloss. in §. Igitur in proxem. *Instit. sicut
Joan. Sneid. lib. 3. Instit. tit. 1. n. 1. et 2. doctrinã succes-
sionis ab intestato exorditur, et laté ordinis utilitatē
cōmendat Robert. Marant. in proxem. de ordin. Judic.*
Quamobrem, ut propositi facti discus-
sio facilior nobis evadat, & innocentia cō-
sulentis fœminæ tanto manifestiús omni-
bus conspicienda ob oculos ponatur, ope-
ræ mihi

ræ mihi pretium visum fuit subsequentes
quæstiones, quæ ex commemorato facto
nō aliter ac rivuli quidam ex fonte suo sca-
turiunt, paulo diligentius explicare.

Dicam autem primó; An Judex in
criminalibus statim à carcere in-
cipere possit, & quid de hoc in
maleficii crimine notandum ve-
niat.

Secundó An fama, & quo-
modo, ad inquisitionem & ad
carcerē sufficiens indicium pariat.

Tertió confessio facinorosi,
qua alium socium criminis no-
minat, quid de jure operetur.

Quartó quid de purgatione
Sagarum per aquam frigidam sit
sentiendum.

Quinto num diffamatio &
confessio maleficorum, quâ so-
cios alios produnt, si justis requi-
sitis destituantur, & subsecuta in
de per

8 RESOLUTIO QUÆSTIONUM
de per frigidam purgatio, sufficiens ad torturam iudiciū pariant, & quid de confessionibus hinc in eculeo extortis sit sentiendum.

Sexto quando fuga faciat iudicium ad inquisitionem & ad torturam.

Septimo qua pœna Sagæ sint afficiendæ, & an propter solum pactum, quod cum Diabolo inierunt, ignis supplicio tolli, ex rerumque universitate infra mortuos omnes amandari debeant.

RESOLUTIO QUÆSTIONIS PRIMÆ.

An iudex in criminalibus statim à carcere incipere possit, & quid de hoc in maleficii crimine notandum veniat.

PRINCIPIO igitur, sive Inquisitionis sive Accusationis via suscipiatur, qui duplex est in criminalibus procedendi modus *VVesenb. in Paratit. ff. de Accusat. & inscript. num. 2. & 3. Althus. Jurispr. Rom. lib. 2. cap. 2.*

cap. 2. Jul. Clar. in pract. crimin. lib. 5. quest. 3. num. 1.
 Carol. V. Imperat. in Ordinat. crimin. cap. 6. Von
 annehmung des angegebenen Vbelthäters
 von der Obrigkeit vnd Ampts wegen & cap. 11.
 Von annehmung des Vbelthäters so der
 Kläger Recht begehrt (hic, quia Judicium
 criminale sine accusatore non procedit l.
 Quamvis 19. C. ad l. Jul. de adulter. l. fin. ff. de privat.
 delict. l. Rescripto 6. §. si quis ff. de Muner. l. pen. C. de
 his qui accus. l. Si cui ff. de accusat. & in script. cap. 1.
 extra de accusat. accusator aliquis sit necesse
 est, quod ante omnia in publici iudicii con-
 stitutione de accusatore quæri oporteat se-
 cundum autorem ad Herenn. lib. 1. cap. 5.
 istic ex publica fama, quæ vicem acculato-
 ris supplet. c. Qualiter & quando. & c. cum oport-
 teat extra de accusat. Marant. part. 2. de ord. judic.
 num. 3. VVesenb. d. loc. Magistratus in autorem
 delicti inquit. l. 2. §. si publico ff. ad l. Jul. de a-
 dult. l. Ea quidem 7. C. de accus. l. 3. §. praterea ff. de
 susp. tutor. l. Nullum C. de Testam. l. pen. C. de probat.
 l. 1. C. de custod. Reor. d. c. Qualiter extra de accusat. i-
 bique Canonist.) Judex absque legitima facta
 informatione, & idoneis nullis præceden-
 tibus indiciis à carcere incipere non potest
 l. 1. ff. de custod. & exhib. reor. ubi Ulpianus Jure-
 consultus de custodia reorum, inquit, Proconsul
 estimare solet, utrum in carcerem recipienda sit per-
 sona, an militi tradenda, vel fidesussoribus commit-
 tenda, vel etiam sibi. Hoc autē vel pro criminis, quod

PO RESOLUTIO QUÆSTIONUM

objicitur, qualitate, vel propter honorem, aut propter amplissimas facultates, vel pro innocentia personæ, vel pro dignitate ejus, qui accusatur, facere solet. Quibus circumstantiis non consideratis si Judex hominem eum in carcerem detruserit, quem detrudere non debebat, injuriarum adversus ipsum agi potest l. Nec Magistratibus ff. de injur. per quam injuriarum actionem injuste in vincula conjectus & damnum & satisfactionem pro injuriis consequitur. l. pen. ibi, cum etsi nihil in suo censu C. Qui bon. ceder. poss. l. statulibet rationem ff. de statulib. l. si vero. §. 1. ff. Qui satisfd. cog. l. si creditores in fin. ff. de privileg. credit. Quam quidem in sententiam Camere Imperialis Assessores quondam pronunciasse, Reiq; publicæ Coloniensis proceres cuidam Petro Quittinck propter injuste in carcerem detrusione injuriam in sexcentos aureos condemnasse ex Friderico à Tautenbergk in suo virid. conclus. Jurid. conclus. 98. refert Mynsing. cent. 5. observ. 69. n. 6. Et sine previa causæ sufficienti informatione Judicem ad carcerem procedere non posse Imperator Cōstantius præclare scriptum reliquit in l. 2. C. de custod. Reor. cujus verba hæc sunt: Si quis in culpa vel crimine fuerit deprehensus, quò dignus claustris carceris & custodiæ squalore videatur, auditus apud acta, cum de admissio constiterit, pœnã carceris sustineat, atq; ita postmodum eductus apud acta audiatur. Ita enim quasi sub publico testimonio comme-

cōmemoratio admisi criminis fiet, ut iudicibus im-
modicē sevientib. frani quādā tēperies adhibita vide-
atur Add. Paul. lib. 5. Sentēt. tit. 31. & l. 7. ff. de Accus.
Bald. in d. l. 2. C. eod. tit. Bart. in l. 1. ff. eod. tit. Quod
idē & de Jure Saxonico obtinet Land. lib. 2.
art. 9. VVesenb. in parat. ff. de accusat. d. nu. Angel. in
tract. malefic. vers. hac est quādā inquisitio vers. Se-
cundó principaliter n. 30. & verb. quód fama public.
præced. n. 4. vers. animadvertendū & in verbo Iudex
cōmisit quód Laicus n. 4. vers. sed cauti Iudices Franc.
Brun. meliús hoc declarat in tract. de indic. et tortur.
quæst. 9. part. 2. n. 4. Dec. cōs. 189. Hipp. in pract. crim.
verb. cōstante n. 1. & aliquot seqq. Salycet. in l. Nullus
n. 4. C. de exhib. & transmitt. reis & l. ult. circ. fin. C.
de quæst. quos velle, saniorē, magis piā, et cre-
briús receptā esse sententiam illam, quā nō
nisi præcedente iustā informatione Iudicē
in carcerē aliquē cōpingere posse statuitur,
memoriē prodidit Mynsing. d. cent. 5. observ.
69. n. 2. Atq; hanc sententiā veluti magis ap-
probatā recentiores cōmuniter sequi pro-
lixé admodū & nervosé demōstrat Laurét.
Kirchov. cent. 5. cōm. opin. cōclus. 30. Idē expressé cō-
stituit Car. V. Imp. in ordin. crim. c. 6. ubi leveré e-
dixit ut nemo in carcerē conjiciatur, nisi q
de maleficio quodā p publ. famā sit diffama-
tus, vel alia fide digna indicia & præsumtio-
nes in promptu sint, verb. So jemād einer vbel
that durch gemeinē Zeumnut berüchtiget/ od' an-
derer glaubwürdiger anzeigung/ vñ argwōnig
vnd

vnd derhalben durch die Obrigkeit von Ampts halben angenommen würde. Et in cap. 218. vetatur Magistratus aliquem sine præcedente diffamatione, sinistra malæ fama, & aliis sufficientibus indiciis comprehensum carceri includere, ne comprehensus existimationis suæ ac honoris detrimentum aliquod accipiat. Verba hæc sunt: Daß durch die Obrigkeit etwan leichtlich auch Erbare Personen/ohn vorgehend berüchtig bösen Leumut vnd andere gnugsam Anzeigung angegriffen vnd ins Gefängnuß bracht werden/ vnd in solchem Angrieff/ etwan durch die Obrigkeit geschwind vnd vnbedächtlich gehandelt wirdt/ dardurch der Angegriffene an seinen Ehren nachtheil erleidet.

Non obstat, quod multi iique supremæ auctoritatis Jureconsulti sive potius Juris interpretes, in causis criminalibus semper à carcere incipi posse docuerunt, ut Bald. in l. consentaneum num. 11. C. Quomodo & quand. Jud. sent. & l. 2. num. 3. C. de his qui latron. vel al. Paris. de Pur. in tract. de Synd. verbo captura num. 13. & verbo quia plerumque num. 1. ubi plures in eadem sententia commorantes adducit Bartol. in l. Sacrilegii. §. Labeo num. 2. ff. ad l. Jul. peculat: Altera enim opinio communis est, & tum veritati juris tum æquitati magis consentanea, quemadmodum supra demonstratum est. A communi autem opinione in iudicando
& con-

& consulendo non est recedendum. *Alex. cons. 25. viso processu num. 2. volum. 6, Curt. Sent. in cons. 43. num. 3. & cons. 57. num. 9, & 13.* præsertim quia & optimis rationibus & argumentis hæc sententia vera esse dilucidè evincitur, neq; à lege vel à canone aliud disponitur. Quotiescunque enim communis opinio fallà dilucidè reperitur, vel probabilibus rationibus & argumentis erroris convinci potest, id quod sapientissimi Judicis prudenti discretioni relinquitur. *Abb. in c. tua nos num. 9. de usur. & Barbat. in cons. 28. scripsit beltissimè num. 2. volum. 1.* vel quando canon aut lex aliud disponit, legi potiùs vel canoni, quàm communi opinioni standum erit de sententia *Bero. in quest. 116. num. 2. Nevizan. in sylv. nupt. lib. 5. Joseph. Mascard. de probat. volum. 1. conclus. 395. num. 28. 29. 30.*

Accedit, quòd Carolus V. Imperator in *Ordinat. crimin. d. c. 6. & 218.* sententiam istam cõstitutionibus suis peculiariter editis expressè seriòque confirmaverit. A constitutione autem Carolina in criminalibus Judici ne transversum quidem unguem discedere licere juramentũ illud, quo omnes per Germaniam Romano imperio subiecti tum Magistratus, tum Judices devincti obstrictiq; tenètur, evidèter ostendit, cujus conceptæ formulæ habentur. *in cap. 3. & 4.*

Quid? quòd Judex contra communem
opinio-

opinionem, ex præjudicata quadam præsumptione, & motu proprio singulariter judicans, litem suam faciat *Bartol. in l. 2. nu. 5. C. de pæn. Jud. qui mal. judic. Felyn. in c. 1. n. 54. de constit. quia recedendo à communi opinione præsumitur Judex per imperitiam judicare Alex. cons. 95. nu. 6. volum. 2. Incip. visis processibus. Veritas enim & communis opinio æquiparantur. Afflict. in c. 1. n. 8. tit. an remov. deb. test. per notat. in l. Barbarius ff. de offic. Prætor. Gail. lib. 1. observ. 153. n. 5. & Judex, si excedat fines officii sui, puta si procedat absq; causæ cognitione in præjudicium alterius, privatus reputatur, ita quidem, ut impune ei non pareatur, sed licite resisti possit, quia tanquam privatus procedere dicitur. *l. Omnes Judices C. de Decur. l. Factum à Judice ff. de Reg. Jur. c. conquerente de restit. spoliat. l. Prohibitum est C. de Jure fisc. lib. 10. Menoch. de recuper. poss. in 8. remed. n. 9. Anchar. consil. 248. num. 2. incip. ad prædicta dubia.* Hinc est, quod Judex injuriarum conveniri possit, si extra judicium alicui injuriam faciat *d. l. Nec Magistratibus ff. de injur. Gail. lib. 2. observ. 76. num 4.**

O imperitos igitur ô cæco quodam eóq; privato affectu laborantes Judices illos, ô Sisamnes iniquos & tyrannicæ cujusdam crudelitatis notâ insignes, qui, posthabita muneris sui amplitudine ac dignitate, cujuslibet famæ aura impulsî aliisq; certis indiciis

diciis prorsus destituti, minimè expenden-
tes, quòd isti famæ, vel inimici ac malevoli,
vel homines omnibus sceleribus notati,
vel à mente rationeq; planè deserti originè
dederunt facultatèmq; , hominem aliquè
in squalidissimi cujusdam carceris compe-
des compingunt, ac ibi eum non modo cū
corporis ac fortunarum suarum existima-
tionisq; dispendio, verùm etiam, quod nō
rarò fieri videmus, cum irreparabili æter-
næ salutis intertrimento captivū detinent,
solitariūmq; relinquunt. Hinc carceris
ipse tædio metūq; graviorum cruciatuum
expugnatus ea confitetur delicta, quæ tan-
tum abest in sese ut admiserit, ut nunquam
ei vel per somnium in mentem venerint.
Et dum hanc processus severitatem Judices
illi aggrediuntur, minimè cogitant, omnia
tum divina tum humana jura perverti, cœ-
lūmq; inferis terrā superis misceri. Quid e-
nim illum renum scrutatorē ac *καρδιογνώστην*
DEUM OPT. MAX. latere possit? Is verò ad-
versus Adamum primum parentem nostrū,
cujus delictum exploratissimè cognitum
habebat, indicta causā nihil statuit, sed cul-
pa ex eo interrogata defensionem illius æ-
quo animo ac patienter audivit. *Ge. 3. vers. 3.*
Deus omnipotens 2. q. 1. Citatio namque, quæ
juris naturæ est, ac defensionem continet,
nemini auferri debet *capit. 1. extra de caus. possess.*

16 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

ment. pastoralis. §. cæterum de re judic. Marant. part. 6. de ordin. judic. nu. 3. usque adeo, ut nec summus Princeps five Imperator, quamvis legibus solutus sit l. Princeps ibique DD. ff. de legib. contra absentem non vocatum procedere aut aliquid in ipsius damnum concedere possit Mynsing. cent. 6. observ. 6. num. 3. Cogitate quælo vos Judices, carcerem non pœnæ, sed custodiæ causa adinventum esse, atque ita in criminalibus carcerem attemperari oportere, ut non pœna sit, sed custodia text. in l. Aut damnū. §. solēt ff. de pœn. l. incredibile C. eod. tit. text. notab. in l. 1. C. de custod. Reor. glos. ib. in verb. cruciatio text. in l. fin. C. eod. Gail. li. 1. observ. 26. n. 7. d. l. 1. C. de custod. Reor. Car. V. Imp. const. crim. c. 11. cū carceres ad custodiã, & non ad difficiles ac periculosos captivorū cruciatus factos et institutos esse debere scribit verb. die Gefängnuß sollē zur behaltung vñ nit zu schwerer gefärllicher Weinigung der Gefangene gemacht vñ zugericht seyn. Expendite, ac recta vobiscum via reputate, quod Imperatores Gratian. Valent. & Theodos. in l. 5. C. de cust. Reor. hisce verbis scriptum reliquerunt: De his, quos tenet carcer inclusos, id aperta definitione sancimus, ut aut convictos velox pœna subducat, aut liberandos custodia diuturna non maceret. Jubemus autem, ut intra tricesimum diem semper Commentariensis ingerat numerum personarum, varietatem delictorum, clausorum ordines et atatemque vincitorum. Quod si hæc prætermiserit, officium

officium quidem viginti libras auri arario nostro jubemus inferre: Judicem verò desidem ac resupina cervice tantum titulum gerentem, extorrem impetrata fortuna, decem libris auri multandum esse censemus.

Considerate amabo vos, aut saltem mecum recognoscite Judices, dum, mulierculas de veneficio vani duntaxat rumoris aurâ diffamatas, in teterrimos carceres conjicitis, in iisque eas multos dies ac menses detinetis, Satanã, qui aliàs perniciem hominis dies ac noctes meditatur, variis ipsarum animos cogitationibus percellere, & spe liberationis ac impunitatis allectas mulieres istas eò adigere, ut, cum vel innocentissimæ cæteroquin essent, & à flagitiosissimo maleficii crimine longè longèque remotæ, tum demum persuasæ à Diabolo in facinus illud præcipites ruant, eique se totas dedant. Id quod tanto facilius Satanas perficere potest, quanto imbecilliores sunt mulieres à mentis mollitie sic dictæ, ut textus est in c. quod proposuisti 32. q. 7. ac debiliores, quam ut tot tantasque carceris molestias, incommoditates, ac difficultates superare queant, quas præstantissimus Theologus Victorinus Strigelius in Academia Lipsiensi professor quondam celeberrimus in suis ὑπομνήμασι in psalmos psalm. 107. pag. (mihi) 280. & 281. hisce verbis

B

descri-

18 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

describit: Medici, inquit, numerant sex res con-
servantes valetudinem, videlicet aërem lucidum non
obscurum, & quidem liberum ac ventilatum, non
conclusum, nec foetore aliquo corruptum, conveni-
entem rationē cibi & potus, vices exercitii & quie-
tis, stata tempora somni & vigiliarum, affectus a-
nimi tranquilliores, denique evacuationem κακο-
χυμίας. Hæc omnia captivis deesse manifestum est.
Etenim captivi carent usura lucis diurnæ, nec libero
cælo fruuntur, sed vivunt in tenebris atque in ma-
ximis sordibus propriis & alienis. Deinde pascuntur
pane atro & iure hesterno, nec quicquam cibi lau-
tioris eis offertur, quò vires squalore carceris afflictas
recreare possint. Tertio noctes & dies compedibus
vincti sunt, nec possunt movere corpus pro arbitrio.
Quarto cura non concedit fessis quietem, sed vel mi-
seri contabescunt perpetuis vigiliis, vel spectris so-
mniorum terrentur. Postremo, ut alia omittam,
affectus captivorum non sunt placidi, sed turbulen-
ti, quia non tantum cruciantur sensu presentium
malorum, sed multo magis metu impendentium pe-
riculorum torquentur. Itaque φρονησις est eis χα-
λεπή νόσος secundum Hippocratem. Etsi autem
gradus captivitatis sunt dissimiles, ut quòd aliqui si-
ne compedibus custodiuntur, tamen omnis captivi-
tas sine exceptione magnorum plena dolorum est,
presertim cum ad cætera mala hoc ἐπισημα acci-
dit, de quo Psalmus inquit: Nec fuit, qui adjuvaret.
Hactenus Strigelius. Idcirco haud imme-
rito in vincula conjecti miserabiles perso-
næ in

næ in jure dicuntur, ut notat Bartol. in tract. de
 carcerib. num. 1. & num. 29. Hippol. in pract. crimin.
 §. nunc videndum num. 10. cum seq. per jura ibidem
 allegata Gail. lib. 1. observ. 78. num. 3. An verò Ju-
 dices, cum mulierculæ istæ carcerum duris-
 simorum compedibus vincæ totque diffi-
 cultatibus fractæ ac superatæ Satanæ se to-
 tas tradunt, tanti mali culpam processu ve-
 stro tantopere severo in vos non derivatis?
 an nō in societatem flagitii illius, quo nul-
 lum excogitari ac ne fingi quidem potest a-
 trocius, vos ipsi quasi ultrò offertis, alieni-
 que delicti participes redditis? Certè cum
 malo isti omnis p̄cidi per vos via posset &
 occasio, quādo in delicto hujusmodi enor-
 mi processus mulierum capturæ a vobis ad
 præscriptum *Auth. Hodie C. de Custod. Reor.* cō-
 formaretur, ut sanè conformari debebat,
 eamq; occasionē neglecto saluberrimo Ju-
 stiniani Imperatoris cōsilio vos nō ampu-
 tetis, an non ad suscipiendum tam auden-
 dū facinus tacitè mulieres captivas horta-
 mini, frigidāq; sive per negligentiam, sive per
 imperitiam vestrā suffusa per cōsequentie
 necessitatē clanculū instigatis? Imperator
 in d. *Authent. Hodie C. de Custod. Reor.* si tale sit
 crimen, ut necesse sit mulierem custodi-
 ri, si quidem fidejussorem dare potest, fi-
 dem ei habendā esse docet: si verò jurave-

20 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

rit, fidejussorem se dare non posse, juratoriam cautionem de judicii observatione ipsam præstare oportere. Sed si crimen gravissimum sit, de quo accusatur, in monasterium vel asceterium mittendam eam, vel mulieribus, per quas custodiatur, tradendam esse præcipit. Etsi verò in criminibus gravissimis fidejussoria cautio accusatos non juvat *d. Auth. Hodie §. sed si crimen Wesenb. in parat. ff. de custod. Reor. num. 5. Bart. & DD. in l. 1. ff. de custod. Reor. & de veneficii crimine nominatim id tradidit excellens Jureconsultus Joannes Georgius Godelmannus in elegantissimo tractatu suo de Magis, Veneficis, & Lamiis lib. 3. c. 6. num. 12.* non tamen veneficii ita leviter infumulata mulier in teterrimos ac squalidissimos carceres, per quos non modò pulcherrimus lucis hujus aspectus ipsi eripitur, sed etiam sibi soli relicta omni hominum consuetudine ac colloquio carere cogitur, detrudenda est, verum in monasterium vel asceterium mittenda, vel mulierum custodia committenda *d. Auth. Hodie. Vide doctiss. respõsionem Georgii Godelmanni lib. 3. de Mag. Venef. & Lam. præfixam.* Ab hac Justiniani Imperatoris sapientissima Constitutione, Judices, si scientes receditis, magnum vestris conscientis vulnus infligitis, ejusque mali, in quod hac occasione mulieres istæ sese conjiciunt, participes reddimini, & ut
 á cul-

à culpa, sic neque à pœna excusandi mihi omnino esse videmini. Per hanc enim negligentiam vestram tacité in ea cōsentitis mala, quæ in vinculis fœminæ istæ instinctu Diaboli perpetrant. Consentientes autem & facientes eadem pœna plectendi sunt. *Gail. lib. 1. de pac. publ. cap. 1. num. 43. per text. in c. 1. de offic. Jud. delegat. c. Quanta de sentent. excommun. c. notum in fin. 2. quæst. 1. c. facientis distinct. 86. l. verum. ff. ad l. Pomp. de parricid. l. Quisquis §. pen. ff. ad l. Jul. Majest. l. unic. C. de rapt. Virgin. l. Vulgaris §. si duo & l. In furti §. oper. ff. de furt. l. Eos C. eod. l. Item Mela §. si plures ff. ad l. Aquil. Hippol. in pract. crimin. §. Constante num. 42. cum seq.* Consensus autem in delictis quadruplex in jure reperitur. Primus est consensus cōsili, cum quis delictum consilio suo jurat, & tunc quo ad irrogandam pœnam ita distinguitur, quod aut consultor sine consilio consulentis delictum fuisset perpetraturus, aut quod, nisi suggestum ei cōsiliium fuisset, delictum minimè admisisset. Priori casu mitiùs punitur consulens, quam consultor, posteriori autem casu æquali uterque pœna plectitur. *Gail. lib. 1. de pac. public. d. c. 1. num. 47. per text. in c. sicut dignum §. Qui verò de homicid. l. Qui servo ff. de furt. Præclarè Bald. in l. 1. num. 7 cum seq. C. de serv. fugitiv.* Secundo consensus auxilii sive cooperationis consideratur, & tunc dubium non est, quin uterq;

22 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

pari pœna sit afficiendus per supr. alleg. Jur. Tertiõ consensus autoritatis sive defensionis notandus est cùm quis nimirum instigatione autoritatẽque sua peccato causam præstat. Et tunc communi calculo atque suffragio eam sententiam DD. amplectuntur, ut existiment ac tradant, consulentem ipso faciente gravius peccare, quõd non solùm is consulendo peccet, sed etiam alteri sit scandalo & offensionis, unde acrius ipso peccatore puniendus & maledictus erit apud Deum & homines *Gail. de pac. pub. d. loc. per text. in c. Qui consen- rit 11. q. 3. c. qui aliorum 24. q. 3. gloss. in l. 1. de offic. deleg. Dyn. in c. nullus ex consil. de reg. Jur. in 6. Barto. in l. Non solùm §. si mādato nu. 8. cum seq. ff. de iurej. & in l. Is qui opem num. 5. ff. de furt.* Quarto loco consensus negligentia silentio oblivionẽve involvi neutiquam debet, cùm quis videlicet delictum impedire potest, & non facit, quo casu minus peccat negligens, quàm faciens *text. notab. in c. Qui potest 23. quæst. 3. Gail. d. loc.*

Ut maximẽ verõ, vos Iudices, qui hac tam crudeli ac prorsus inhumana mulierum istarum in fœdissimos tenebrisque ac sordibus refertissimos ac tantùm non omnino obsitos carceres detrusione, antam illis ac occasionem ex impatientia

tot

tot incommoditatum & metu majorum cruciatuum delinquendi, ac spe qualiscunque liberationis pactum cum Satana aliquod ineundi tacite suppeditatis, neque per consensum consilii, neque per consensum cooperationis sive auxilii, neque per consensum deniq; autoritatis sive defensionis peccetis, per consensum tamen negligentiae peccatis, quando nimirum non impeditis peccata ea, quæ, si ex Jurispræsripto mulieres istas in monasterium vel asceterium mitteretis, vel aliis eas feminis custodiendas traderetis, averti facile per vos nulloque negotio poterant.

Ut enim aliquis prorsus sit innocens, tribus his innocentiae notis insignitum ipsum esse convenit. Primò quidem, ut ipse malum non faciat. Secundò ut facientibus malum non consentiat. Tertiò ut malum avertat, & delinquentes corrigat. *Gail. d. lib. 1. de pac. publ. d. cap. 1. numer. 48. per text. in cap. Ita plane 23. q. 4. 6. tria sunt cum c. seq. dist. 45.* Quòd si autem per imperitiam, Vos Judices, peccatis, neq; tunc vos à culpa immunes estis, quia imperitia culpæ quoq; annumeratur §. *Præterea Instr. ad l. Aquil. & l. Imperitia 132. ff. de Reg. Jur.* Neq; relevare vos potest Judices, si objiciatis, crimen hoc gravissimu esse, in quo diuturna mora piculosa sit, ideòq; ne

24 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

delicta maneant impunita, si fortè maleficus fugã arripiat, vos non posse aliter quàm ut ad carcerem statim procedatis, quòd aliàs etiam tam propter delicti atrocitatem *text. sing. in c. felicis §. ceterùm de pœn. in 6. & in l. 1. C. de mod. mulctar. text. in cap. 1. de schismat. in 6. Innocen. in c. 1. num. 2. de constit. Hippol. in l. 1. num. 70. ff. de quæst. Gail. de pac. publ. lib. 2. d. cap. 3. num. 21. quàm in his, in quibus periculum est in mora, propter moram à regulis Juris communis recedatur. Alex. in l. de pupillo. §. si quis vivos ff. de nov. oper. nunc. num. 1. per illum text. & in l. Si quis filio exheredato §. Hi autem, ibi, nisi fortè latro manifestus ff. de injust. rupt. testam. & in l. Divus ff. de petit. hered. & dispositio juris prohibitiva remittatur d. l. de pupillo §. si quis vivos & ibi Roman. num. 1. & 3. atque in hujusmodi casibus mandata sine clausula, quæ regulariter ipso jure nulla sunt, quòd ab executione non sit inchoandum l. si cum nulla ff. de re judic. & l. 1. C. de execut. rei judic. l. Nam ita Divus ff. de adopt. & l. de unoquoque ff. de re judic. cum simil. Gail. lib. 1. observ. 13. num. 1. & de pac. publ. lib. 1. cap. 5. num. 1. discerni posse tradat. Gail. lib. 1. obs. 13. num. 3. §. Præterea. Nam Justinianus Imperator in crimine gravissimo mulieres in carcerem non detrudendas, sed in monasterio asservandas esse generaliter edixit in d. Auth. Hodie §. si crimen C. de Custod. Reor. Verba autem generalia generatim sunt interpretan-*

pretanda per text. in l. 1. §. Generaliter ff. de legat. prest. contr. tabul. Neque delicta manebunt impunita, si precedentibus indiciis & facta inquisitione maleficos viros Judex in carcerem conjecerit. Aliter enim hoc fieri nō posse supra satis evidenter demonstratum est. Neque obstat, quod allatum fuit, in his, in quibus periculum est in mora, à regulis juris communis recedi. Nam id procedit in his, quæ favore aliquo digna censentur d. l. de pupillo §. si quis rivos ff. de nov. oper. vunc. d. l. si quis filio §. Hi autem ff. de injust. rupt. restam. d. l. Divus ff. de petit. hered. non autem in his, quæ sunt odiosa, & obscura, atq; id in criminalibus præsertim, quando de autore delicti nondum constat per supr. alleg. jur. Secus autem sese res haberet, si notoriū foret hunc vel illum delictum admisisse. Notorium enim non solum non est probandum. Marsil. in pract. crimin. §. 2. num. 216. Bal. in l. si verò §. qui pro rei qualitate & ibi Jas. ff. qui satisd. Socin. Jun. consi. 65. num. 3. lib. 1. Menoch. de recuper. poss. 15. remed. num. 264. Josephus Mascard. de probat. volum. 2. Conclus. 1107. num. 1. ubi complures Doctores allegat, sed nec alius ordo juris in his servandus est Menoch. de recuper. possess. remed. 15. num. 260. Spec. de notor. crimin. §. Jam de notorio num. 1. Hippol. in pract. crimin. §. 2. num. 38. Natt. consi. 540. num. 7. volum. 3. Mascard. d. conclus. 1107. num. 6. Immo in notoriis non servare ordi-

B § nem

26 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

nem est servare ordinem *Gail. lib. 2. de pac. publ. cap. 3. num. 22. per text. notab. in c. que Lotharius 2. q. 1.* Et quod ad mandata sine clausula attinet, ea Exceptionē sub er obreptionis ante partitionem admittunt *Gail. lib. 1. observ. 14. num. 1. & seq.*

RESOLUTIO QUÆSTIONIS SECUNDÆ.

An fama, & quomodo, ad inquisitionem & ad carcerem sufficiens indicium pariat.

CUM demonstratum hactenus sit, Judicem, sine præcedentibus justis indicis, in criminalibus à captura incipere non posse, videamus nunc, an fama ad inquisitionem & ad carcerem sufficiat. Quamvis autem fama, quando agitur criminaliter semiplenam probationem non faciat, sicut una mēte unoque ore communiter tradiderunt DD. Bald. in l. Quod non probasse C. de calumn. Paris. consi. 153. num. 11. volum. 4. Capoll. consil. crimin. 34. colum. 5. versi. nec sufficit dictum gloss. Bald. Butr. Imol. & alii in c. Veniens de testib. & ibi Dec. hanc communem esse opinionem affirmat Joseph Mascard. de probat. volum. 2. conclus. 754. numer. 1. id tamen non procedit, quo ad inquirendum in aliquem, aut in carcerem ipsum detradendum. Tunc enim fama suffi-

sufficit Bald. in consil. 360. quia questio column. 1. in fin. lib. 3. & idem in consil. 438. ad evidentiam colum. 3. circa finem lib. 5. Cyn. in l. Nul us. C. de exhib. reis Mascard. de probat. d. volum. 2. d. conclus. 754. numer. 19. Et fama, licet non sufficiat ad iudicii decisoria, sufficit tamen quo ad præparatoria, ut inquit Bald. in consil. 78. numer. 2. & consil. 10. num. 5. volum. 3. Cravett. in consil. 41. numer. 6. Mascard. d. conclus. numer. 20. Quod tamen hæcenus verum est, si fama à personis honestis originem suam nata sit, aliàs enim nec ad inquirendum sufficet Mascard. d. conclus. numer. 21. ibique allegati DD. et, si fama non habeat originem à personis malevolis. Si enim de hoc constaret, nõ pareret huiusmodi effectum inquirendi Mascard. d. conclus. numer. 22.

Non obstat, quòd Carolus V. Imperator in d. cap. 6. & d. cap. 218. vocabula *Leumut* / *ynnd bösen Leumut* generaliter & purè, nullis omnino huiusmodi appolitis requisitis, usurpat. Intelligitur enim fama, quæ legitimis juris requisitis est prædita, quòd verbum generale prolatum à lege fit intelligendum secundum dispositionem juris alibi positam Jason in §. in personam num. 29. Inst. de action. quã dispositione perspicuis verbis posuit Carolus V. c. 25. in §. Erstlich vers. Doch sol solcher böser Leumut.
Unde

28 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

Unde constat, si ex diffamatione, quæ istis requisitis constat, proceres oppidi supra dicti veneficos in carcerem compingant, rectè illos rationeque atq; adeo secundum juris ordinem procedere. Quod verò ad consulentem nostram attinet, ea de veneficio per publicam famam nunquam diffamata, sed ab omnibus honestissima fœmina dignis virtutibus semper fuit commendata, eaq; re magnam apud cives suos laudem est consecuta; nec ullâ unquã vel minimâ notata fuit ignominiâ, præterquàm quòd Venefici quidam confessione sua hãc Magiæ labem ipsi nuper inusserunt.

RESOLUTIO QUÆSTIONIS TERTIÆ.

Confessio facinorosi, quã alium socium criminis nominat, quid de iure operetur.

Proximum igitur nunc est, ut dispiciamus, eccujus confessio sit illa ponderis ac momenti. Confessionem socii nec pro socio nec contra socium probare *text. est in l. sicuti 4. C. de quest.* Ita enim Imperator Antonius inquit: *Sicuti convictis confessisque ad societatem scelerum vocantibus eos à quibus apprehensi custoditive sunt, facile credi non oportet: ita si evidentibus rationibus post commissum communiter facinus,*

facinus, ad evitandam de se sententiam id fecisse fuerint probati, publicæ vindictæ non sunt subtrahendæ
l. Quoniam 10. C. de testib. verb. liberi testes ad causas postulantur alienas, si socii & participes criminis non dicantur l. fin. C. de accusat. l. si filium in fin. C. de liberal. causis. Specul. in tit. de testib. §. 1. vers. Itē quod socius criminis num. 37. c. veniens de testibus c. personas. eod. tit. Bald. Salycet. & ceteri DD. in d. l. Quoniam C. de testibus; Ibique Baldus concludit, socium criminis nō admitti, sive ad impugnandum, sive ad defendendum socium, ideoque si quatuor simus in rixa, unusque deponat, me esse culpabilem, ei nō credi. Dec. consi. 342. in causa partus suppositi num. 2. Fulgos. consi. 135. in causa criminationis factæ col. ult. & consi. 173. in causa inquisitionis formata col. 1. vers. sed diversum Paris. consi. 53. num. 15. vol. 4. & consi. 151. num. 8. vol. 4. Jodoc. Damhud. in pract. causar. civil. tit. de reprob. test. num. 14. Ratio, quamobrem socius criminis a testificando repellatur, in promptu est, quia confitendo delictum se infamem esse declaravit Anchar. consi. 189. conclusionem hanc communem esse testatur Roland. à Vall. consi. 73. num. 2. vol. 1. & Angel. in tractat. malefic. in §. fama publica vers. quero an particeps & vers. Quero an bannitus dicit, stante statuto, quod qui indicaverit malefactorem, habeat tantum, non comprehendi socium criminis. Laté & el. gant. Jas. consi. 23. per tot. vol. 1. Joseph. Mascard. de probat. vol. 3. conclus. 1311. ubi

ubi quàm plurimos Doctores communem hanc conclusionem stabilientes adducit.

Tametsi autem modò posita conclusio ita extendatur, ut socius criminis nec ad toturam, immò nec ad inquisitionem formandam indicium faciat *Salycet. in d. l. fin. C. de accus. Fulgos. consil. 135. in causs. crimin. colum. ult. versi. Novissimè verò. Dec. consil. 189. num. 8. & consil. 342. num. 2. consil. 234. numer. 1. Marsil. in practic. crimin. §. diligenter numer. 67. Bertaz. consil. crimin. 116. numer. 21. volum. 1. & consil. 225. numer. 18. consil. 28. numer. 3 consil. 39. numer. 13. ubi communem dicit Mascard. d. conclus. numer. 9. non obstantibus iis, qui contrariam tutati sunt sententiam, quòd nimirum dictum socii ad inquisitionem formandam sufficiat, ut Johan. Andra. Hostiens. Butr. Abb. & Anchar. in c. 1. de confess. Blanc. in tractat. de indic. numer. 387. ubi de communi opinione attestatur Alexand. consil. 127. numer. 16. volum. 4. Hi namque loquuntur & intelligendi sunt in eo casu, quando alia indicia cum socii confessione concurrunt; Conclusio- nis tamen modò commemorata exten- sio sive ampliatio in læsæ majestatis cri- mine non procedit, in hoc enim socius criminis ad dicendum testimonium ad- mittitur *l. Quisquis C. ad l. Julian. Majest. it.**

c. ne-

esp. nemini 16. quest. gloss. in l. fina. C. de accus.
 ibiq. Bald. Salycet. & omn. Specul. in tit. de pro-
 bat §. 1. versic. 10. Mars. consil. 1. numer. 32. Me-
 noch. consil. 101. numer. 53. consil. 100. numer. 62.
 Gig. in tract. de crimin. les. Majestat. titul. Quo-
 modo & per quos crimen les. Majestat probet. quest.
 7. Mascard. d. conclus. 1311. volum. 3. numer.
 21. Sicut neque procedit in crimine ma-
 leficii, in quo socius de sociis interro-
 gari potest l. fin. C. de malefi. Bald. consil. 95.
 Regula juris est versic. Item fallit. lib. 1. Gramm.
 decis. 28. numer. 10. consil. 38. Mascard. d. conclus.
 1311. numer. 21. Et conclusio antea posi-
 ta non procedit in crimine occulto, &
 quod difficulter probari possit. Nam &
 tunc socius contra socium ad testifican-
 dum admittitur Feder. Scot. consil. 10. numer.
 28. lib. 2. tom. 2. Cravett. consil. 178. numer. 3. Ro-
 land. á Vall. consil. 68. numer. 4. volum. 2. Bald.
 in Authent. si dicatur C. de testibus. Mascard. d.
 conclus. 1311. numer. 33. Necesse tamen est,
 ut talis sit actus, qui & actu & habitu
 sit difficilis probationis Jason in l. cunctos
 populos C. de Summ. Trinit. & fid. Cathol. alií-
 que complures DD. quos idem Mascard. ad-
 ducit d. conclus. numer. 34.

Quia veró maleficii crimen hoc no-
 strum est, de quo agimus, idque ad Ma-
 jestatis

32 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

jestatis læsæ crimen refertur *Vvesenb. in parat. ff. ad l. Jul. Majest. num. fin.* ubi magias & incantationes noxias, prædictionesq; & consultationes divinantium læsæ Majestatis crimini subjici scribit, & Magia occulte peragitur, ac in læsæ Majestatis crimine etiam locii adversus socium ad inquisitionem formandam testimonium sufficit, de maleficioque insuper hoc nominatim constitutum est per allegata jura, in consulentem nostram Magistratus supra dicti oppidi de maleficio haud injuria inquirere videtur, idq; tantò magis, quòd socii delicti adversus ipsam confessi sunt in torturis. Quamvis enim aliàs socii criminis testimonium adversus socium inquisitionem nullam operetur, etiam in hoc crimine idq; genus aliis, si extra torturam confiteatur, quòd talis socius, qui alium societate sceleris sibi addictum esse fatetur, jam sit infamis, infamis autem contra aliquem sine tortura non audiat *c. illi qui §. quæst. 5. c. in primis in fin. 2. q. 1. glo. in c. cum P. de accusat. & in c. per tuas de Simõ. Alex. consi. 11. circa primum colum. 2. volum. 1. Gandin. in tract. de malefic. sub tit. de quæst. & tortu. §. nunc autem restat. versi. sed quæro nunquid isti nominati Bertazol. consi. crimin. 234. num. 4. vol. 1. de-*

positio tamen socii criminis in maleficio & similibus delictis enormibus in tortura facta hoc efficit, ut quò ad inquisitionem
 forman-

formandam ei credatur *Alberic. in l. fin. C. de accusat. Fulgos. consi. 173. in caussa inquisitionis formatæ col. 1. prope fin. vers. Quidam Doctor, quem secutus est referendo Marsil. in practic. crimin. §. diligenter num. 61.* Quid? quod non unus sed tres focii idem confessi sunt in torturis, atque adeo ex gravium quæstionum adminiculo ad testificandum apti ac idonei redditi per jura pauló anté proposita, in ore autem duorum vel trium consistere veritatē omnem plusquàm tritū est ac tralatitium. Et hanc confessionem morte sua confirmârunt omnes, ideóq; falsum dixisse non putantur, quod morti vicini plerunque de salute æterna cogitent, ac propterea mentiri non præsumantur *Mascard. de probat. vol. 1. conclus. 144.* Hinc exercitatissimus quondam Germaniæ nostræ Practicus *Andreas Gail. lib. 2. observ. practic. observ. 43. num. 2.* juramentum in litem a defuncto oblatum, pro præstito haberi scitibit, eó quod mors non minorem fidem quàm corporale juramentum mereatur, ut communem sese habere opinionem ibidem attestatur adducēs *Barthol. in l. admonendi numer. 2. ff. de jurejur. Jas. ibid. num. 105. Bald. in l. comparationes num. 14. C. de fid. Instrum. Socin. seni. consi. 161. num. 6. volum. 2. Incip. pro decision. Castrens. consi. 301. num. 4. volum. 1. Incip. Ad bené examinandum Z. as. consi. 5. num. 58. volum. 1. Cravett. de antiq. tempor. part. 1. sect. 4. C num.*

34 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

numer. 48. & consil. 158. numer. 7. part. 1. Alciat.
reg. 3. præsumpt. 4. numer. 5. cum seq. Plot. ad l. si
quando C. unde vi §. 34. numer. 2. cum seq.

Quæ quidem fundamenta talia esse si-
bi faciè aliquis persuaserit, ut Magistra-
tus ab officii sui ratione nihil alienum fa-
cturus videri possit, si in consulentem no-
stram diligenter inquirat. Verùm illis
non obstantibus tenere ante omnia oportet,
quòd in maleficii ejusque farinae
sceleribus sociorum criminis in tortura
factam confessionem, quâ socios alios
nominârunt, ad inquisitionem sufficere
textibus & Doctorum autoritatibus in
medium allatis probatum est, id hæcte-
nus verum esse, quando socii, qui alios
ut socios nominârunt, sunt aliàs bonæ
conditionis & famæ, secus autem sese rem
habere, si sint infames malæque condi-
tionis homines, quia tunc non faciunt in-
dicium ad inquisitionem. Atque ita do-
cuerunt Anton. de Butr. & Imol. in cap. si qui
de testibus. Ruin. consil. 147. numer. 3. & 4. u-
bi hanc affert rationem, quòd adhuc,
ut faciant indicium, debeant esse inte-
gri ac bonæ opinionis Marsil. consil. 74. nu-
mero 23. Gramm. consil. 35. numero 27. consil. 38.
numero 5. consil. 44. numer. 2. consil. 70. numero
7. Gig.

7. *Glg. in tract. de crimin. les. Majestat. titul. Quo- modo & per quos crim. les. Majestat. prob. quæst. 7. numero 7.* Quod idem est, si sint aliàs hujusmodi, qui à testimonio repellan- tur, ut sunt pauperes, minores, & alii. De istorum enim fide maximè dubitatur. *Bertazoll. consil. crimin. 61. numero 18. consil. 40. numero 12. Cephal. consil. 462. numero 9. Ber- taz. consil. crimin. 116. num. 22. volu. 1. consil. 28. num. 3. consil. 39. num. 15. consil. 234. num. 1. Rol. à Vall. consil. 16. num. 17. vol. Natt. cons. 298. nu. 6. volu. 1.* & est communis opinio, ut testa- tur *Abb. in cap. 1. de confess. Mascard. d. con- clus. 1311. numero 41.* ubi innumerabiles in hanc sententiam adducit Doctores. Si verò malefici, qui consulentem nostram nominârunt sociam, & malæ aliàs existi- mationis & tenuissimæ fortunæ homi- nes fuerunt. Et qualis unus ex iis fuerit, eventus comprobavit. In carcere nam- que laqueo mortem sibi conscivit, id quod argumento est, sceleris ipsum conscien- tiâ veluti furiis quibusdam impulsam vio- lentas sibi manus attulisse, atque ita pro confesso habendum esse, quod pro con- fesso jura illum habeant, qui post institu- tam accusationem ante sententiam lucis hujus usuram sibi adimit. *Vvesenb. in parat. ff. de bon. eor. qui ante sentent. numero 1. & l. fin.*

36 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

ff. eod. tit. Præterea indicia ex depositione loci criminis orta, probando bonam famam nominati, facile dilui tradiderunt *Mars. consi. 12. num. 38. consi. 15. num. 5. & 6. consi. 28. num. 26. Gram. consi. 21. num. 10. consi. 38. num. 18. consi. 44. num. 4. Sobin. Jun. consi. 39. num. 66. volum. 2. Mascard. d. conclus. 1311. num. 17.* Fœmina autem nostra & pietatis semper & honestatis præclaram laudem ac famam habuit, quæ per testes, si opus sit, satis luculenter probari potest. Honestas namque famæ cum per sese semper præsumatur *arg. l. Merito ff. pro socio & notat Natt. in consi. 362. num. 11. vol. 2.* tum verò etiam jura tantopere ei favent, ut etiam per testes singulares probari eam posse responsum sit ab *Alex. in consi. 51. versi. nec est curandum num. 5.* Refert & sequitur *Bartol. in l. de minore §. plurimum in versi. sed quid si testes de quæst. & bonam famam alicujus testibus deponentibus magis credi, etiam si pauciores sint numero, quam illis, qui de mala fama attestantur, consultus respondit Bald. in consil. 166. Incipient. Proponitur, quod ex quodam instrumento in fin. volum. 2. Corn. in consi. 261. col. 9. volum. 4. Mascard. de probat. vol. 1. conclus. 235. num. 1.*

Et hac responsione ad primum argumentum diligenter considerata, non refragabitur objectio secunda de tribus maleficii lociis proposita, tum quòd de consulente
fœmi

fœmina præclara sit apud omnes integri-
 tatis & sanctimonie opinio, tum quod so-
 cii isti omnes cæteroquin ad testificandum
 sint inepti, & proinde nullam ipsorum te-
 stimonium fidem mereatur. Numerus e-
 nim non tollit inhabilitatem, nec supple-
 mentum inducit, nec duo imperfecta in
 sua specie possunt unum perfectum facere
l. 1. C. Qui num. tut. Alex. in l. si quis argentarius in
princ. ff. de edend. Natt. consi. 298. num. 10. vol. 1. An-
cha. consi. 248. in caussa agitata Felyn. in o. testimo-
nium in 2. notab. de testib. Roland. a Vall. consi. 16.
vol. 1. ubi reprobat Boerium, qui contrariu
tenuit decis. 316. & affirmat, non obstantibus
dictis duorum sociorum criminis, eum, pro-
quo consuluerit, liberatum fuisse, & socios
ad triremes condemnatos. Ita quoque de-
clarat. Blanc. in repet. l. fin. num. 385. ff. de question.
ubi dicit, quod ex dictis plurium socio-
rum criminis tantum resultet, quantum ex
uno & non plus, quia una tantum est qua-
litas indicii Gram. cons. 35. num. 25. Et hinc est,
quod, etiamsi tres confiteantur, se vulne-
râsse aliquem, & alium itemque socium no-
minent, contra illum non majorem fidem
faciant, quam si unus esset solus Joseph. Ma-
scard. d. conclus. 1311. num. 18. Bald. in l. Quoniam in
2. notab. C. de Testam. Marsil. consi. 78. numer. 2.
Alex. consi. 88. col. pen. vol. 5. Ruin. consi. 22 consi.
105. in princ. vol. 4. Dec. consi. 189. num. 7. consi. 234.

38 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

numero 1. & 2. Petr. Francis. Mancassola Advocatus Placentinus in consil. ad defensam Illustris Domini Francisci Vice-comitis versicul. & præmissa conclusio Bertran. consil. 268. numero 2. volum. 3. Neque obstat tertió, quód tres illi malefici morte insecuta confessionem hanc suam in torturis factam confirmarunt. Hujusmodi namque per mortis supplicium confessionis corroboratio cõsulenti nostræ fraudi esse non debet, quód mortis timore oppressus similis sit mortuo, ut dicit text. in 2. Jubemus post princip. C. de Testament. idémque voluit Castrens. consil. 366. viso puncto, & dixit Bald. in l. Extraneum in princip. C. de hered. institut. constitutum in mortis articulo non posse adire hæreditatem, & elegans textus est in l. 3. §. 1. ff. de senatusc. Sillan. §. 1. ubi, si quis moriens dixisset, inquit Ulpianus Jureconsultus, á servo vim mortis allatam esse sibi, dicendum est, non esse credendum domino, si moriens hoc dixerit, nisi potuerit & probari. Neque obstat, quód morientes non mentiri præsumantur. Hæc enim præsumptio per veritatem contrarii eliditur, quód compertum sit, morientes sæpe mentiri Sichard. in Authent. sed nove jure C. de serv. fugitiv. Nam non omnis, qui moritur, est sanctus Joannes Evangelista, ut dicit

cit

cit Bald. in titul. de pac. constant. versicul. Vasalli
 & sequitur Bertran. consil. 162. lib. 2. Ne-
 que ad rem facit, quod cogitatio de æter-
 na salute consequenda hujusmodi ma-
 leficos sit á mendacio abstractura. Mul-
 ti enim absque ulla pœnitentiæ signifi-
 catione animam exhalant, & tunc confes-
 sionem ipsorum, quâ ut socios alios no-
 minârunt, ad inquisitionem non facere
 indicium haud obscure testatum facit Jo-
 seph. Mascard. d. conclus. 144. numero 2. Et
 nullis aliis indiciis contrarium demon-
 strantibus, Veneficorum confessionem,
 qui nulla scelerum pœnitentia ducti mor-
 tem obeunt, ad inquisitionem nihil ha-
 bere momenti disertè scribit Godelmann. in
 pulcerr. suo Tractat. de Magis, Veneficis & La-
 min. libro 3. capit. 9. numero 31. Jam verò
 compertum exploratúmque habemus,
 maleficos eos, qui confessione sua con-
 sulenti nostræ fœminæ nefariam machi-
 nari pestem necémque studuerunt, par-
 tim eo ipso, quod unus de iis post fa-
 ctam accusationem ante sententiam vi-
 tam sibi in vinculis exhausit, partim a-
 liis evidentissimis argumentis declaraf-
 se, quanta in desperatione ac impieta-
 te mortem sustinuerunt. Neque verò
 consulenti nostræ matronæ á Caroli V.

40 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

Imperatoris criminali constitutione in cap.
29.30. & 31. quicquam est pertimescendum,
cū nominationem socii criminis inter
communia ad torturam indicia numerat,
idque tam in non exceptis, quam exceptis
criminibus sub rubrica: *Communia indicia,*
quorum singula per sese ad questionem gravem suf-
ficiunt Gemeine Anzeigung / deren jegliche als
lein zu Peinlicher Frage gnugsam ist. Nam
Carolus V. non simpliciter id affirmat, ve-
rūm si sequentes concurrant circumstan-
tia. Primō quidem, ut nominatori nomi-
nata persona speciātim nō fuerit subjecta,
neque nominatim de ea maleficus in cru-
ciatu eculei interrogatus, sed ut in genere
rogatus, quis ad delictum ei suum opem
tulerit, personam istam nominaverit. Ra-
tio in promptu est, quōd specialis ista in-
terrogatio potius suggestio quædam sit,
quā interrogatio. Id quod etiam ante
Carolū V. Imperatorem jure civili con-
stitutum est l. 1. §. *Qui questionem ff. de quest.*
gloss. in l. Prius & in l. si certus ff. ad Sillan. Blan. in
tract. de indic. num. 382. Ruin. consi. 7. num. 14. vol.
5. Salycet. in l. fin. col. pen. vers. quero nunc de modo
C. de accus. Mascard. d. Conclus. 1311. num. 39. Se-
cundō ut maleficus, qui alterum socium
nominavit, diligenter interrogetur, quo-
modo & quando nominatus socius ipsi au-
xilium præstiterit, & qui cum eo fuerint,
eaque

eaque in re omnes ex eo necessariae ac ad
 veritatem indagandam utiles circumstan-
 tia summo cum studio ac diligetia sunt ex-
 quirendae, quae cum speciatim tradi non
 possint, prudentis Iudicis arbitrio relin-
 quuntur. Tertió diligenter erit percon-
 tandum, utrum maleficus nominans eum
 malefico socio nominato inimicitias & si-
 multates graves exercuerit. His enim ini-
 micitiis deprehensis manifesteq; comper-
 tis nominanti de hac sua confessione non
 est credendum, nisi tales causas & tam di-
 lucida argumenta indicet, quae etiam in in-
 quisione sufficiens facere indicium de-
 prehendantur. Et idem aliás quoque sanc-
 tum est in *Auth. si dicatur C. de testibus Auth. si te-
 stis C. eod. c. testium c. Quoties ext. eod. tit.* Quartó
 ut nominatus tam gravi suspicione labo-
 ret, ut aliquis de ipso sibi tale quid pollice-
 ri habeat. Quintó denique requiritur, ut
 maleficus nominans in hac sua confessione
 constanter perseveret. Quod etiam aliás
 in delictis exceptis, cuiusmodi est hoc ve-
 neficii crimen, quo de tractamus de jure
 vetustiori cautum est, si cum nominatione
 socii criminis, cæteris paribus, huiusmodi
 indicia concurrant. Tunc enim socius cri-
 minis non solum facit indicium ad inquisi-
 tionem formandam, sed etiam ad torturá
Gandin. in tracta. malefic. in rubr. de quest. & torm.

42 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

versi. pravas cogitationes Guil. de Suzar. in tractat. malefi. titul. Qual. reus subiiciatur torment. colu. 1. in fina. Angel. in l. si certus ff. ad Syllan. Salycet. in l. fin. C. de accusat. Roman. in d. l. si certus ff. ad Syllan. communem hanc opinionem esse dicit; & receptissimam hanc esse sententiam testatur Roland. a Valle consi. 73. num. 1. 20. volu. 1. Sequitur Nicola. Sopran. Placent. in consil. ad defensam Illustris D. Vice-comitis versicul. Quartum iudicium; quos omnes cum plurimis aliis refert ac sequitur Mascard. d. conclus. 1311. numero 52. Ad consulentem verò fœminam nostram quod attinet, præterquàm quòd maleficos, qui ut socium maleficii ipsam nominârunt, homines alioqui fuisse extremè infames & ad testificandum ineptos notum est, constat insuper, consulentem in nulla unquam vel minima suspicione maleficii fuisse. Quocirca Carolina constitutio criminalis minimè ei obesse poterit. Porrò non obstabit, si objicias, cùm testes non probent, nisi scientiæ suæ bonam causam ininterrogati assignaverint per unum ex quinque sensibus Bartol. in l. 1. in 3. colum. & ibi Alexand. & DD. ff. si cert. petat. l. Solam & ibi Bald. C. de testib. Mirant. p. art. 6. de ordin. Jud. act. 6. numero 10. quòd in criminalibus procedit, ut maximè non interrogati dicti sui rationem significari

gnificaverint Salycet. in l. *sciant cuncti* C. de probat. Jas. in l. *Admonendi* ff. de jurej. Marsil. in pract. crimin. §. *diligenter*, numero 31. Dec. consil. 37. num. 7. consil. 100. numero 2. consil. 429. numero 11. Joseph. Mascard. de probat. volum. 3. Conclus. 1369. numero 47. maleficos istos causam sive rationem sui dicti, quod nimirum consulens ista nostra fœmina sit malefica, in tortura deposuisse hanc rationem, quod ipsam viderint in comestationibus illis & chorëis, quas quotannis Diabolus cum suis ministris maleficis & Sagis exercere atque celebrare consueverit, testes autem, deponentes de visu aliis longè prævalent DD. in §. *si verò tale* in Authent. de instru. caut. & fid. Alexand. in consil. 81. in causa & lite numer. 3. versic. & pro ista opinione. volum. 2. eleg. text. in §. *fin.* Inst. de grad. cognat. verb. *cùm magis veritas oculata fide, quàm per aures animis hominum infigatur.* Nam quod Sagæ confitentur, se unguentis prius quibusdam certis veluti felis alicujus aut lupi adipe, & quibus nescio aliis probè probèque perunctas scopis deinde, furcis, palliis, baculis atque hujusmodi aliis infidentes per caminum evolare, & inde quàm-celetrimè ad locum isti Diabolorum ejusque affeclarum congregationi destinatum deportari, id revera ita non evenit, sed alto Sagæ somno sopitæ de nocte somniât, se unà cum Diabolis & suæ fatinæ hom-

44 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

hominibus epulari, bacchari, commessari choreas exercere, & alia agere, quæ ad omnium generis voluptates conciliandas maximè facere videntur. Expergefactis iterum ac è somno excitatis quid aliud iis fieri dicemus, quam quòd species hæ ipsarum imaginationi ita firmiter impressæ & infixæ inhaerent, nulla ut unquam dies eas ex animis illarum obliterare possit. Magnam enim imaginationis depravatæ vim esse etiam ii norunt, qui vix primoribus, quod dicitur, labris Philosophiæ naturalis elementa degustarunt. Et Hippocrates Medicorum princeps, qui doctissimus à Jureconsulto dicitur *in l. septimo mense ff. de stat. homin.* præclarissimè litteris memoriæque proditum reliquit *in lib. de Insomn.* varias esse & diversimodas stupendasque mentis seu animæ humanæ nunquam nec in somno quiescentis conceptiones, cogitationes, imaginationes tam validè ei fortiterq; impressas, ut homo post cessantem somnum sibi persuasissimū habeat, & firmiter credat, verè & realiter ea omnia cōtigisse, quæ somniavit. Citat Scribonius *in Physiologia Sagarum* pag. 59. Cùm etiā mulieres in libidines ac voluptates sint impensè proclives, quid mirum est, eas in somno, Satana magis magisque ad ipsarum perniciem suiq; regni dilatationem, phantasia

tafian illarum five imaginativam sentien-
 tis animæ facultatem depravante, amato-
 rum voluptatúmque, quæ ab iis expectari
 consueverunt, species præsentis cernere?
 Quid mirum, cum jucundissima nobis eo-
 rum semper obverletur memoria, quæ no-
 bis gratissima acceptissimaq; vel semel in
 universo vitæ curriculo acciderunt, mulie-
 res istas perpetuam dulcissimæ cum Satana
 amasio suo suisq; sociis contuetudinis me-
 moriam conservare, ac illius identidem et-
 jam tum, cum aqua ipsis hæret, & ad restim-
 res rediit, ut vulgaribus adagiis circumfer-
 tur, non sine singulari oblectatione re-
 cordari, præsertim cum stato tempore re-
 currente, adhibitis consuetis unguentis,
 easdem iterum voluptates in depravata
 phantasia sua persentiscant? Constat ex
 naturali Philosophia, imaginationi per
 insomnia varias etiam rerum longissimo
 a nobis intervallo remotarum formas re-
 præsentari easq; species ita fortiter quan-
 doque hominibus impressas manere, re-
 vera ut ita evenisse, quemadmodum in in-
 somniis facta est repræsentatio, vigilan-
 tes vel prorsus sibi persuasum habeant, vel
 certé dubitent. Quilibet in se ipse de-
 scendat, sui que corporis *κῆρ* atque con-
 stitutionem pauló accuratiús contemple-
 tur, & rem profectó ita esse fateatur ne-
 cesse.

cesse est, Vide *eleganter Petrum Martyrem in libro 1. Samuel. cap. 28. pag. 167.* Quid igitur dubitemus, quin Satanus universæ naturæ peritissimus talibus unguentis mulieres istas obsequentissimas ministras suas sese oblinere doceat, quæ corporis constitutionem ita afficiant, ut profundo somno sopitæ & tanquam sepultæ Diabolos & socias suas præsentem cernant? Quanta imaginationis vis sit, cum ex adducto Hippocratis loco planum antea factum est, tum præstantissimus disertissimusque Philosophus ac Medicus Levinus Lemnius *de complexionibus lib. 1. pag. (mibi 41.)* hinc verbis attestatur: *Mulieris latentium tacitarumque imaginationum, inquit, tanta vis est tamque efficax, ut quæ, sub ipso conceptus momento animo mentique obversantur, in factum elaborentur. Quum enim is sexus lascivus sit ac ludibundus, atque oculus in obvia quæque continenter defigat, fit, ut naturalis facultas, quæ operi formando perficiendoque insistit, eò cogitationes mentisque conceptus dirigat, atque ascitiam formam infanti inducat à parentum natura ac conditione prorsus alienam. Sic observatum est nostra & avorum memoria, cum Imperator Carolus ejus nominis Quintus ex Hispaniis in Belgicam instructissima classe esset delatus, ac numerosa clientela, amploque Procerum ac Stipatorum apparatu horas implevisset, mulieres, quæ passim gestabant uterum,*

terum, ex crebro Hispanorum contuitu, exactis novē
 mensibus, decursōque anni dodrante infantes edidif-
 se superciliis capillisq; nigris ac crispis, tūm colore illi
 nationi undiq; assimili, non quidem triobolares ac
 meritorias, quas genti fervida ac salaci se subiecisse
 credi par est, sed spectatae probitatis atq; incorruptae
 pudicitiae matronas hujusmodi affectus in se suosque
 concepisse. Simili ratione cūm Belgis imperaret
 Maximilianus Caesar ex Pannoniis, hoc est, Austria-
 ca gente oriundus, foeminae ob Germanorum consue-
 tudinem ac conspectum, flavis rutilisq; crinibus in-
 fantes ediderūt ac Germanis prorsus affines. Haec te-
 nus Lemnius. Vid. Paracels. in tract. de Imaginat.
 Quod si igitur imaginatio tantā vim habet,
 ut imaginans etiā in aliū virtutē illius expli-
 care possit, atq; adeo imaginationis matrū
 infantes in utero materno impressionē pa-
 tiātur, participēsque virtutis inde resultantis
 fiāt, annon imaginatio illa in ipso imaginā-
 te, quo cū nihil tale conjunctū est, in quod
 pars aliqua derivari possit, multo robustior
 erit ac validior, q̄a tūm ex Physica generali,
 tūm etiā ex parte illius aliqua, q̄ Optica di-
 citur, notū est immotae veritatis axioma il-
 lud & principiū, VIRTUTEM UNITAM
 DISPERSA ESSE FORTIOREM? Itaque
 inveterata illa in vulgi animis opinio, quod
 Sagæ, perunctae quibusdam unguentis,
 scopis per caminum subvolēt ad loca pro-
 cul dissita, ibiq; cum sociis suis & Diabolis
 genialiter vivant, tota est imaginationi

48 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

sagarum accepta ferenda, sicut & ab eadem
 phantasia depravatione proficiscitur Saga-
 rum confessio, quod hanc vel illam mulie-
 rem in istis conventiculis ac choreis vide-
 rint. Atq; hæc omnia imaginationis phan-
 tasmata quædam esse ac somnia tanto ma-
 gis mihi persuaderi patior, quanto gravi-
 us inter rem ipsam ac veritatem omnem
 diffidium intercedit. Satanam essentias re-
 rum, earumque qualitates qua essentiam
 quidem non constituunt, sed eam consti-
 tutam immediatè & veluti secundo natu-
 ræ momento consequuntur, & sine quibus
 ne puncto quidem temporis res subsistere
 potest, tollere non posse, unanimiter & à
 Theologis & à Philosophis receptum est a-
 xioma. Idq; ita verum est, ut sit καὶ ἀμεσον καὶ
 ἀμελάπτωλον, καὶ ἀναπόδεικτον. Talis qualis est
 locus. Locus enim rem constitutam statim
 excipit, & res est in primo naturæ momen-
 to, sicut locus in secundo, ac licet locus nō
 sit de essentia corporis, est tamen corpori
 necessarius, quatenus corpus est. Idque
 esse est illa περιστασις extrinsecus adveni-
 ens. Et quamvis locus sit corpore poste-
 rior, neque ingrediatur definitionem cor-
 poris, non tamen corpus potest esse sine
 loco illo. Nam tametsi, quod non in-
 cluditur in definitione, abesse potest à
 definito in definitione: non omne tamen
 abesse

abesse potest ab ipsa re definita. Propria enim, quæ vocantur, in definitione non ponuntur, à re tamen abesse nequeunt, cuius propria sunt. Etsi namque sunt naturâ suis substantiis posteriora, non tamen re, sed aut ipsamet res in secundo momento naturæ, ut vult ipsemet Duns, sunt, aut saltem omnino inseparabilia. Qua necessitudine conjunctum cum corpore locum arbitror. Ita Julius Cæsar Scaliger post homines natos præstantissimus, & pari cum Aristotele gradu incedens Philosophus non minus subtiliter, quam utiliter & verè scribit. *Exercit. ad Cardan. 5. sect. 6.* Proinde Satanas corpori Physico locum adimere non potest. Adimeret autem, si Sagas per minutissima illa caminorum foramina, per quæ vix passerulo alicui transvolandi facultas daretur, abduceret. Locus enim nullus & locus inæqualis in Physicis æquiparantur, & natura penetrationem dimensionum in solidis corporibus non concedit. Et animadversione dignum est, quod Augustinus in *Epistola ad Dardanum*: Tolle, inquit, *spacia corporum, nusquam erunt, & quia nusquam erunt, nec erunt.* Quod idem obtinet, si Satana non deducente Sagas, subvolare eas dicere aliquis audeat. In adipe enim tanta vis esse nequit, ut corpus grave, quod secundum naturæ ordinem deorsum fertur, sursum in aërem

D evehat.

50 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

evehat. Neq; Satanas ista foramina ampliare putandus est. Audiretur. n. sonus aliq; ex collisione corporū necessarió resultans, id q; factum esse nuspiã legitur, & fando nunquam est auditum. Et tamen salva omnia in cõtignationibus tectorum reperiuntur. Idcirco cùm hæc sententia & in Philosophia & in Theologia sit ab surda, in eorum sententiã pedibus eo, qui existimant, ex corrupta á Diabolo phantasia obfirmatam hæc de choreis & tripudiis cum Cacodæmone & sociis opinionem Sagas in animis suis fovere. Ista. n. opinio nihil absurditatis habet. Quin imó & Physici & Medici mirabiles imaginatricis virtutis operationes esse constanter affirmant. Cuilibet autẽ perito in sua arte credendum esse diserté pronunciat *Ulpian. in l. 1. in princ. ff. de ventr. inspici. text. in l. bonorum ff. de bonor. possess. l. Intestato ff. de suis & legitim. §. Quod autẽ á nobis in Auth. de non alien. l. Semel C. de re militar. lib. 12. l. 7. ff. de stat. homin. c. Significavit de homicid. c. pposuisti de pbat. fraternitatis de frigid. & malefic. Spec. in tit. de homicid. §. 1. col. 1. vers. Pone A vulneravit, et iterũ vers. an mortuus Bertaz. cons. 1. n. 21. & cons. 116. n. 15. et 208. nu. 22. in crim. Quam-plurimos Doctores citat Masc. de prob. vol. 3. conclus. 1169. Et p̄sertim ægritudo alicujus, ut est phantasia malé affecta, medicorum testimonio p̄batur *Bart. in l. contum. aciam §. p̄enam. ff. de re judic. Eleganter**

ter id probat Gordiani Imperatoris rescriptū in l. *semel* C. de re milit. lib. 12. ubi rescripsit, militem é militia ægritudinis ergo non debere, mitti, nisi Medicis hoc denunciantibus Bartol. in d. l. 1. ff. de ventr. inspici. Et, ut *συλλ- λήβδιν* dicā, quid veritatē sententiæ nostræ pluribus asserere attinet, eū, ipsā evidentiam facti cōfirmetur, quā certior probatio nulla est, idcōq; omni p̄bationi præferri dicitur Azo in summ. tit. C. ad l. Aquil. in rubr. sicut refert, cōmendat. & seq̄tur Bald. in rubr. de prob. col. 1. in fin. & in l. 1. C. si adversus libert. & in l. pen. C. de pericu. tutor. & Bal ia l. 1. C. Sentēt. rescind. non poss. & Abb. in c. 1. de purgat. Canon. qui omnes uno ore docuerunt, hāc per evidentiam facti probationē lōgē omnes alias superare. Laté & eleg. Joseph. Masc. q. 8. in prolegom. vol. 1. de probat. Veritas autē sententiæ nostræ per evidentiam facti ita cōperta est. Fœmina quædā, quæ Megapolitano cuidā nobili fidelē diu operam præstiterat, à q̄busdam incantatricibus postea incēdio extinctis criminis socia nominata fuit, quæ illā scientiæ suæ rationem attulerāt, q̄ aliquoties ipsa in monte illo, ubi convētus agitare suos annuos consuevissent, versata secum fuisset. Id herus, qui mulierem propter singularem in re familiari administranda dexteritatem mirificē diligebat, primūm perquāam molestē tulit. Postea ut crederet, vix adduci poterat.

52 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

Cúm vero tandem ea de re ancillæ loqueretur, fatua illa respondebat, confessionem istam de peregrinatione ad montem illum veram esse, sibi que eum aliis sequente nocte eó proficiscendi necessitatem imponi. Quid veró fit? Nobilis, Pastore aliisque familiaribus noctu domum suam accersitis ad seq; receptis mulierem in conclavi quã diligentissimé asservat, re ipsa experturus, futurúmne sit, ut peregre abeat. Sed ecce tibi cúm illa sese perunxisset, ita arctus eam somnus complectebatur, ut neque nocte illa neque postero die expergisceretur. Insequenti autem luce interrogata respondebat, se unã cum aliis Veneficis in monte solito conventui consue-to interfuisse, nec aliud quicquam sibi ipsa persuaderi patiebatur. Meminit hujus historiæ D. Georg. Godelman. *in suo tractat. de Mag. Venef. & Lam. num. 23.* Et plures ibidem tam Physicos & Medicos, quám Jureconsultos idem sentientes adducit. Præterea cúm Diaboli, scriptura teste, nocte diéque eam in curam atque cogitationem incumbant, quemadmodum homines tùm in hujus, tùm æternæ salutis periculum cõjiciant, annón credibile est, eos honestarum quarundam piarúmque mulierum, quas propter eximiã pietatem capitaliter oderunt, funditúsque everfas propterea extirpatásque esse cupiunt,

piunt, species ac formas in istis choreis representare posse, ut deinde alii forte adventantes mulierum istarum formas in sylvis videant, conspicatique fœminas istas, quas revera se vidisse existimant, ad Magistratum deferant, qua delatione ipsæ non solum grave existimationis suæ, sed etiam vitæ discrimen non parum quidem sæpe incurrunt, si non omnino lucē hac privantur. Atque Satanam non semel in nefariis quibusdam criminibus id tentasse, ex historiarum monumentis didicimus. *Audivi, scribit Ludovicus Lavaterus de spectris libr. un. part. 1. cap. 19. pag. 111. ex viro gravi & prudente ditionis Tigurinae præfecto, qui asseverabat, se testate summo mane cum servo suo iter facientē per pascua, vidisse quendam sibi optimē notum, qui equæ se nefariē commiseret, se obstupefactum reflexisse iter, pulsavisse ades illius, quem putabant se vidisse, atque certo comperisse, quod ille cubiculo suo nunquam egressus esset. Et nisi omnia diligenter explorasset, bonus & honestus vir in carcerem detrusus, & tormentis subiectus fuisset. Hanc historiam, inquit, ideō recito, ut iudices in hujusmodi casibus cauti sint. Diabolus enim hac via sæpe innocentibus insidiatur. Uxor Henrici secundi Imperatoris, Chunegunda, suspecta fuit de adulterio, rumorēsque sparsi, quod nobili quodam Juvene in aula nimis familiariter uteretur. Diabolica enim illius juvenis species ē cubiculo Augusta egrediens sæpe conspēcta fuit. illa postea calcando igni-*

94 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

do ignitos vomeres (ut illis temporalibus fieri con-
suevit) absque ullo pedum detrimento suam in-
nocentiam declaravit. Albert: Crantz. lib. 4. cap.
5. Metropol.

Et quid opus est sententiæ nostræ funda-
mēta ex Philosophis, Medicis, & Historicis
pauló altius repetere, cū contrariæ opi-
nioni fidem omnem abrogādam esse Pon-
tificio jure disertè doceatur *c. Episcopi. 26. q.
5.* allata hac ratione, quód Diabolus per so-
mnia varié hominibus imponere, eorū-
que phanthasiam mirum in modum affice-
re possit, quamvis ipsius juris autoritas abs-
que ratione per sese sufficiat. *Petr. Dominic.
Magdal. de num. test. in testam. requis. cap. 22. nu-
mero 52. p. 1.*

Unde constat, contrariam sententiam
nullum vel in Philosophia vel in Jurispru-
dentia vel in Theologia habere fundamen-
tum. Ac sufficiat nobis, qui professione
Jureconsulti sumus, Adversariorum o-
pinionem in jure esse reprobata. Ita-
que in refutādis ipsorum frivolis argumē-
tis operam inanem haud sumam, quod
& á Godelmanno *in d. cap. 4.* abundé illis sa-
tis sit factum. Adde Joannem VVierum de
præstigiis Dæmonum *lib. 3. cap. 9. & 10.*

Cū igitur & naturâ, & factò, & jure
& pugnantiâ denique atque perplexitate
sit

lit ἀδύνατον (ita enim τὸ ἀδύνατον sive impos-
 sibile distinguunt DD. in l. Impossibile. ff.
 de Reg. Jur. & l. Non solum. 31. ff. de obligat.) ut
 venefici de nocte scopis insidentes atq; per
 caminum subvolantes ad choreas deferan-
 tur, testimonium maleficorum istorum,
 ut maximé in tormentis subjecti adversus
 consulentem matronam nostram depo-
 suerint, se vidisse ipsam in solennibus suis
 feriis ac congressibus, omni fide destitui-
 tur. Testi. n. non verisimilia deponenti cre-
 dendum non est. text. est in l. ob carmen. §. 1.
 ff. de testib. cap. Quia verisimile. Et ibi Abbas &
 Felin. ext. de presumpt. Jas. in l. Si extraneus. in
 4. notab. ff. de condict. ob caus. Alexand. consi. 2. num.
 11. Volum. 2. Cravet. consi. 134. numer. 30. consi. 28.
 in princ. consi. 115. num. 11. Quod enim non est
 verisimile, non est credibile, nec cōsidera-
 bile. l. Qui habebat. ff. de Legat & fideic. 3. Ruin.
 consi. 1. num. 11. vol. 5. Verisimilitudo enim est
 cognata naturæ, et é contrario non verisi-
 mile naturæ aduersatur. l. 1. ff. de his qui sunt sui
 vel alien. jur. Riminal. sen. cons. 442. num. 14. vol. 4.
 Nat. cons. 665. nu. 9. Decian. respons. 91. nu. 44. vol.
 3. Id. n. quod distat á verisimili, imaginē ha-
 bet falsitatis. Bald. in l. 1. col. 3. C. de serv. fugitiv.
 et in l. Acto. q. asseverat C. de Prob. Pācirol. cons. 58.
 nu. 38. vol. 1. Rol. á Vall. cons. 49. nu. 36. et seq. vol. 4.
 Marsil. cons. 20. colum. ult. cum aliis adductis per Ti-
 vaquell. in præfat. l. Si unquam. num. 44. C. de revo-

56 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

cand. donat. vide Joseph. Marscard. de prob. volum. 3. conclus. 1358. per tot. Et quod in delictis exceptis, veluti in crimine lesæ Majestatis, & maleficii conclusio ista nõ procedat, quod nimirum socius contra socium non probet per jura supra propos. sed in his delictis socii criminis confessio adversus alterum in tortura facta, ad inquisitionem indicium faciat juribus antè allegatis, id singulariter limitatur, si socius criminis alium nominando deponeret non verisimilia. Hoc enim casu nullam ipsi fidem adhibendam esse scripserunt *Aret. in c. cum P. colum. 7. de accusat. Marsf. cons. 24. num. 12. Alex. cons. 89. num. 9. volum. 3. Rolan. á Vall. cons. 73. num. 25. volum. 1. Marscard. de probat. d. vol. 3. d. conclus. 1311. num. 45. & numer. 46. cum aliis quam-plurimis ibidem citatis.*

Ex his omnibus ita traditis non difficile est intelligere, confessionem maleficorum adversus nostram consulentem nihil omnino & ne inquisitionem quidem de jure operari, quoniam omnes conditiones illæ, quæ ad hujusmodi confessionem requiruntur, defunt. Quod si autem aliàs circumstantiæ omnes eaque requisita, quæ partim supra á nobis tradita sunt, partim ab aliis ex professo tractantur, cum confessione maleficorum concurrant, sufficiens ad inquisitionem indicium in hoc maleficii genere

nerè ista facit confessio, usq; adeo ut in carcerem nominati socii conjici possint. Quas circumstantias si proceres prædicti oppidi cum confessione conjunctas deprehendentes maleficii insimulatum in vincula detrudant, ad juris & constitutionis Carolinae præscriptum ab ipsis proceditur.

RESOLUTIO QUÆSTIONIS QUARTÆ.

Quid de purgatione Sagarum per aquam frigidam sit sentiendum.

CÆTERUM idem oppidi istius Senatus, posteaquam per confessionem maleficorum diffamatos in carcerem conjecit, omnia minima maxima facit, ut voluntariam ab iis confessionem eliciat. Hoc si fieri non possit, & tamen, utrum nocentes sint isti homines, an verò innocentes quorum illud ad condemnationem, hoc ad absolutionem requiritur, plenè nondum constet, ad purgationem Sagarum per frigidam necessario decurrendum sibi esse existimat. Itaque hanc rationè Patres-conscripti Reipub. illius ineunt: Sagar è vinculis exemptas, curruque impositas, per carnificem extra portam ad profluentem aquam devehijubent. Ibi decussatim eæ sinistra manu

D 5 dexteri

§8 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

dexteri pedis pollici, & rursus dextera manu sinistri pedis pollici alligatis in aquas conjicitur. Quod si tum submergantur, ut innocentes absolvuntur, si verò non subsidant sed aquis supernatent, eodem die gravi quæstioni subjiciuntur. Quid verò de hac purgatione per frigidam sentiendum sit, jam indicabimus.

Quando Magistratus de delicto in aliquem inquit, & ex inquisitione facta neque nocentem prorsus, neque innocentem eum, in quem inquitur, deprehendit, ut propterea nec ad condemnationem nec ad absolutionem devenire possit, purgationem inter condemnationem ac absolutionem intermediam ad manus sumere cogitur, sicut Joannes Oldendorpius Jureconsultus incomparabilis *Class. 7. pag. (mibi) 1028.* hisce verbis testatur. *Prædictis autem duobus remediis ad detegenda crimina, videlicet nunciationi & inquisitioni, ut exitum inveniant, subveniunt purgationes. Ecce enim si quis fuerit de crimine delatus, nec sint probationes, quæ ad condemnationem sufficiant, quanquam nunciationi sint satis: certè iudex hic lupum tenet auribus. Condemnare enim non potest, quoniam ius vetat, rursus absolvere statim tam suspectum hominem res fuerit mali Exempli, & quæ illum ipsum quoque ad delinquendum faciet*

*ciet audaciorē. Quid igitur erit? Medium quod-
dam est purgatio, cuius forma hodie mutata est.
Haftenus Oldendorpius.*

Purgatio duplex est: Jurata una; vio-
lenta altera. Illa & per Sacramentum
purgatio & Canonica dicitur *tot. titul. ext.
de purgat. Canon.* & Imperatorum quoque
Constitutionibus est confirmata *l. 6. C.
de Procurat.* ubi Imperator Alexander ita scri-
bit: *Reum criminis constitutum defensionem
causae suscipere non posse, antequam purget in-
nocentiam suam, incognitum non est l. 3. C. de
reb. cred.* ubi in bonae fidei contractibus,
nec non etiam in ceteris causis inopia pro-
bationum per Judicem jurejurando, caus-
sa cognita, rem decidi oportere rescri-
bunt Imperator. Dioclet. & Maximinian. *l. Eos
qui. 26. in fin. verb. Sacramenti etiam illatio-
nem. C. de usur. l. fin. §. Si quis autem. C. de
jur. deliber.*

Est autem purgatio per Sacramen-
tum talis formula purgandi, quā delatus
apud Magistratum, adhibitis septem vel
pro qualitate rei paucioribus, qui & fi-
de digni sint, & propter vicinitatem com-
pertam habere queant veritatem, se non
admisisse tale crimē jurat, quod objicitur,
cōpurgatores autem se credere jurat quod
prin-

60 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

principalis jurans dicat veritatem. *c. de testib.*
& c. ult. de purgat. Canon. sicut ad verbum ferè
 definit. *Oldendorp. d. l. Consulantur. Hostiens. in*
sum. de purgat: Canon. num. 3. Jul. Clarus. in Pract.
crimin. §. fin. quest. 63. num. 4. DD. in d. l. Bonæ fidei.
C. de reb. cred. Alexand. conf. 66. num. 1. volum. 1. in-
cip. viso processu. Eaque defensio sive purgatio
 per Sacramentum adhuc hodie in ulu est.
 Sic quãdo quis ex legitimis incidiis & præ-
 sumptionibus de crimine fractæ pacis su-
 spectus est, quòd nimirum pacis publicæ
 turbatori vel opem præstiterit, vel in men-
 sam eum suam, domum aut hospitium re-
 ceperit, & offensus exhibitis articulis Ju-
 dicii Camerae imperialis causas istas suspi-
 cionis proposuerit, processusque sibi de-
 cerni petierit, contra suspectum Citatio ad
 purgandum in Camera decernitur, ut intra
 terminum in Citatione præfixum veniat se
 juramento purgaturus, entschuldigung mit
 dem Ende zuthun / idque sub publicæ secu-
 ritatis tessera, vel salvo, ut loquuntur, con-
 ductu, bey einem vngesährlichen Geleite / vor
 ihnen vnd alle die ientgen / so er mit ihme zu
 solchem Tage bringen wirdt. Quemadmodũ
 prolixius videre est, in constitutione pacis
 publicæ. *Imperatorum, Maximiliani I. Caroli*
V. de Anno 48. tit. 15. & ordinat. Camerae part. 2.
tit 10. §. 1. Gayl. de pac. pub. lib. 2. cap. 7. num. 1. Que
 etiam Citatio parte non petente ex officio
 á giudice

à iudice decerni potest, *d. tit. 10. §.* Es sollen
 vnd mügen / *Gayl. d. c. 2. num. 2.* Et si quidem
 reus gravi suspitione laboret, etiam cum
 eo conjuratores sive compurgatores, aut
 Sacramentales [vulgariter *Mitpurgatorn*]
 probatæ vitæ jurare debent, quod videlicet
 credant, eum verum jurasse, secundum for-
 mam *Ordinat. part. 2. tit. 10. in fin. Gayl. lib. 2. de*
pac. pub. d. cap. 7. num. 11. Et numerus horum
 compurgatorum sive Sacramentalium in
 hoc fractæ pacis crimine est arbitrarius,
Steht bey bescheidenheit des Richters. Ordin.
Camer. part. 2. tit. 10. §. 1. in fin. Gayl. d. c. 7. num. 14.
Adde Mynsing. Cent. 2. Observat. 87. & Observat.
88. Vide & latius de hac purgatione. Olden-
corp. d. loc. prolixè Godelman. lib. 3. de Mag. Venef.
& Lam. cap. 4.

Defensio sive purgatio per juramentum
 duodecim Sacramentalibus consuetudini-
 bus quoque feudalibus recepta est, & si
 controversia inter dominum & vasallum
 de feudi investitura existat, quandoque do-
 mino, quandoque vero vasallo datur. *c. vn.*
ibi dabitur defensio cum duodecim Sacramentalibus,
si de investitur. feu. controvers. fuer. cap. vn. ibi habet
potestatem se defendendi per Sacramentum, quid sit
investitur. c. unic. ibi possidenti dabitur Sacramen-
tum cum duodecim Sacramentibus, de consued. rect.
feud. Borchold. de feud. c. 7. n. 48. & communitate. Feu-
distæ in dd. loc.

Pur-

62 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

Purgatio violenta erat, quæ fiebat per duellum, & per aquam frigidam vel ferventem, aut per ferrum candens. de Duello. text. est in cap. unic. §. Si quis hominem de pac. tenend. & ejus violator. cap. vnic. §. fin. de alien. patern. feud. cap. 1. & 2. de purgat. vulgar. Cagnol. in l. Favorabiliores. de Reg. Jur. Alciat. in lib. de singular. certam. Quum autem admodum tyrannica sit hæc purgatio, sublatum est duellum illud. cap. Monomachiam. 2. quæstion. 4. cap. 1. & 2. extr. de purgat. vulgar. Jas. consi. 144. in 2. dub. lib. 2. Dec. consi. 487. Oldendorp. d. loc. numero 50.

Defensio per aquam frigidam vel ferventem aut per ferrum candens itidem abolita & sublata est, cap. dilecti ext. de purgat. vulgar. cap. consuluisti. 2. quæst. 4. cap. ex tuarum de purgat. Canon. Borch. d. cap. 7. numero. 52. Oldendorp. d. loc. Gayl. lib. 2. de pac. publ. cap. 7. numero 24. Et purgationem per frigidam aquam nominatim quoque sustulit Lotharius Imperator in Jur. Longobard. lib. 2. tit. 54. Godelmã. in suo Tract. de Mag. Versic. & Lam. lib. 3. cap. 5. numero 22. Neque in constitutione criminali Caroli V. Imperatoris ulla illius fit mentio. Itaque cum expressè prohibita sit, malè facit, quicumque judex illam ad usum revocat, adeoque hujusmodi probatio, ut quæ contra jus interponatur, nullum effectum producit. Actus enim, qui fit lege
pro-

prohibente, est ipso jure nullus. *l. Non dubium.* ibique communiter *DD.C. de Legib.* Idcirco oleum ac operam ii perdunt, lateremque, quod est in proverbio, lavant, qui in indagandis purgationis hujus per frigidam causis, sive naturalibus sive præternaturalibus, sollicitè laborant. Atque hoc per aquam frigidam Examè omnium per Germaniam Academiæ Jureconsultorum collegia, veluti injustum, superstitiosum, ac iniquum, summæque cum impietate conjunctum repudiant, ita quidem ut verissimè nobis affirmare liceat, sententiam hæc nostram ab omnibus communiter receptam esse, ideoque judicem citra tyrannidis notam ab ea recedere non posse, per supra adducta fundamenta.

Neque verò argumenta illa, in quibus *Gulielmus Scribonius* (quem ut Philosophum præstantissimum & acutissimum magni ceteroquin facio) prorè opinionis suæ puppinque collocat sunt ἀμελέβλητα καὶ ἀδιάλυτα. Si namq; ad rectæ rationis libellam paulò accuratius examinètur, ruinosæ, sophismatisq; usquequaq; referta deprehendentur.

Satanam scribit *Scribonius* in Sagarum corporibus levitatem operari. At cedo, *Scriboni*, quæso te per Deum immortalem, an non quicquid est leve, idem est materiatum? an non omne leve est corpus?

Si

64 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

Si Philosophus es & medicus, quem ego te esse ingenuè profiteor, non inficiabere. At spiritus non est materiatum aliquid, nõ est corpus, sicut vniversa & Philosophorũ & saniorum Theologorum caterva vnanimiter docet. Ergo non est levis. Si levis non est, corrui pronuntiati tui ratio. Ergo & ipsum pronunciatum. Destructa namque in Philosophia dicti alicujus ratione; & ipsum dictum destruitur.

Neque patrocinator tibi *Julius Cæsar Scaliger Exercit. 369. sect. 2.* cum intelligentias ex aliquo tanquam potentia, & ex aliquo tanquam actu, compositas esse scribit. Potentiam autem illarũ dicit esse ipsarum τὸ εἶναι sive esse, actum verò ipsarum essentiam. Nã *Scaliger in d. sect.* se ipse explicat, quia non ἀπλῶς sive simpliciter, sed κατὰ σύγκρισιν sive comparative in comparatione nimirum cum Deo Opt. Max. id affirmat. Cum enim quæsiuisset, an intelligentia sit purus actus? Respondet his verbis negativè. Non. Solum Deus causa est sine causa & ens absque ente. Mera namque essentia. Intelligentia verò tametsi non est composita ex materia & forma, tamen constat ex aliquo tanquam potentia, & ex aliquo tanquam actu. Et paulo post illam τὴν οὐσίαν sive essentiam, sicut & τὸ εἶναι sive esse hisce verbis interpretatur. Est autem essentia, quã est id quod est.

est. Esse veró ejus est receptivitas essentia (ita inquit Scaliger veniam in fine sectionis à Ciceronianis manibus majorē in modum precatus) quæ non est in prædicamēto materiali, sed neque in prædicamēto intelligibili qualitatis, sed in prædicamento substantiæ supernaturali. Ex materia & forma metaphysica dicit Scaliger compositas esse intelligentias. Qualis autem est essentia intelligentiarum, tales quoq; sunt qualitates. At essentia est metaphysica, ergo & qualitates. Levitas autem est qualitas nō metaphysica sed physica. Ergo in metaphysica essentia inesse nequit. Porro quicquid est leve, idem quòque est corruptibile, quia levitas est qualitas ab elementis proveniēs. Quicquid enim ab elementis originem suam trahit, id, sicut & elementa ipsa, corruptioni est obnoxium. At Spiritus non sunt corruptibiles, sed αἰώνιοι sive ut Philosophi loquuntur, æviterni. Ergo non sunt leves.

Diabolus autem est Spiritus, proindeq; levis non est. Si igitur Diabolus non est levis actu primo, ut hætenus quidem demonstratum est, neque erit levis ἐνεργητικῶς & quo ad actū secundum, quia actus secundus à primo dependet. Satanas igitur in Sagarū corporibus levitatē operari haud poterit. Et λίαν μέγα αἴτημα αἰτεῖ; hoc est, ni-

E

mis

66 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

mis magnum postulat, Scribonius, quod a Mathematicis desumptum est diverbiū, quando pro confesso & concesso sumit, Diabolum ἐσιωδῶς sive essentialiter in Sagarum corporibus inhabitare. Neque ut maxime tibi hoc daremus Scriboni, quod per veritatem tamen non possumus, ex eo evinceretur, Diabolum in Sagarum corporibus levitatem operari. Refutat te namque sacra scriptura testis omni exceptione major, cum porci a Satana obsessi non in superficie aquæ retinentur, sed deorsum in profundum submerguntur. *Matth. 8. cap. versicu. 32.* Scribis in Epistola tua, *Scriboni*, ad Lemgovienſes Senatores, per pactum illud, quod Sagæ cum Diabolo ineunt, formam ipsarum atque statum, Satanam nimirum in corpora illarum statim ingrediente, omnino mutari. Si autem forma mutatur, mutatur aut forma totius compositi, hominis nimirum, quatenus homo est, quæ forma est anima rationalis, aut forma illa quæ in mixto est, quam Philosophi barbaro vocabulo formam corporeitatis appellant, & si alterutra mutatur, aut κατὰ ἔσιν sive secundum essentiam, aut κατὰ ποιότητα sive secundum qualitates mutatur. Forma corporeitatis non mutatur, quia manente causa manet effectum. Mixtio elementorum est causa formæ corporeitatis, hæc namque ex illa

illa veluti surculus quidā efflorescit, mixtio
autem manet, ergo & actus inde resultans.
Mutabitur ergo forma hominis, quatenus
homo est homo. Hæc ratione essentiæ non
mutatur, quia tunc præcedente corruptio-
ne Sagarum, nova quædam ipsarū existeret
generatio, mutatio enim seu abolitio pri-
stinæ essentiæ generationem inducit, atq;
ita Sagæ primum morerentur, per novam-
que generationē novam statim formam su-
sciperent. Id quod & valde absurdum est,
& manifestè falsum. Videmus enim, Sagas
esse & manere homines. Mutabitur igitur
quo ad qualitates metaphysicas suæ naturæ
conveniētes, sic quidem, ut quæ antea pul-
cerrima Dei creatoris imagine luceret, mō-
strosissimam Cacodæmonis larvam nūc in-
duerit, & quæ variis antehac virtutibus e-
rat exornata, nunc turpissimis nullorū non
scelerum sordibus sit inquinata. Ut autem
Scribonium talem mutationem intelligere,
Sole meridiano clarius demonstremus, a-
gite audiamus *Scriboniū ipsum*, qui in *Physio-*
logia de Sagarum natura contra Joannem E-
vychiū & Hermannum Neuvvaldum hisce ver-
bis ita disserit: *Si igitur maximè, inquit, post*
longam disputationem demonstraveris, me expressè
vocabulū formæ absq; addita dictione status, usurpās-
se, ne sic tamen horū verborū inconcinna interpreta-
tio meæ antecedentiū expositioni ullo modo refraga-

68 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

bitur, neque adhuc dum tuum contra me argumen-
tum solide, id, quod voluisti, confirmabit.

Qui sic ergo quæres? Additum scilicet verbum
immutationis recte explicetur, & res tota absque o-
mni controversia facillime intelligetur.

Statum dixi formæ, vel etiam, si omnino velis,
μετονομασιῶς ipsam formam immutari? Quid au-
tem, quis, qualisque motus est rei alicujus immu-
tatio? An omnimoda eius destructio? an totalis cor-
ruptio, aut in nihilum redactio? Minimè quidem
gentium omnium. Quis enim unquam in scholis præ-
sertim Aristoteleorum, in quorum te quoque nume-
ro habere cupis vocabulum illud sensu ejusmodi ac-
cepit? Distinguitur enim plurimum inter corruptio-
nem, quæ etiam destructio & interitus dicitur, et in-
ter immutationem, quæ aliàs alteratio quoque vo-
catur. Corruptio cujuslibet formæ corruptibilis est
etiam interitus, ut non sit illa nec maneat amplius in
suo formato; immutatio sive alteratio est motus rei
mobilis aut mutabilis, quæ mutatur ipsa non in es-
sentia, verùm in essentiæ qualitatibus, ut tales dein-
ceps non sint aut maneat, quales antea fuerunt ob-
servata. Vel ut brevius dicatur: Corruptio seu to-
talis destructio vel abolitio est substantiæ: Alteratio
autem seu immutatio est qualitatibus illius quali-
cūque. Quod si igitur adhuc repeterem, formam
Sagarum immutari, quomodo hæc verba recte in-
terpretari velles? Putabisne sensum horum verbo-
rum esse, formam earum plenè aboleri, omnibus par-
tibus destrui atque corrumpi? Imperitus quidem est

infulsus omnique ratione plumbeus Physicus hoc fa-
 cturus sit: Sequeretur enim præterea, quæ diximus,
 Sagas in ista destructione quam-plurimum mori, &
 hanc vitam relinquere. Sed qui tantam, ut tu, æ-
 tatem in Physicorum Medicorumque scholis & le-
 ctionibus contriverit, eum quam proposuimus ve-
 ram & cognitu satisfacilem specierum motionis dif-
 ferentiam aut ignorare, aut non admittere velle, pror-
 sus ridiculum est. Hæc enim si non ex Physicorum li-
 bris, ex prædicamentis tamen tuis Aristotelicis cogno-
 sci poterat. Sciendum igitur, aliud esse Substantiam
 sive formam corrumpi, aliud eam in qualitatibus
 adjunctis immutari. Sed quid opus est pluribus? Fi-
 nem horum facio. Ex antecedentibus proinde facilli-
 me videre est, quo sensu in consequentibus deinceps
 dictum sit, Sagas non amplius esse tales homines,
 quales fuerint ante initum cum Satana fœdus. Om-
 nis homo quatenus est homo, conditus est rationa-
 lis ad imaginem æterni sui creatoris. Ista autem DEI
 J E H O V Æ in homine imago, quis est, qui ignoret,
 in quibus consistat? Non certe in principatu, ut impe-
 rium tantummodo (liceat verbis uti Poëta) haberet
 in beluas, aut prædominaretur cæteris, sicuti Augu-
 stinus interpretatus est, sed in omni genere virtutum,
 quibus semper debet elucere, Divo Apostolo Paulo
 demonstrate in veritate, sapientia, & aliis huiusmo-
 do consistit. Conditus est homo, ut DEO OPT. MAX.
 in omnibus esset similis. Quemadmodum & Plato
 eruditè, pieque DEO nos similes esse jubet. Quam-
 vis enim similitudo ista & imago multis, proh dolor,
 modis

70 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

modis per lapsum primorum parentum obfuscata & conspurcata sit: attamen CHRISTUS Salvator humani generis misertus fecit, ut DEUS nos, qui per Adamum omnes lapsi sub peccato conclusi essemus, iterum erigeret, in gratiam reciperet & per Filium pro nobis deprecantem, si saltem fidem ipsi haberemus, salvos & beatos esse vellet. Quocirca qui hæc norunt (de Christianis loquor per baptismum regeneratis et in sacro verbo institutis) et agnitã veritatẽ nihilominus à DEO trino deficientes denuo abnegãt, cur non dicerem, eos tales amplius non esse, quales antè fuerunt, & qualis universi esse omnino debent; eos inquam, qui partem maximam luminis, splendoris, dignitatis et virtutum, quibus anima, aut, si velis, forma ipsarum collustrabatur, ex pacto & certo delibatoq; consilio lubentes volentes liberrimè miserunt, qui in profundissimũ abissi aut inferorũ lacum se ipsos sponte præcipitarunt, ut cũ maxima difficultate superas iterum auras possint contingere. An verò putas eandem quoq; rationem esse aliorum peccatorum, quos & ipsos multiplici delictorum genere coinquinatos esse novimus? Sed inquã haud rectè putas. Ineffabile propemodum discrimen est Sagarũ & aliorum peccatorum. Et si forsã defensionis meæ testibus aliis eorũve testimoniis vix fidem sufficientem habiturus sis, ad summum sacrosanctæ Trinitatis Tribunal, ad ipsum justissimum Judicem appello CHRISTUM DEI Filium, qui peccata, quæ in Spiritum sanctum committuntur, non remitti posse esserit. Qualia igitur, dixeris, Sagarũ peccata sunt?

In quantum Sage, aliis peccatoribus differunt? Certe si universas Decalogi Leges nullis omissis examinaueris, omnes peccatores cum Sagis non sunt conferendi. Quis enim non omnibus modis deteriorem iudicabit eum, qui lubens ac sponte sua à DEO deficit, & multoties peccat, quàm alium què vis delinquentem hominem. Alii. n. ex stupiditate cordis se DEUM minus offendere putant. Sage autem DEUM aspernantur, contemnunt, abjurant &c. De quo tamen suo loco plenius. De tot igitur adjunctis formæ virtutibus & ornamentis ceu clarissimis septentrionibus obfuscatis, ne quo alio nunc verbo utar, non de essentia dixeram. Tales non amplius esse eas asserui, quales ante fuissent, non intelligens earum substantiam animo & corpore constantem, vel etiam exteriorem constitutionem & faciem. Tale vel non tale esse quippiam arguitur & ostenditur argumento comparationis in qualitate. Hoc autem vel illud esse argumento materiae & potissimum formæ declaratur. Vel quid res sit, arguit definitio, quæ ex prædictis causis ex materia & forma sumitur, Qualis res sit vel non sit, similitudo arguit. Hæc saltem Logica fundamenta si D. D. Evvichius novisset, haud dubie quoque potuisset intelligere, quo sensu dixisset, Sagas ob tot animæ suæ dotes amissas non amplius esse tales homines, quales ante fuerint.

Hactenus Scribonius prolixè disseruit, quando in Epistola sua ad Lëgovieneses scripsit, simulatque Sage pacto sese Satanæ, obstringant, formam ipsarum immutari, per immutationem non intelligere sese

generationem & corruptionem, qui propriè motus ab Aristoteleis dicantur, sed alterationem.

Verbum enim immutationis alterationi omnium rectissimè, sicut & aliis mutationibus, augmentationi ac diminutioni competere. At verò si Scribonius Aristotelicam acroasin, ejusque interpretes paulò diligentius evolvisset, crediderim equidem eò absurditatis nunquam ipsum fuisse deventurum, ut affirmasset, per mutationem propriè in Philosophia Aristotelica denotari alterationem, cæterasque motus species, quæ sunt in aliquo accidentis prædicamento (ratione enim termini ad quem motus in prædicamento esse dicitur) & per motum *ἰδιαιτάως* significari generationem & corruptionem, cum contrariū Peripateticus Philosophus ejusque affectæ doceant. Alteratio enim, augmentatio & diminutio motus sunt, generatio & corruptio mutationes. Græci motus *κινήσεις*, mutationes *μεταβολάς* appellant. Generatio enim & corruptio motus esse nō possunt, quòd omnis motus fiat successivè & in tempore, generatio autem & corruptio *ἐν τῷ νῦν* sive in instanti ac veluti *ἐν τῇ στιγμήν, τῷ χρόνῳ* propter formam substantialem quæ est *ἀμέριστος* sive in divisibilis *καὶ ἐν ἀτόμῳ*, ut Philosophorum verbis utar, posita, & omnis

mnis motus procedat á contrario ad con-
 trarium, á contraria qualitate ad contrari-
 am qualitatem, á frigiditate ad caliditatem,
 á parva quantitate ad magnam, substantiæ
 autem non dicantur contrariæ sed dispa-
 ræ. Audisne Doctor Scriboni, quàm tur-
 piter hic inscitiam tuam in Physica Aristo-
 telis acroasi prodideris? Et quàm parum in
 Logica triumphes, eo declarasti, quód cum
 causam levitatis in corporis Sagarum, in
 mutationem formæ ipsarum contulisses,
 eam deinde mutationem interpretaris de
 alteratione animæ metaphysica, quando
 nimirum anima Sagæ, quæ fœdus cum Dia-
 bolo sanxit, imāgine DEI exuta, facta est
 larva Satanæ, quando depositis præstantis-
 simis virtutibus omnibus turpitudinis no-
 tis fuit deformata, quando denique luce
 divinæ gloriæ abjecta squalidis Diabolicæ
ἀποστασίας tenebris est obscurata. Dic mi-
 hi per DEUM, Scriboni, quæ potest inter-
 cedere affectio inter alterationem animæ
 metaphysicam, & inter alterationem cor-
 poris physicam? Quomodo ex alteratione
 animæ secundum virtutes & vitia potest hæc
 nova corpori accedere qualitas, ut quód
 antea erat grave, & sua natura deorsum fe-
 rebatur, id factum sit leve & sursum tēdat?
 Quæ potest esse hæc consequentia? Cúm
 Sagæ pactū cum Diabolo ineunt, animæ il-

74 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

larum ex justis fiunt injustæ, ex piis impiæ, ex virtute præditis vitiolæ. Ergo & ex corporibus illarum gravibus, quæ deorsum ferebantur, fiunt levia, quæ sursum tendunt? Quæ potest animæ & corporis, rerum valde disparatarū, in qualitatibus magnoperè disparatis esse cognatio, quæ concomitantia (Philosophorum vocabulo mihi uti liceat) sive ἐπομένης qualitarum mutationis ratio? Perinde quasi sic aliquis argumētari velit: Anima Socratis, quæ variis erat imbuta scientiis, nunc ignorantia tenebris est immerfa. Ergo & corpus illius, quod erat agile, factum est crassum. Rideatur. certè ita argumentans, ac sibilis exploderetur. Ridebitur igitur & sic ratiocinans: per pactum cum Diabolo animi Sagarum, pulcerrima DEI imagine & virtutum dotibus abjectis, assumunt larvam Satanæ ac vitiorum sordes. Ergo & corpora Sagarum abjecta gravitate, assumunt levitatem. Si gravitas & levitas, Scriboni, essent adjuncta animi, sicut Ethici alioqui gravitatem ac levitatem accipere solent, procederet tuum argumentum. Jam verò gravitas & levitas non sunt adjuncta animi sed corporis. Magna igitur, Scriboni, in tuo Argumento est ἀσυλλογισία Argumentum est, inquit, Logici, quod ad arguendum aliquid affectum est, sive quod per suam naturam

turam

turam ita est aptum atque comparatum, ut possit rem explicare, vel probare, ad quam arguendam adhibetur. Aliàs enim vel canticum cuculi auditur, vel error τὸ ἐπομένον committitur. Jam verò mutatio qualitatum animæ rationalis Sagarum non potest inferre aliquam mutationem qualitatum corporis, sive inter alterationem animi qualitatum metaphysicam & alterationem corporis qualitatum physicam nulla intercedit affectio. Ergo ut argumentum ad arguendam alterationem corporum Sagarum, ut ex gravibus fierent levia, alteratio animi metaphysica abs te, Scriboni, adhibita est, non sine singulari excellentis illius opinionis, quam literatissimi quique cum ob universam Philosophiam aliam, tum propter Logicam de te habent, diminutione, ut prorsus mihi persuadeam, cum illam tuam de Sagarum natura physiologiam conscripisti, a Saga te aliqua fuisse fascinatam. Et iterum quam-plumbeus sis physiologus, Scriboni, hoc quoque tuo argumento prodis, quod ἀντιπάθειαν inter aquam & Sagas in causa esse asseverare non dubitas, quam ob rem ipsæ in aquas cœjectæ non submergantur. Scribis enim in *physiologia de Sagar. nat. pa. 121.* aquas ideò sagas intra suum alveum recipere nolle, quod aqua sacri baptismatis turpiter sint abulæ. At ἀντιπάθεια, Scriboni, quæ ἰστοκρατία quædam est à specifica corporis compositi

virtute

76 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

virtute profluens, formæ rei naturalis est *ὁμόλογος*. Sic Magnetis formæ statim cōjuncta est proprietas attrahendi ferrū. At hominis verò formæ hæc *ἰδιονομία* non est *ὁμόλογος* sive congenita. Ergo non potest esse aliqua *ἀντιπάθεια* inter Sagas & aquas. Quid? quod hæc *ἀντιπάθεια*, Scriboni, quam tu inter Sagas & aquas comminisceris, animum Sagarum respicit non corpus. Per pactum enim illud cum Diabolo nova qualitate imbuta fuit anima, corporis autem substantia & qualitates sarte tectæ permanserunt. Deinde si *ἀντιπάθεια* hæc inter aquam & Sagas intercederet, Sagæ in aquas projectæ semper supernatarent, quoniam naturalis causa vno eodémque modo semper agit, *ἀντιπάθεια* enim cū ab aliis naturæ speculatoribus, tūm verò à te ipso, Scriboni, in tua Physica ad naturales qualitates occultas refertur. Jam autem contrario exemplo doceri potest, Sagam aliquando quampiam jam tum propria confessione maleficii condemnatam, in profluentemque projectam non fuisse submersam. Scribit Doctor Godelmannus in suo *Tractatu de Magis, Venef. & Lam. libr. 3. cap. 5. numer. 35.* se in peregrinatione sua in Livoniam à quodam nobili vocatum, cū postero die ignis supplicio deletum iri maleficam quandam, quam plurimorum eorumque

rúmque enormium maleficorum convi-
ctam, intellexisset, interrogasse nobilem,
num per frigidam ipsam examinandam cu-
râisset. Quod cùm factum esse nobilis ne-
gasset, petiisse se ab illo, periculum ut prius
faceret, quàm ad locum supplicii educere-
tur, ipsané occasura esset an veró superna-
tura. Quamobrem in aquas ipsam nobi-
lis vinctam consueto more projiciendam
curavit. At Saga ista tantum aberat ut su-
pernataret, ut & ad fūdum asq; subsideret.

Denique ridiculum, scribit Nicolaus
Hemmingius Theologus præstantissimus,
*in admonitione sua de superstitionibus magicis vi-
tandis, & superstitiosum judico novum il-
lud inventum, quo fœmina suspecta pro-
pter magiam imponitur in aquam, nescio
quomodo ligatis manibus & pedibus. Hic
si non submergitur, quæ erat suspecta, sce-
lus non elemento aquæ, sed ignis expian-
dum colligunt. At si submergitur, ut inno-
cens dimittitur. Hoc inventum ut super-
stitiosum & ludibrium Satanæ prorsus da-
mno, propter causas in Decretis expositas
in c. Præsertim, consulisti 2. q. 4. cujus verba
hæc sunt: Nam ferri candentis vel aquæ ferventis
examinatione, confessionem extorqueri à quolibet
sacri non censent Canones. Et quod Sanctorum pa-
trum documento sancitum non est, superstitiosa ad-
inventione præsumendum non est, Spontanea enim
confessio-*

confessione, vel testium approbatione, publicata delicta punienda sunt: occulta verò & incognita illi sint relinquenda, qui solus novit corda filiorum hominum. Hactenus Hemmingii & Canonis verba. Et Egesippus inter Ecclesiasticos scriptores haud postremus de excidio Hierosolymitano *lib. 4. cap. 18.* cum Asphaltitis lacus qualitates describit, in facto haud prorsus absimili inter fabulosa recenset, quod nonnulli ferunt, Vespasianum præcepisse, natandi ignaros revinctis manibus in profundum istius lacus dejici, eosque omnes ilico supernatasse, quasi Spiritu quodam venti levatos, & ad superiora vi magna repulso resiliisse.

Non obstat porro, quod homicidium præsumatur, quo ad reum torquendum, commissum fuisse ab illo, quo præsentem, ad cadaver, profluit sanguis interfecti hominis, quemadmodum volunt Boët: *q. 166. numer. 1. cum seq.* Jacob. Nov. *in regul. 184.* Menoch. *de præsumpt. lib. 1. quest. 89.* Inclinat in hanc sententiam Mascard. *de Probat. volum. 2. Conclus. 867. num. 24.* Ita enim illa quoque Sagarum per frigidam purgatio, non solum ad carcerem sed etiam ad torturam sufficiens parere indicium videatur. Nam separata hæc primum sunt, ex quibus nihil recte inferri notum est *p. l. fin. ibiq. communiter DD. ff. de calumniator:* Deinde propter incertum sanguinis, in hujusmodi casibus profluxionis rationem incertum quoque

quoque indicium illud esse apparet, ut propterea ad Exemplum trahi nequaquam debeat, quod in criminalibus luce meridiana clariores esse probationes oporteat *per text. in l. fi. C. de prob.* Tūm indicium illud in jure incognitū prorsus est, & multo minus aliqua illius ex jure concludens ratio in medium afferri potest. Ac, quod caput rei est, in *Carolina Constitutione* nulla illius mentio vel verbo injicitur. Quibus rationibus indutus, celeberrimus ille Jureconsultus Antonius Gomesius variarum resolutionum *Tom. 3. cap. 13. num. 15.* hoc indicium minimē usurpandum esse scribit, quem sequitur præstantissimus Hippolytus Marsilius *in Practica crimin. §. Diligenter. num. 181.* Accedit Godelm. *in Tract. de Mag. Venef. & Lam. lib. 3. cap. 5. num. 33.* Ex Theologis supra laudatus Nicolaus Hemmingius in dicta *admonitione de superstitionibus magicis vitandis* indicium illud tanquam superstitiosum ac contra ordinem divinum introductum hunc ad modum repudiat: *Queritur præterea, inquit, de usitata exploratione, cum perpetrati homicidii autor ignoratur, qua jubetur, qui suspectus est, manū cadaveri mortui imponere. Hic si vel ex vulnere accepto, vel ex ore, aut naribus cadaveris cruor manat, reus cōdemnatur, qui manū apposuit. At si nō effluit sanguis ad contactū, tanq̄ innocēs dimittitur. Ego sanē optarē hanc explorationē vel omnino non fieri: Nā est et supersti-*

80 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

perstitiosa & contra ordinem divinum: Vel fieri non serio, hoc est, non ut certum inde petatur, de facto argumentum, sed ut isto pacto eliciatur spontanea confessio. Sed quid dico? Res serias in timore DEI juxta ordinem divinum agi præstaret.

Hic fortè aliquis mihi objiciet sanguinem Abelis, clamantem vindictam de terra. Respondeo; Iste clamor nihil aliud fuit quàm terribilis morsus conscientie in Caino propter fratricidium perpetratum. Talem clamorem audiunt in conscientia sua omnes homicidæ: Vel saltem in agone mortis audituri sunt. Huc usque Hemmingius. Vide V Vierum lib. 6. cap. 8. Ad extremum non obstat, quòd contrariis consuetudinibus jus abrogetur. l. De quibus. ibique DD. ff. de legib. & §. pen. instit. de Jur. natur. gent. & civil. & inveterato multarum civitatum ac gentium usu hoc examen Sagarum per frigidam sit receptum. Sicut nec adversatur, quod Carolus V. Imperat. in constit. crimin. Procem. in fin. hac sua ordinatione de Electorum, Principū & Statuū Imperii cōsuetudinibus nihil detractū diminutūve se velle expressa protestationis clausula testatū reliquerit. Nā consuetudines per quas jura abrogantur debent esse rationabiles. Quod enim nō ratione introductū, sed errore primū, deinde consuetudine obtentū est, in aliis similibus non obtinet l. 39. ff. de legib. & consuetudo, quæ ratione caret, frustra allegatur, imò tanquam beluina

beluina ferocia detestanda & fugienda est. *c. veritate. distinct. 8. Lag. Meth. Jur. part. 1. cap. 5. n. 4. cap. fin. §. fin. de consuetudin. Gayl. lib. 2. observ. 31 numer. 11. Mynsig Centur. 6. Observ. 41. num. 3.* Et Carol. V. Imper. *in d. Proem.* intelligit bona ratione, introductas & æquitati consentaneas consuetudines *Wolhergeprachte recht mässige vund billiche Gebreuche.* Hæc autem examinis per frigidam consuetudo planè est irrationabilis, quippe quæ tum juri diuino tum humano eiq; tam Canonico quàm Civili ex diametro aduersetur. Juri diuino quidè, quòd & superstitiosa sit & cum impia diuini numinis tentatione conjuncta. Aduersus jus diuinum autem nulla consuetudo valet, quòd eleganter explicat & declarat Panorm: *in d. c. fin. numero 2. & 3. de consued. Bald. in l. 2. C. de usur. VVesenbec. in Parat. ff. de legib. num. 9.* Cùm igitur peccatum inducat, juri Canonico repugnat, & quia probationes clarissimæ in criminalibus requiruntur, sicut antea ostendi, planum inde fit, Juri quoque civili istam contrariam esse consuetudinem.

Ex quibus omnibus manifestum euadit, magno illòs in errore versari, qui examen per frigidam usurpant, mordicusque tenent, & pro eo non aliter ac pro aris & focis propugnant. In cuius refutatione longior haud ero, quòd & Euvichiùs & Neüvvaldus,

82 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

vvaldus, & Ignotus patronus veritatis & Godelmannus d. cap. 5. lib. 3. de Mag. Venif. & Lam. viri omni eruditionis laude superiores, & Rodolphus Goclenius Philosophus incomparabilis, Mathematicum & Logicæ in Academia Marpurgensi Professor longé celeberrimus, præceptorque mihi carissimus, examen illud jampridem doctissimé refutârint.

RESOLUTIO QUÆSTIONIS QUINTÆ.

Num diffamatio & confessio maleficorum, quâ socios alios produnt, si iustis requisitis destituantur, & subsequuta inde per frigidam purgatio, sufficiens ad torturam indicium pariant, & quid de confessionibus hinc in eculeo extortis sit sentiendum.

Hinc iterum promptum fuerit judicare, diffamationem sicut & confessionem maleficorû, quâ socios alios nominant, iustis requisitis destitutam, & subsequutâ purgationem per frigidam, nullum ad torturâ de jure sufficiens indicium parere, proindeq; si eculeo subjecti ii, qui malefici fuerûnt infimulati, nullis aliis ad gravē quæstionē indiciis præcedentibus, confiteantur, confessiones ibi factas nihil probare, & esse nullas, nec confessum ex iis posse condēnari, q̄ confessio facta per torturâ nullis præcedentibus indiciis nihil probet & sit nulla, nec ea ex cōfessione aliqs possit cōdēnari.

Yi. Hippol. de Marsil. conf. 29. n. 2. n. 28. Alex. conf. 5. n. 1. vol. 2. Matth. ab Afflict. in Constit. Neapol. incip. Si dāna clādestina n. 43. Quod etiā verū est, ut maximē cōfessi^o in tortura In cōfessiōe ista pseveret. Guid. á Suz. in Trac. de indi. et to: t n. 70. mot^o auctoritate Imperat. Alex. in l. 2. & 3. & Cōrdiā. in l. 4. C. si ex fals. instrū. Ratio est, quia ā tormētis non est incipiendū, quē admodum respondet Ulpian^o in l. 1. ff. de q̄st. & cōstituit Imperator Antonin. in l. Cum cognitionaliter & Impp. Dioclet. & Maximinian. in l. Milites. C. de qu. est.

Et si secus fiet, quicquid ex inde sequitur, ipso jure non valet *l. Non dubium. C. de Legib. l. 1. C. de fid. Instrum. & jur. hast. fiscal. lib. 10. & l. Divus. ff. de integr. restitut. l. Nominaciones. C. de Appellat. Ludovic. Bologn. in addit. ad Guid. in Tract. de indic. & tortur. n. 70. Aret. in tract. malefic. in 8. col. verb. famā publica precedente in verbo Advertens tamen. Joseph Masc. cum quam-plurimis aliis adductis de prob. vol. 1. conclus. 353. n. 1. 2. & 4. Carol. V. Imperat. in constit. crimin. c. 20. Daß ohne redliche Anzeigung niemand soll Peinlich gefragt werdē. (latine sic. Quod sine legitimis caussis gravis q̄stio nemini adhiberi debeat.) Sicut nec cōfessio illa probat, quādo Judex alicui torturā interminatus est. Nā tūc licet re ipsa tortus nō sit, si tamē ex tali metu cōfessus fuerit, hujusmodi cōfessio, nō p̄cedentibus legitimis indicis, nihil probat ac opatur, nō secus ac si in tormētis revera facta fuisset cōfessio. Hippol. de*

84 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

Marsil. d. consi. 29. numer. 29. Nam æquiparantur confessio metu tormentorum & confessio per torturam. *Bald. in l. Interpositas. C. de transact. & Alexand. in d. l. 1. §. Divus. ff. de quæst. per text. in l. 1. §. Divus severus. ff. de quæst. & l. Metum. C. Quod met. caus. Mascard. d. conclus. 353. n. 14.* Et quamvis millies in iudicio reus hanc confessionem ratam habuerit, cōfessio tamen ista ei nō nocet, nec ex ea potest cōdemnari. *gloss. singular. in l. penult. & ibi Bart. ff. de quæstion. Angel. in l. 1. C. de confess.* Quam communem esse opinionem refert *Alex. in l. Qui in aliena. §. in ult. in fin. de acquir. hered. & idem Alex. consi. 5. lib. 1. consi. 179. lib. 2. consi. 1. lib. 3. & consi. 93. lib. 1. aliūque quos adducit Mynsing. Centur. 5. observ. 23. num. 2.* ubi Mynsingerus diligenter nostro hæc tempore observanda esse scribit adversus Magistratus illos imperitos ac ineptos, qui sine præcedentibus iustis indiciis contra captivos quandōq; statim ad torturam properant, & si reus extra torturam ratificet id, quod metu tormentorum confessus antea fuit, mox eum condemnant, imō per supra dicta tales Iudices puniendi sunt, cum innocentes damnare censeantur. Non obstat, quod *Carrer. in sua Pract. crimin. num. 47. cum ibidē allegatis DD.* Iudicem publicos latrones aliōsque maleficos sine præcedentibus indiciis torquere posse, & confessionem per torturam extor-

tam

tam probare, iisque nocere, scribere veritus non fuit. Nam ea Carrer: sententia nullo nititur fundamento, & per constitutionem criminalem Caroli V. Imperat. manifeste reprobatur fol. 6. 7. Et quæ speciatim indicia requirantur, ut torqueri possint malefici in cap. 44. Von Zauberer genugsam anzeigung (*de Magia sufficientibus indiciis, latinè loquendo*) peculiari hilsce verbis provisione facta constituit. Wann jemandt sich erbeut / andere Menschen Zauberer zulernen / oder jemandt zubezaubern bedrawet / vnnnd dem bedraweten dergleichen geschicht / auch sonderliche gemeinschaft mit Zauberern vnd Zauberinnen hat / oder mit solchen verdächtlichen Dingen / Gebärden / Worten vnnnd Wesen umbgehet / die Zauberer auff sich tragen / vnd dieselbige Person desselbigen sonst auch berüchtiget / daß gibt eine redliche anzeihung der Zauberer vnd genugsam Ursach zu peinlicher Frage. Latinè sic. *Cum aliquis maleficium docere alterum conatur, vel veneficio ipsum ledere interminatur, atque illi, cui interminatus est, tale quid accidit, & familiariter admodum cum maleficis versatur, & tum superstitiosis gestibus & verbis, tum aliis rebus, quæ superstitionem maleficii concitare solent, addictus est, eaque insuper de re diffamatus, id sufficiens maleficii indicium parit, & justam torture materiam supeditat. Cum autem neq; generale aliquod ad torturam indicium, neq; speciale, quod*

F 3   hujus

§ RESOLUTIO QUÆSTIONUM

hujus delicti proprium est, in consulente nostra matrona appareat, quippe quæ non modò veneficia ipsa, sed & veneficos capitali semper odio persecuta sit, nullamque cum iis amicitiam familiaritatemve coluerit, nisi fortè ex ignorantia id factum sit, neque eo de delicto unquam fuerit diffamata (provocamus ad Testimonia omnium bonorum integræque existimationis civium illius oppidi, in quo adversus Sagas jam acriter proceditur) & supra insuper nos demonstraverimus, ea, quæ allata sunt adversus ipsam indicia, ne ad inquisitionem quidam adversus illam instituendam aliquid virium habere, quis non intelligit, multo minus aliquid contra eam, quoad gravem quæstionem, de jure attentari posse.

RESOLUTIO QUÆSTIONIS SEPTIMÆ.

Quando' fuga faciat indicium ad inquisitionem & ad torturam.

Sed videamus nunc, an fuga ipsi noceat. Et primò quidem ipsam sibi fugam magnam sceleris suspicionem attraxisse, suisque veluti jumentis malum accersivisse affirmandum videtur, quod fuga ferè semper contra fugientem sit indicium, patrati criminis, illumque in suspicionem sceleris adducat. §.

Igitur

Igitur ne latente eo. Authent. de exhib. & introduc. reis. l. Raptores. versi. Sin autem. C. de Episc. & cleric. l. in eos. ff. de custod. reor. l. Impuberibus. §. Præterea. ff. de suspec. tutor. Idq; autoritate sua omnes posteriores legū interpretes, nemine excepto, affirmasse scribit Joseph. Masca. de prob. vol. 2. conclus. 819. numero 1. Bart. in l. Quis sit fugitivus. §. sicuti. ff. de edil. edict. Bart. tum in profitendo tum in consulendo ita sensit in l. Voluntatis. C. de fideicommiss. & in consi. 250. in questione D. Milani n. 3. vol. 1. & quis enumeret omnes? quos magno numero adducit Masca. d. loco. Fuga namque accusat fugientem, §. Si veró. in Authent. de exhibi. re. §. Si quis autem ad ordinationem Authent. de sanctiss. Episc. Blanc. in Tract. de indic. in verbo fuga. numer. 291. versic. Quia fuga. Francisc. Cass. in Tract. malefic. cap. 4. tit. de fuga. in verb. Proptam solam num. 1. versic. alii autem ea senserunt. Et quod magis est, fuga non solum facit simplex indicium contra fugientem, verum etiam efficax est ad subjiciendum reum tormentis, per supr. alle. jur. Bald. in l. Cum probatio. ff. de probat. & in l. voluntatis. num. 11. C. de fideicommiss. Jacob de Beluis. in rubr. de question. post num. 1. versi. & quia fuga talis Mascard. d. conclus. 819. num. 4.

Verum his minime obstantibus, dicendum est, traditam conclusionem ita limitari, quod non habeat locum, quando quis aufugit ex aliqua probabili, vel rationi consentanea

38. RESOLUTIO QUÆSTIONUM

tanea causa. Tunc enim fuga ne aliquod quidem indicium contra fugientem facit. *Bald. in l. Bonæ fidei. numer. 7. vers. Modo sequitur C. de reb. cred. & iurejur. ubi notabile affert Exemplum de his, qui aufugiunt propter factiones, in quos si homicidii culpa confertur, non præsumatur contra eos, cum nõ sit totus iis ad urbem accessus. Clem. pastor. de re judic. c. statutum. §. 1. de rescript. lib. 6. Prolixè Mascard. d. conclus. 819. numer. 11. Et quamvis distinguatur, quod fuga tantum faciat indicium ad torturam, quæ fit ante inquisitionem, vel accusationem delinquentis, ea enim verè conscientiam delicti perpetrati arguit, non autem ea fuga, cui aliquis sese jam tum inquisitus vel accusatus mandavit, quia ea potius ex metu vexationis, quàm ex conscientia delicti facta esse præsumitur. *Bart. in l. 1. ff. de bon. eor. qui mort. sibi cõsciv. Bart. & Angel. in l. fin. ff. de quæst. Roman. in l. Cornelia. ff. ad S. C. Silban. Matth. consil. 146. Dec. consi. 214. in effecta col. 1. Hippol. in rubr. C. de probat. col. 47. vers. alio modo. Mascard. d. conclus. 819. numer. 15, & num. 13. Mynsing. cent. 6. observat. 98. numer. 2. Sola tamen fuga non facit indicium etiam eo casu cum accusatio vel inquisitio nõdum est instituta, dum modò justus subfit timor, vel suspicio vehemens futuræ accusationis vel inquisitionis. Nemo enim periculo sese exponere, suamque ex carce-**

re

re innocentiam probare tenetur. Roman. in d.l. Lege Cornelia. Boër. decis. 215. num. 29. DD. communiter in l. Admonendi. ff. de jurejur. Hippol. ad rub. C. de prob. num. 279. Mascard. d. conclus. 819. num. 16. Gayl. lib. 2. Pract. observat. 109. numer. 8. & seq. Cúm autem ex metu carceris, qui justissimus est. l. Qui in carcerem. 22. ff. quod met. caus. futuræque asperæ inquisitionis, qui metus itidem justa fugæ causâ reputatur per modó allegata jura, & ne liberis suis dolorem aliquem inureret, quod parentes de cruciatu liberorum magis, quám de suo sint solliciti. l. Isti quidem. §. fin. ff. quod met. caus. consulens nostra matrona fugam arripuerit, neque ad inquisitionem neque ad torturam ullum ea fuga indicium facit.

RESOLUTIO QUÆSTIONIS SEPTIMÆ.

Quâ pœna Sagæ, sint afficiendæ, & an propter solum pactum, quod cum Diabolo inierunt, ignis supplicio tolli, ex rerumq; universitate infra mortuos omnes amandari debeant.

AD extremum in disquisitionem cadit, an Sagæ propter solum pactum cum Diabolo inicum, sint ordinaria maleficii pœna afficiendæ. Cujus quæstionis decisio petenda est ex constitutione criminali Carolina, cap. 109. ubi ita distinguit Imperator. So jemandt den Leuten durch Zauberey / Schaden oder

E s Nach

Nachtheil zufüget / Soll mā in straffen vom Leben zum Tode / Vnd man sol solche straffe mit dem Feuer thun. Wo aber jemandt Zauberey gebraucht / vnd darmit niemandt Schaden gethan hettte / soll sonst gestrafft werden nach gelegenheit der Sachen / Darinnen die Vrthenler Rahts gebrauchen sollen / wie vom Raht suchen hernach geschrieben stehet. (*latine sic: Quod si aliquis hominibus per incantationes damnum intulerit, incendii supplicio e medio tollendus est. Si vero aliquis magia sit usus, sed tamen nemini damnum dederit, is pro renata & de consilio Jurisperitorum, quos Iudices consulent punietur.*)

Hinc eas tantum Sagas, quæ damnum intulerunt, ignis supplicio delendas esse constat. Et ad damnum quidem quod attinet, aliæque quæ confitentur Sagæ, non est simpliciter confessioni illarum innitendum.

Aut enim confitentur ea, quæ sunt possible, per Magiamque perfici possunt. aut confitentur ea, quæ sunt tum natura tum facto *admirata* sive impossibilia, veluti cum confitentur, sciscopis insidentes, & per Caminum subvolantes interfuisse congressibus solennibus, sicut supra a nobis ostensum est, cum item in feles, canes & lupos Vene-
fici

fici se mutatos esse confitentur, hanc enim mutationem ne ipse quidem Satanas perficere valet, ut maximé eam ad rem omne suum studium, operam ac facultatem conferat. Aeternum namque ac immotum axioma est, quód Diabolus formas rerum essentialis mutare neutiquam possit. Quód autem Joannes Bodinus celeberrimus ille Gallia & Jureconsultus & Historicus *lib. 2. de Demonomania cap. 6.* aliq; magnæ alioquin ob eruditionem plané incredibilem auctoritatis viri *περὶ τῶν λυκανθρώπων* sive de lycanthropis fermocinantur, id omne magorū vel aliorum etiam hominum phantasiæ malæ affectæ acceptum referendum est, cū in lupos sese transformatos esse imaginantes per Sylvas vagantur, & ab hominibus alienam, sectantur vitam. Vide Joannem VVierum de prestigiis Demonum. *lib. 3. cap. 8. & lib. 4. c. 14. & lib. 6. cap. 16.* Facit huc, quod Jus canonicum in c. Episcopi 26. *quest. 6.* Ethnicis fide longé inferiores esse eos statuit, qui creaturam aliquam in aliam substantiam ab ullo alio nisi à solo DEO Creatore mutari posse existimant. Imó quicumque diversis aliisque mutationibus fidem adhibet, eum à vera fide destitutum ac desertum & Satanæ mancipium esse factum Canon diserté pronūciat. Vide prolixé *Godelmann. lib. 2. de Mag. Venef. & Lam. cap. 3.*

Ad

92 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

Ad τὰ ἀδύνατα quoque sive impossibilia & illud referendum est, cum venefici sageq; confitentur, Diabolos stupri secum habuisse consuetudinē, eorūq; alios esse incubos alios succubos, atq; ex illo coitu liberos quandōq; profeminari. At verō cū Diaboli sint spiritus, ecquānam ratione corporali carnis copula cum magis iisque vel masculis vel fœminis miscebuntur? Et ne tale quippiam iis, quæ assumunt, corporibus assignes, coeundi illa & generandi facultate destitui certum est. Quicquid enim generat, illud etiam nutritur; vegetativæ namque facultatis species quedam est ἡ γεννητικὴ δύναμις sive generandi facultas. Atqui non nutriuntur corpora illa assumpta: Nutritio enim, teste Aristotele lib. 2. de anima, est conversio nutrimenti in substantiam corporis animati, quæ fit beneficio nativi caloris. At talis Spiritus calorve vitalis non potest esse in corporibus illis ascititiis. Deficiente igitur nutritione deficit & generatio. Et generatio fit per semen, quod est utile nutrimenti *σπέρμα*; non nutriuntur ista corpora. Deest igitur & nutrimenti *σπέρμα* semen. Et Spiritus vitalis oportet ut sit in semine, ex quo profeminatur corpus aliquod: in corporibus autē illis adventitiis sive aliunde assumptis non est talis aliquis Spiritus. Non igitur facultatem aliquam

quam generandi habebunt. Ac ne ullus dubitationi locus relinquatur, semē illud, quod aliunde excipere Diabolo objicias, emortuum est & spiritu vitali destitutum. Idcirco ad generationem non est idoneum. Neque est, quod Sagas confiteri objicias, liberos ex tali coitu profeminatos esse. An non enim Satanas ita fascinare potest, & cogitationem & phantasiā Sagarū, quas sibi quam addictissimas habet, ut existiment adesse sibi virum, ut credant se uterum ferre, ut omnes gravidæ cujusdam mulieris affectiones percipiant, & cū tempus partus instat, dolores puerperii sentiant, persuasumque sibi penitus habeant, se fœrum ex corpore suo profeminatum in lucem edere, cū tamen Satanas alienum iis partum fraudulenter mira celeritate mirisque præstigiis supponat? Ante enim quā sacra baptismatis aqua infantes lavantur, sunt qui in potestate Diaboli eos esse affirmant, propterea quod fœdes eorum sanguine CHRISTI sacrosancti lavacri interventu nondum sint ablutæ, ideoque statuunt, Satanam parentibus eos suis ademptos Sagis ministris sibi devotissimis supponere posse. Itaque quicquid de Diabolorum cum Sagis congressu alii acriter defendunt, id fascinationibus Diabolicis imputandum esse arbitror. *Qua*
de

94 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

de re & Petrum Martyrem & Andream
Hyperium post hominum memoriã Theolo-
gos & Philosophos præstantissimos hisce
verbis hunc ad modum differetes audiamus.

Petrus Martyr in commentariis in 1. lib. Sa-
muel. c. 28. pag. 168. *Sagæ mulieres & viri malefici,*
inquit, *solebant se perungere unguento aliquo soporifero,*
deinde conicere in lectum, ubi ita profundè
dormiebant, ut ne aciculis nec ignibus possent ex-
pergesieri. Interim Diaboli illis ita dormientibus mul-
ta proponebant ludicra, convivias, choreas, ET OM-
NINE GENUS VOLUPTATUM.

Hyper. Method. Theolog. lib. 2. pag. 304. & 305.
hisce propositionibus suam sententiã no-
bis explicat. cum primò, inquit, *concedi illud po-*
test, quòd Diabolus, cui datum est sensus nostros ita
ludificare, ut putemus nos videre, quæ tamen nõ sub-
sistunt, & audire, quæ revera non sonant (manifestum
id est in falsis miraculis, in fascino &c.) efficere quæ,
ut mulier existimet ad esse sibi virum, aut viro mulie-
rè: nec minorè tunc percipiat voluntatè, quàm si res ita
prorsus haberet, cum tamen nihil hujusmodi existat.
Studet namq; & gaudet Diabolus omnibus sensibus
tam dormientium quàm vigilantium quacunq; ra-
tione imponere.

Secundò, et si verò corpora assumant Demones sen-
sibus undiq; exposita, ut nimirum cerni, tangi, con-
tractariq; queant, at semen illa emittere et generan-
di habere potestatè, non est vero cõsentaneum, maxi-
mé

mē cū facultas gignendi non tantū à spiritu vitali in corde potissimum proveniat, qui spiritus nequaquam ejusmodi corporibus ad tempus assumptis inest. Quae de re plenius Physiici & Medici.

Tertiò, omnium verò minimè constituetur, quòd ex Spiritu creato, cujusmodi est Diabolus, & homine generatio perfecta queat consequi: Siquidē longē diversissima in illis spiritibus & in hominibus spectatur natura, quod collatione diligēti facta unusquisq; deprehendet. Solus Christus ex Spiritu & muliere (Spiritu autē non creato sed increato, id est, Spiritu S. qui distincta est in divinitate psona) agnoscitur genitus.

Quartò, restat ergo, ut si quando puerum opera Daemonis incubi (quemadmodum loquuntur) nasci ex muliere contigerit (nam ex succubo nasci Aegyptiis & pleriq; omnes negant) judicemus, mulieris sensus omnes sic astu Diaboli perstringi, ut tēporis intervallo omnia gravidarū signa, hoc est dolores, tumor uteri, et id genus alia in ipsa appareant. Ubi verò partus hora institerit, iterū falli sensus, ut foetus aliquis p̄dire existimetur, ubi tamen nullus est, aut si modò verus conspiciatur, aliunde esse sublatū, atq; opera Diaboli supponi. Nam quòd aliqui suspicantur, Diabolum semē alibi vel succubū prius à viro quopiā excipere, vel, q̄ quod aliquis sponte ejecerit, suffurari (quemadmodū notat Epiphanius scribens contra 63. heresin, quae est Origenistarū) non potest propter ea, quae propositione secunda dicta sunt, consistere. Illud autem de alieno partu fraudulēter supposito, ex eo volunt esse probabile, quòd extra controversiā est, recēs natos parvulos
antequam

96 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

antequam ex aqua & Spiritu renascantur, in potestate Diaboli existere, quemadmodum Apostolus ad Ephes. 2. subindicat, dicens, nos natura esse filios iræ, & principi tenebrarum devotos, eamque ob causam esse in Ecclesiis introductam consuetudinem (testibus Augustino de Symbolo, lib. 1. & Gregorio Homilia 29. quorum verba adscripta legimus de consecratione. distin. 4. can. Sicut noctis & can. Sacerdotes) quâ pueri, antequam sacra tinguntur aqua, exorcisantur, malusque spiritus ab illis depellitur. Itaque Diaboli talibus pueris, in quos jus aliquod habent, quo ad Dominus permittit, ad flagitia peragenda decipiendosque homines creduntur abuti. Hæc ut probabilia dicta sunt, quandoquidem scripturarum presidio hac in causa destituimur. Atque ista quidem Hyperius. Vide eleganter V Vierum lib. 3. cap. 12. 13. 14. 15. 16. & 17. Ad hanc impossibilitatem classem ea quoque referenda est opinio, quâ vulgò persuasum est, Sagas posse tempestates veluti grandines, pluvias & tonitrua ciere. Verissima hæc est sacrarumque literarum autoritate comprobata sententia, quod solus DEUS omnium tempestatum sit causa efficiens procreans: vapores enim & exhalationes, quæ ex terræ visceribus sursum in mediam aëris regionem ascendunt, principii passivi sive materiae rationem obtinent. Et hæc tempestates nobis à DEO OPT. MAX. immittuntur tum ad punienda quotidiana eaque varia peccata

cata nostra, tum ad probandam nostram in
 calamitatibus perseverantiam. Si c. Exodi cap.
 9. versi. 22. dixit Dominus ad Moysen: *Exten-*
de manum tuam ad caelum, & erit grando in omni
terra Ægypti. Et extendit Moses virgam suam ad cæ-
lum, & Dominus dedit tonitruum & grandinem, et
ambulavit ignis super terram Ægypti. versi. 23. quæ
 Pagnini versio est. Sic Hagg. 2. cap. versi. 18.
 ait Dominus. *Persussi vos ariditate, & rubigine,*
& grandine, omne opus manuum vestrarum, non
fuit, qui converteret vos ad me. Ergone, inquires,
 Satanas nullas valet excitare tempestates?
 Sanè absque permisso Dei cum nihil o-
 mnino perficere possit. 1. Reg. cap. 2. Luc. 22.
 cap. tum verò nec hoc ipsum. Quòd si verò
 DEUS justissimo suo iudicio id Diabolo
 permittat, potest isaërem, cujus princeps
 dicitur in Scriptura, horrèdum in modum
 commovere, ac tempestates excitare, sicut
 videre est ex Job. 1. & 2. cap. Joann. Brent. in
pulcherrima sua concione germanica, Anno 1565. in
lucè edita de tonitru, gradine & aliis tem-
pestatibus, egregiè hanc materiã persequi-
tur. Idèmq; facit Jacob: Heerbrandus in
Concione quadam germanica de fulmine, Tubinga
Anno 80. excusa, pag. 4. 5. & 6. Quæ autem caus-
æ sint, quamobrem divina Majestas Sata-
næ tantum permittat, præter Augustinum
de Trinitate lib. 3. cap. 6. de Genesi contra Maniche-
os lib. 2. cap. 28. de Genesi ad literam lib. 11. cap. 22.

98 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

& Chrysoft. de provid. DEI, doctissime tractat
Hyperius lib. 2. Method. Theolog. in quaest. Utrum
possint Diaboli nocere sua potestate, quibus, & quo-
modo & quando velint.

Ad Sagas autem nostras ut redeamus ex
commovere tempestates nullis possunt in-
cantationibus, sed Diabolus cum vel ad ex-
quendum DEI mandatum, cujus veluti car-
nifex quidam est, tempestates excitare ju-
betur, vel ex astrosum intuitu & elementa-
ri ad tempestates bene affecta materia de-
prehendit, pluvias, grandinem, & tonitrua
mox consecutura, jubet Sagas, quibusdam
verborum formulis solenniter enunciatis,
urinam suam, ad certum aliquem diem, in
scrobera effossam infundere, vel alias non-
nullas superstitionis plenissimas usurpare
ceremonias. Quo facto sequuntur pluvia,
non vi incantationum magicarum, sed quod
alias ex Physica necessitate, Deoque sic vo-
lente, tempestates eo die ingruerent. Brent.
& Heerbrand. dd. loc.

Nec moror, si objicias, de iis, quæ non
sunt aut fieri non possunt, frustra leges fan-
ciri, tum quod non entis nullæ sint qualita-
tes, tum quod impossibile nulla sit obli-
gatio. l. Generaliter. ff. de verb. oblig. Leges autem
homines vinciant sive obligent. l. 9. C. de le-
gib. Et non nisi delinquentibus poenas irro-
rogari. l. Crimen paternum. ff. de poen. & l. San-
cimus.

imus. ibique DD. C. eod. tit. De magis autem, qui magicis artibus usi elementa turbent, pœnam constitutam esse. Nam feralis ut eos pestis absumat, constituit Imperator Constantinus in l. 6. C. de malefic. & Mathemat. Ad quam sententiam accedit Imperator Constantinus in l. 4. C. eod. tit. Et in Legib. XII. tabularum cautum est, ne quis fructus alienos excantâssit.

Quid enim absurditatis commitemus, si dicamus, Imperatores illos in eadē fuisse absurditate, in qua hodie multi impliciti tenentur? Et doctissimus Godelmannus lib. 2. de Mag. Venef. & Lam. cap. 6. num. 16. d. l. 4. C. de Malef. & Mathem. ab Imperatore Leone in Novell. 65. sublatam abrogatamque esse scribit.

Neq; illa Nasonis carmina lib. 7. Metamorph. de per celebri illa venefica Medea, quæ hūc ad modum se jactitat, sententiæ nostræ possunt officere.

--Cum volui (canit) ripis mirantibus amnes,
In fontes rediere suos, concussa que sisto,
Stantia concutio, cantu freta, nubila pello,
Nubila que induco: ventos abigō que vocō que,
Vipereas rumpo verbis & carmine fauces,
Viva que saxa, suā convulsa que robora terrā.
Et sylvas moveo, jubeō que tremiscere montes,
Et mugire solum, manēs que ex ire sepulcris:
Te quoque Luna traho.

100 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

Nam Medea Venefica canit hæc ex eadē
 persuasione, quā aliæ Sagæ fascinatæ sunt à
 Diabolo atque imbutæ. Hæc igitur Poëtæ
 carmina intelligēda sunt non καὶ ἀλήθειαν,
 sed κατὰ δόξαν Medææ, in cujus animo
 persuasio ista altas radices egerat. Ac ego
 quidem Medææ thraſonicé glorianti op-
 pono Psalmum Davidis vigesimum nonū,
 in quo Psaltes divni numinis afflatu per-
 cussus à potentia ciēdi tempestates DEUM
 OPT. MAX. veluti verissimum autorē ma-
 gnificé cōmendat, & per me carmine He-
 roico has ipsius in laudes erumpens canit:

*Vos ô magnifico Regum de semine nati
 Æterno superūm Regi præconi a laudis
 Dicite, & illius nomen super astra levate,
 Quo decet applausu, ac, curvato poplite, vultus
 Ante ejus, prostrati humiles, sacraria cultu
 Concelebrate novo, & sacra ferte precésque Je-
 hova.*

*Hic, hic, est, mediis cujus vox detonat vndis,
 Hic est ille DEUS summo qui fulmen ab axe
 Dejiciens, imas undarum scindit abyssos.
 Illius est vox magnifica, & robusta, potēnsque,
 Robore quæ Libani cedros & robora frangit,
 Nec secus hæc evulsa facit saltare, juvenci
 Exiliunt stabulis ut missi in jugera campi.
 Vox hæc ignivomum fulgur jaculatur ab astris,
 Vox facit hæc desertum alto reboare fragore,*

Quod

Quo percussa Arabum resqua hirta micantque
tremuntque.

Vox facit hæc gravidæ ut cervæ sua pōdera ponāt,

Et facit, ut nudat a comis stet populus alta,

Interea pia turba canit pœana Tonanti.

Magna hinc congeries vastarū exundat aquarū,

Sed circumducto DEUS has in littore frenat:

Altitonantis in æternum stant regna Jehovæ,

Unde suo populo cunctos benedicit in annos

Divitiúsque pios & pacis robore firmat.

Tace igitur, Medea, & sile, nec verbum
deinceps fac ullum, de magnifica illa tua, si
Diis placet, potentia. Silete vos magi, &
quicūq; ab illorum partibus statis, ac po-
tentiam iis aliquam per ampullas verborū,
& sesquipedalia verba, ut cūm Poëta lo-
quar, asserere conamini.

Sed pluribus hæc non persequar, quód
Adversarii à Godelmano in lib. 3. de Mag. Ve-
nes. & Lam. cap. 5. satis prolixè & nervosè sint
refutati. Adde V Vierum lib. 3. cap. 11.

Cūm igitur ea, quæ hæctenus á me dedu-
cta sunt, nulla omnino arte magica, quan-
tacūque etiam illa sit, perfici queant, con-
fessio illorum confitētibus Sagis nihil quic-
quam officere debet. Impossibile enim
confessio nihil operatur per supra allegata
jura & per l. 13. & 14. Verb. In totum autem
confessiones ita rate sunt, sit id, quod in confes-
sionem venit, & ius & natura recipere potest, ff.

de interrog. in jur. faciend. Vid. *Godelman. lib. 3. cap. 7. nume. 28. & d. lib. 3. cap. 11. num. 32.* Quod si veró Sagæ talia confiteantur damna, qualia hominibus per artes magicas ac incantationes suas infligere potuerunt, ignium exustionibus delendæ sunt, *d. Const. Carol. cap. 109.* Variis enim artibus instruuntur à Diabolo, ut hominibus nocere queant. Sic herbis venenatis, veneno arte confecto, metallicis rebus, quæ omnia naturali quadam nocendi vi prædita sunt, uti consueverunt. Quibus accedunt arte parata, quæ Satanas iis dictitat, veluti quæ ex pilis, sanguine, id genus aliis rebus Sagæ præparant, de quo vide *Benedictum Aretium in Problè: 176. pag. (mihi) 592.*

Porro additur in dicta Cõstitutione Carolina si nullum hominibus damnum Magi importarint, de pœna iis irroganda Jurisperitos consulendos esse. Quod igitur ad solum pactum cum Diabolo initum attinget, cum pœna illius jure non sit definita, judicis arbitrio relinquitur *arg. l. 1. ff. de jur. delib.* Pœna autem arbitraria ad mortem extendi nequit. *l. 1. in versi. tempor. ff. de fur. balnear. l. 1. §. Expilatores. ff. de effract. text. in c. inquisitionis in prin. cum ibi not. per gloss. & DD. ext. de accusat. Bald. in l. & si post tres in princ. lect. colum. 7. versic. Item facit ad aliam. ff. Si quis cautio. Cardin. in c. de causis de offic. Delegat. Bald. in l. 1. C. Ne sin. iuss. princ.*

princ. & idem Bald. in c. 1. col. 5. in princ. de pac. ten. ubi dicit, quod iudex vigore arbitrii non potest imponere pœnã publicationis bonorum. Ergo multo minus pœnã mortis, quæ major est. Alex. in consi. 5. col. fin. in 1. vol. & Card. in c. ex literis de const. Mar. part. 4. de ordi. judic. distin. c. 1. num 45. Unde constat nudum illud pactũ ignis supplicio aliãve pœna mortis puniri non oportere.

Verũm ego tamen in hoc casu cuiusque loci consuetudinem cum primis attendendam esse existimaverim.

Nec moveor eo, quod in Exod. c. 22. vers. 18. scriptum est: Maleficam mulierem non sine vivere. Vocabulum. n. MECHASCHEPHA mulierem maleficam denotat, non quod viros huic crimini obnoxios ab omni pœna immunes DEUS esse velit, sed quod fœmineus sexus propter innatam simplicitatem Diaboli fraudibus ac technis magis sit expositus, eãque ob rem dolis illius facilius irretiri possit. Et septuaginta interpretes masculinum genus his verbis usurpant τὸς φαρμακὸς ἢ ἐπιβιώσῃτε maleficos non finite vivere. Nam per mechaschepha si-
ve per τὸς φαρμακὸς intelligũtur ii, qui per fortilegia & artes magicas veneficia exercẽt ad perniciem hominum & pecudum, quos ignis supplicio maçtari debere Carolina edicit constitutio. Godelm. d. lib. 3. c. 11. num. 6. & n. 48.

104 RESOLUTIO QUÆSTIONUM

Ex his quæstionibus ordine discussis atque pertractatis quid non solum de Processu oppidi N. verum etiam de universo ferè Processu reliquo adversus Sagas rectè ad jurisq; præscriptum instituendo tenendum sentiendumque sit, facile intelligitur; adversus consulentem autem fœminã nostram ne minimum quidem ad inquisitionem apparere argumentum, ideoque citra insignem injuriam nihil adversus ipsam attentari posse, de Jure interrogatus, rectius sentientium judicio salvo, respondet atque concludit

Ottho Melander Juris Utriusq;
Doctor.

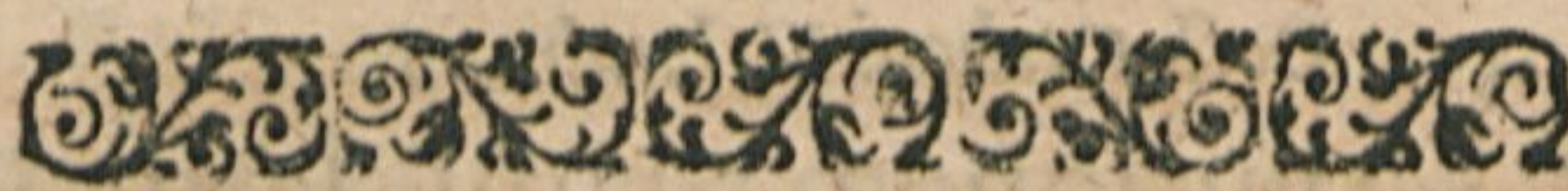
Doct. Ott-

Doct. Otthoni Melandro, S.

Resolutionem tuam Clariss. D.
 D. Melander, amice observā-
 de, cum refutatione purgationis
 maleficarum per frigidā cū primis
 probo. Placent & res & elegantia
 ac perspicuitas λέξεως & logica me-
 thodus. Aliquando Illustrissimus
 Hassorū Princeps, semp augustæ
 memorię, Gulielmus per Cancel-
 lariū suū mihi injunxit, ut in phy-
 sicas, si quæ essent, causas superna-
 tionis Sagarum inquirerē. Inde
 occasio mihi data est de hoc argu-
 mento orationem componendi
 publicēq; recitandi; quā cū intel-
 ligerem placere ampliss. virtutē
 que ornatissim. viris quibusdam
 meis amicis tuo tractatui eru-
 dito subjun gi, non repugnavi eis.
 Id ne molestē feras, quęso. Vale.

4. Julii, Anni 1697.

Rodolp. Goclen

* *

ORATIO IN SOLENNI
 ACTU PROMOTIONIS UNDETRI-
 ginta Magistrorum Anno aera Christiana MD. DC.
 LXXXIII. 19. Novemb. in celeberrima Catto-
 rum Academia á CLARISSIMO PHILOSO-
 PHO M. RODOLPHO GOELENIO &c.
 recitata: in qua eruditè simul & breviter quaestio de
 NATURA SAGARUM in purgatione
 & examinatione per FRIGIDAM,
 aquis innatantium, ex-
 plicatur.

 EMO est, Magnifice Domine
 Rector, amplissime D. Pro-
 cancellarie, spectabilis D.
 Decane, clarissimi & orna-
 tissimi omnium facultatum
 Doctores ac Professores, & tu pulcerrime
 juventutis flos ac studiosorum corona le-
 ctissima, nemo inquam est qui nesciat, sa-
 piētissimos omnibus temporibus Nomo-
 thetas ac Rerumpublicarum conditores
 cives suos præmio laudis & honorū orna-
 mentis ad studium virtutis incitare solitos,
 quippe qui hoc ipsum sine illis quasi nervis
 & tanquam stimulis ac calcaribus langue-
 scere in plerisque, adeoque torpescere vi-
 derent. Quare & apud divinum illū Pla-
 tonem lex extat planè aurea: PROPOSI-

LIS VIRTUTIS præmiis cives ad virtutem
 hortator: vitii suppliciiis à vitio revocato.
 Et quidem idem Philosophus graviter præ-
 cipit, honorū *δρανονμω* Justitiæ omnino con-
 sentaneam esse debere. Hoc Platonis præ-
 ceptum, illam Platonis legem, istud sapien-
 tum gubernatorum factum tamquam exē-
 plum, ad se quoq; pertinere Patres Acade-
 mici judicant, ut qui probé sciant, Acade-
 mias esse Rerumpublicarū quasi *φυτευτήρια*
 & seminaria: Hic sané nisi impigré in spatio
 philosophico decurrētibus sua decora, sua
 brabea fuerint, ut & ipsi fructum laborum
 capiant, & alii pulcerrimis exemplis invi-
 tentur, quī quæso illæ (Scholas dico & Po-
 litias) beatæ atq; florentes esse poterunt?
 Quando ergo hi undetriginta honestissimi
 juvenes, q̄ in medio ad ornatissima ista sub-
 fellia sistuntur, & maximos in Philosophia
 honores petunt, præclarū industriæ & na-
 vatae in studiis operę specimen, jam anté se-
 orsim disputando & declamando, & nō ita
 pridem cū privatim respondendo, tum
 publicé in omniū vestrām venerando con-
 spectu iterū in palæstrā atq; arenā dispu-
 tatoriam procedendo, ediderūt: Nihil nunc
 restat, nisi ut petiti Magistrorum h. honores,
 velut diligentia; auctoramentū & virtutis
 eruditionisq; publicum testimonium, opti-
 mo ipsorum, jure & merito iisdem solen-
 nive

ni veterum ritu tribuantur, ideóque nunc ad ipsum legitimum promotionis actum paulatim accedatur. Sed quia majorum nostrorum instituto, antequam Candidatis Academici honores conferantur, Promoventi, cujus nunc partes mihi datæ, omnino aliquid præfandum: visum fuit hoc tempore de Sagis (hoc est mulieribus veneficis, quæ abjurato Deo & pietate, Diabolo manifesta stipulatione se dediderunt, ut ab eo per certa media scire faceréve doceantur, quæ nature vires excedunt) aliquid differere. Rogo autem majorem in modum omnes & singulos, ut si quid non satis ritè egero, veniam, pro sua humanitate, æquitate, cædore, dare velint, & benevolè interea, quæ dicuntur, attendere, & quæ aguntur alacerrimè spectare. Dabitur enim à nobis opera, ut totus hic actus, quàm fieri potest, & celerrimè & planissimè percelebretur. Quanquam igitur alios aliam animadverti præfandi materiem sumere, & fortè ipse jucundiorém etiam ἀκρόασις medicari potuissem, nunc tamen mihi nonnullis rationibus adducto venit in mētem φυσιολογείν de natura Sagarum, quæ aliquot inferioris Germaniæ locis per frigidā purgantur. Cùm enim judices conjecturis ac præsumptionibus, non quidem omnibus, sed satis magnis adversus eas destituuntur,

am-

ambos pedes & manus reæ, hoc est, ad Magistratum delatæ, suspectæve alicujus mulieris colligantes, eam aquæ leniter impo-
nunt, ac, si Saga fuerit, in fundo mergi non posse arbitrantur. Atque ajunt se experien-
tiæ testimonio edoctos, omnes illas, quæ submersæ nõ fuerint, postea spontanea cõ-
fessione se veneficii crimini obnoxias, ve-
rèque reas ac nocentes ostendisse.

Hinc adeo est, quòd etsi in VVestphalia Magistratus Lemgovien-
sis Justitiæ obser-
vantissimus prudentiæque & consilii gra-
vitate spectatissimus, ad damnandum Sagas
media argumentaque, famam, confessio-
nem, rem gestam in primis adhibet: *δοκι-
μασίαν* tamen per frigidam (cùm argumẽ-
to *πίσις* quodammodo nitatur) non pror-
sus negligit. Quam enim fama urget, con-
fessio prodit, rei gestæ veritas convincit,
hanc rogo Lemgovien-
ses adjudicant, ut
qui optimè norint præsumptionem solam
nõ efficere, ut in accusatione gravis delicti
ad condemnationem procedatur. At in-
terim, quia confessio nullis tormentis ex-
pugnari potest, etiamsi & fama & multa
ἄμεσα etiam indicia probata sint, hoc re-
medium adhibent, ut Sagam fama & indi-
ciis proditam in aquam frigidam, ut dixi,
conjiciant, & inde, si aquæ innatarit, quæ-
stionibus subjiciant. Ita illicó famam ob-
ortam

no RODOLF. GOCL. ORATIO

ortam fœminæ per frigidam exploratæ suæ
ipsarum confessione stabiliunt, omniâ-
que hæctenus à sese perpetrata scelera in a-
pricum lucémq; proferunt. Quæ quidē res
cūm admodū mirifica videretur cuidā no-
strati Philosopho doctrina & ingenio præ-
stanti, edito octernione, quid Lemgovia
unâ cum densissima plurimorum hominū
turba, quæ spectādi causâ cōfluxerat, vide-
rit, cōmemorans, superiori, ait, Septembri
tres veneficas morti adjudicatas, tres alias
ceu focias & factiōnis suæ confortes Magi-
stratui indicasse, ac primum has à Liçtorib-
us cōprehensas, & carceribus mācipatas,
tūm ad explorandam rei veritatē ante por-
tas urbis in aquas projectas, ut videretur,
num submersum necne ituræ essent. Nem-
pe pedibus manibúsque ligatæ & vestibus
prius exutæ hac ratione vinctæ fuerunt, ut
dextri lateris manus sinistri pedis halluci,
& vicissim sinistra manus dextro pedi ar-
ctissimè colligaretur, ut corpus ne mini-
mum quidem commovere possent. A car-
nifice deinceps in flumen, & singulæ qui-
rem ter, coniectæ instar trunci alicujus li-
gnei innatarunt, ita ut nulla earum sub-
mergeretur: postea singulæ crimen con-
stanter confessæ ignis flamma interemptæ
fuerunt. Huic ergo spectaculo cūm inter-
esset Philosophus ille, rei visæ tanquam

Supra novitatem ad stuporem usq; admiratus, ejusmodi examinis causas probabiles ex intima Philosophia petitas reddere epistola ad Lemgovieneses scripta eorundemq; typis informata conatus est. Eã mihi ab amplissimo Lemgovienfis Reipub. Cõsule Theodoro Cotmanno, quem honoris causa nominare debeo, repræsentavit JOHANNES Antrechtus Juris U. Doct. eximius, qui idẽ, cùm fortẽ allatæ rationes ipsi, ut est judicio acerrimo & politissimo, non omnino probarentur, non ita pridẽ meam sententiam efflagitavit potissimum de hoc problemate: Quid causæ sit, cur in examine ejusmodi venificæ aquæ supernatent, innocẽtes verò submergantur: Quamobrem facere nec potui nec debui, quin, facta cogitationum mearum summa, aliquid privatim responderem: quod cujusmodi fuerit, nunc publicẽ ex hoc loco Scholasticorum causa recitabo, siquidem neque questionem illam neque ejus enodationem à Scholis & commentationibus Physicis (in quibus ut diligenter verser, munus officii efflagitat) alienam puto. Primùm itaq; quid mihi hĩc videatur vero-germanũ, ut maximẽ possum, perspicuẽ & strictim exponam: nec enim vela orationi pandere, ornandorum insolens illa multitudo patitur. Dẽinde, opinionem epistolæ illius
 quã

quo loco & numero habeam, edisseram;
 Cúm enim ejus argumenta parvum alicubi
 in probando pondus habere mihi videan-
 tur, ei qui per omnia subscribere possis, sa-
 né non video: etsi alias propter egregiam
 eruditionem & studiorum quodammodo
 communionem auctorem colam & obser-
 vem.

Principio igitur, ut é qualitatibus ele-
 mentaribus dari possunt, causæ horum e-
 ventuum; quód ut nonnulli commemo-
 rant, in Palæstina sit lacus ejusmodi, in quē
 si quis hominem vinctum aut jumentum
 dejecerit, in summa aqua fluctuet nec in a-
 quam demergatur; quód si quis aquam ad-
 modum falsam admixto sale effecerit, in
 ea summa ova, etiamsi plena sint, nare pos-
 sint; quód denique navigia pari rerū, que
 vehuntur, pondere in fluviis feré demergi
 soleant, in mari veró recté habeāt ac com-
 modé ad navigationem, ut scribit Aristote-
 les, causam erudité referens ad molem a-
 quæ falsæ amaræ seu marinæ crassioré, cúm
 mare tantam vim habeat terrestris natu-
 ræ, ut feré luti naturam imitetur: Sic á na-
 tura præsertim simplici, causæ aliquid emē-
 dicari posse videtur, nec ἀναίσιολόγητον est,
 quód striges potiús quám valiæ mulierculæ
 fundum aquæ non petere deprehendun-
 tur.

Ex

Ea re ad præsens ἀπόρημα discutiendum duo axiomata tanquam αἰτήματα assumere fas sit, Physicum unum, Metaphysicum, ut loqui nunc solemus, alterum. Illud quidem ejusmodi est, monumentis Plinianæ historiæ consignatum; Ut levia inhibentur ponderibus, quo minus evolent: Ita gravia, ne ruant, suspenduntur levibus in sublimē tendentibus.

Hinc sanè est, quòd uter in aquam demissus, etsi ponderosum corpus sibi annexum habet, mergi nequit. Hinc adeò est, quòd, si à Theologica causa, quæ à nutu & omnipotentia verbi DOMINI rectè sumitur, discessero, terra corpus gravissimum stat pendens universi cardine, ut cum Plinio loquar. Alterum axioma est, quòd Magnum quoq; illum Basilium auctorem laudat, Diabolum esse perquam tenuem & agilem naturæ nimirum aëriæ seu igneæ spiritum. Ignem enim ab aëre non discerno, cum vel Aristotele teste, οὐδὲν nihil aliud quam aër rarefactus & incensus. Etsi autem spiritus nullam flammam corpoream aspectabilemque induant, tamen quandam igneam illis vim inesse, divinæ etiam literæ dicere videntur; Psalm. 104. Deus creat angelos suos spiritus, & ministros suos ignem flammantem, ut ita angelus sit in morem ignis, purus, lucidus, splendidus, agilis, subtilis;

H

tilis;

tilis, celer, eximia agendi potestate præditus, nihil ponderis, nihil crassitiæ aut impedimenti in sese habens: Ex quo etiam factum apparet, quod nonnunquam specie ignis & cum fulgore quodam hi Dei ministri apparuerint.

Ex his ergo fundamentis Sagam ajo in superficie aquæ adhærescere, propter aëriam ideóq; levē Diaboli aspirationem, qua corpus Sagæ, quod sua natura grave est & tale manet, quasi librat, suffulcit, cohibet & coercet, ne decidat.

Ut enim aër qui sursum fertur motu continuo, & primum mobile irrequieto suo circuitu (quem motum raptus dicunt Physici) terram universam cum aquis ita circumdat, fulcit, continet, constringit & quasi ligat, ut in medio universi pendeat immobilis, ne vel sursum vel deorsum vel in ullum latus inclinare aut ruere possit: (qua de re & Naso sic philosophatur.

*Terra pilæ similis nullo fulcimine nixa,
Aëre subjecto tam grave pendet onus.
Ipsa volubilitas libratum sustinet orbem*)

Et ut in aquam injectus uter non potest mergi, quamvis magna superingesta gestet pondera: etsi enim pondus ipsum deprimat, aër tamen inclusus rursus sublevat eum & attollit: Ita Sagæ corpus grave, ideóque

DE NATURA SAGARUM. III

que sua natura deorsum nitens, vi spirabili, quam Dæmon occulté afflat, quasi libratur & gestatur, ut in aqua extrema sine periculo suffocationis fluitare possit.

Hic afflatus spiritus levissimi & potentissimi longé efficacior est, fortissimis ventris, qui subvehunt & in sublime projiciunt res vel gravissimas.

Nec veró admodum repugnaverim, si quis simpliciter dixerit, fulcrum Sagarum aquis innatantium esse ipsum Diabolum, cum ex iis aliqua visæ sibi fuerint anserem, quo sustinerentur, subiectum sibi habuisse.

Si quis forté pauló aliam quærit causam, is quid divinare aut suspicari probabiliter possit, non occurrit, nisi fieri istam supernationem dicat spiritus seu anhelitus violenta coactaque cohibitione. Cum enim spiritus retentio ex natura diuturna esse non possit, ut quæ non tantum sit voluntaria, sed etiam naturalis, á Diabolo, cujus Lamiæ sunt mancipia, fit validior, fortior & diuturnior, ut ita instar vesicæ in aquæ superficie natantis demergi nequeant. Sed his missis superiorem rationem sic declaro: Certum est, Ecstaticos veluti raptos extra sese *ἀναδύτες*; hoc est, motu sensuque privatos jacere exanimis similes, & vel aliquot dieb⁹ exactis, seu ex profundis-

H 1. simo

simo Endymionis somno expergefatos,
 aut á morte in vitã revocatos ad sese redi-
 re. Jam sicut in Ecstasi (diabolica) Dæmon
 corpora cadaveribus similia, ne fiat suffo-
 catio, fovet molliter afflatis halitibus fri-
 gidiusculis, per aliud quoddam ventilabrũ,
 quã pectoris & pulmonis, quæ membra
 tum, si res sensu dijudicetur, prorsus ferè
 ita affectis quiescunt: Seu ut cũ Peucero lo-
 quar, sicut Dæmon in Lycaone, (qui figura
 lupi homo est) ne suffocetur, cordis calo-
 rem vel afflatu aëris sufficientis vel leni pr-
 sus & obscuro motu ventilat: Sic Diabo-
 lus Sagis in aquam demissis aërem necessa-
 rium supernationi afflat, spiritúve suo
 eas, ne pessum eant, sustinet. Est enim ei
 non exigua aëris concessa ἐξουσία, & ipse,
 de quo antè meminimus, spiritus quidam
 tenuis & aërius magni nominis Theologis
 videtur: Quod & antiquissimorum Philo-
 sophorum dogma fuisse, ex Hesiodo su-
 spicari licet, ut qui Dæmonas aërem indu-
 tos ἀοράτους περιπατεῖν, hoc est, in terra invi-
 sibles inter homines obambulare scri-
 bat.

Quid quæris? Sanè quæ vi in aërem sub-
 vectæ Lamiaë ibidem aliquantisper susten-
 tantur: eadem quoque virtute in aquæ su-
 perficie sustinètur. Sed externa spiritus vi
 illud fieri omni asseveratione confirmo.

Nam

Nam & sacra narratio habet, quód DOMINI (híc enim bonorum & malorum spirituum quædam inter se κοινότης, & διαφοράς, communitas, non differentia spectatur) quód inquam Domini angelus vatem Habacucum vertice prehensum, & capitis coma sublatum, ad cibum ferendum Daniceli immanissimis leonibus objecto, Babylonem deportarit, & super specum IMPETUSUI SPIRITUS deposuerit, ut est in veteri translatione, ubi Reverendi viri Dei Lutheri versio habet, wie ein stärker Wind: nam utramvis secutus fueris, in nostræ assertiōnis sententiam concesseris. Ut jam dubium non sit, quin ad aquas delatæ veneficæ eas externa vi naturæque spirabili exuperent.

Quoquo igitur nos vertamus, ad naturam ac vim quandam πνευματικὴν nobis híc confugiendum est: Quod & in similibus eventis veteres fecisse videmus. Ut enim ex veteri historia exemplum saltem unum idque αξιομνημόνευτον, in primisque commemorabile repetam quam-brevissimé (nec enim orationi habenas laxabo) de singulari eaque ancipiti probatione castitatis virginis per aquam Tiberinam in cribro consistentem immotam, atq; ita μετέωρον, hoc est, in aëre suspensam legimus apud

Valerium Maximum. Titia scilicet Vestalis virgo cū incesti criminis rea esset, castitas ejus admirabiliter nube infamiæ discussa emerfit. Etenim conscia sibi integritatis ac sanctitatis suæ spem salutis ancipiti argumento petere non verita, arrepto cribro, O Vesta, inquit, si sacris tuis semper castas manus admovi, effice, ut hoc cribro hauriam ex Tyberi aquam, eamque in ædem tibi consecratam perferam. Quid sit? votis, inquit Valerius, audacter temerèque jactatis, sacerdoti ipsa rerum natura cessit, hoc est, Aqua, quam natura fecit ita liquidam, ut vel per tenuissimas rimas defluat, in cribro remansit. De quo doctè ac tersè cecinit Poëta, quisquis tandem ille fuit.

Titia casta fuit, sed non est credita virgo.

Titia, diva, tuis, Vesta, operata sacris.

Hoc simul ac sensit, tollens ad sidera palmas

Dixit: Diva audi, jam tibi casta negor:

Si rea sum populo me nunc spectante, ministra

Signa, quibus noscar, si tibi casta fui.

Dixit: & arrepto Tiberino in littore cribro,

Ipsa manu puram fluminis hausit aquam:

Quam simul immotam nullòve foramine lapsam

Pertulit ad sanctos virginitate focos.

Desit incesti vulgo rea criminis esse,

Et castum visa est asseruisse decus.

Hic ergo Valerii interpres, quaerens, qua vi aqua in cribro, ut instrumento crebris foraminibus pervio, permanferit; divinane, quae castitatis amatrix etiam gentili mercedem castae vitae rependere voluerit; an diabolica, quae in avita superstitione diutius homines detentos cupierit, respondet: POTUIT VIS ILLA OCCULTA aquam intra cribrum continere, quae novit semen virile ad generationem transferre.

Explicui meam, quae tamen non in meo animo nata, sed ex sobria Christianaque Philosophia, ut spero, petita est, sententiam, Laconica prorsus brevitate.

De opinatione Epistolae, de examine & purgatione Sagarum per aquam frigidam hoc anno editae, reliquum est, ut videamus. Quod igitur striges super aquam tanquam solidum corpus feruntur, causam ejus affert spirituales quandam levitatem corporum illarum, quam in ipsis formam interiorum cum naturalibus qualitatibus immutando effecerit Diabolus, qui substantialiter earum mentes, corda, totumque corpus obsideat, & per ipsarum essentiam ac partes singulas sit diffusus, quod in Scholis nostris dicitur in esse κατά περιχώρησιν, ut ignis inest in ferro candente, & de sententia quorundam, anima tota est in toto

& in qualibet parte tota. Quo quidem fit, ut Sagas definiat nové homines essentiam Diaboli participantés, eo, quo diximus, modo.

Sed quot híc verba, tot propemodum attentius de re cogitanti vidéri possint, *καὶ γὰρ ὁξῶσπερ ἀποδεκτέον.*

Principió; An dæmones substantialiter humanis sese inferant corporibus animisque illabantur: an veró tantúm malitiæ suæ effectum ibi exercent, hominem divexando agitandóque ac subinde in peccatum præcipitádo, á multis dubitari video. Ac historia quidem Evangelica comprobabat quandóque dæmonia quibusdam insinuata atque inde per Christum ejecta. Utrúm veró *κατ' ἐσθλα* dicantur ingressa, an propter mali effectum, in disceptationem venit.

Gennadius sentit, minimé credendum Demonas per operationem substantialiter illabi animæ: quod illabi menti Deo tantúm fas sit atque possibile. Beda, exponens illud in Actis; Cur tentavit Satanas cor tuum, notádum, inquit, menté hominis per substantiá nihil implere posse præter creatricem Deitatem. Implet veró Satan cor alicujus, non quidem illud ingressus, sed callida & fraudulenta deceptione, in malitiæ affectum animá trahens per cogitationes

nes

nes vitorumque incentiva, quibus ille dies atque noctes scater.

Itaque Ananiae cor Satanas implese narratur, quia malitiae suae virus infudit. In libro de Spiritu & anima sic item scriptum invenias, sive auctor sit Augustinus, sive ex patribus alius quispiam.

Non naturae vel substantiae participatione animam implet Diabolus, aut ejus efficitur habitator, sed per fraudulentam deceptionem atque malitiam in eo creditur habitare, quem implet.

Solius enim Trinitatis est intrare ac naturam implere sive substantiam, quam creavit.

Sed ego quod hi patres non facile dederint, non gravate dabo Epistolographo, Diabolum *σατωδως* invadere & inhabitare posse hominem. Neque enim dubito, quoniam cum sit praepotens, sagacissimus, in primisque levis spiritus Diabolus, in corpora vel solidissima penetrare possit. Hoc pacto olim locutus est in serpente, & saepe sese induxit in statuas, se ventri vel pectori obsessorum inclusit, qui graecis sunt Enthusiastae *Εγχασιμθοι*, *εγχασιμαντες*, fatidicum se cum circumferentes spiritum, qui in illis est *κατα μεταγγισμον*, id est, propemodum ut vas est in vase.

Et experientia nostrorum etiam hominum minimè dubitandum convincit, malum

H s spiri.

spiritum interdum permissu Dei intro subire corpus hominis atque id variis & inauditis interdum morbis laceffere, de quo eruditè Fernelius commentatur.

Largior & hoc, quòd Dæmon non tantum ἐνεργητικῶς, sed & substantialiter mentem sagæ aliquando occupet. Quòd verò ejus corpus verè obsideat ut ἐνεργημένῳ nemo, puto, sanæ mentis largiendū sibi postulaverit. Nā verè ita σωματικῶς obsessi, à Diabolo, ut experientia testatur, crudeliter agitantur, miserabiliter affliguntur, sternuntur, præcipitantur, interdum velut utres inflati distenduntur, morbis excruciantur, iisq; interdum ita gravibus ac acerbis, ut paroxysmorum tempore seu in exacerbationibus mente constare vix atque ne vix quidem videantur. Præterea peregrina loquuntur dialecto; nec arrogant sibi admirabilium rerum peritiam. Pacti alicujus cum Diabolo initi non meminerunt. Nec oblectantur unquā Dæmonis præsentia, quippe quæ longissimè & diutissimè ad eòq; in perpetuum à se abesse exoptēt. Denique verè obsessi omnes tempore quietis dolent se obsessos, ac deprecantur cū gemitu, si qd dixerint aut fecerint minús rectè. Horum nihil ferè sagis convenit. Eæ non ita à Diabolo torquentur ac divexantur, sed prospera valetudine utuntur: Nullum
oblaxæ

oblatae mentis signum ostendunt, nec peregrina lingua loquuntur: Jactitant verò edendi miracula scientiã. Interrogatae fœdus cum Satana conflasse ac societatem cojisse uno omnes ore fatentur, amafios suos adesse lætantur, absentes ad se accersunt, tardiores urgent, adventantes cum plausu excipiunt, denique obsessas sese vix ullæ confitentur, & tantùm abest, ut pœnitentia se scelerum duci præ se ferant, ut in primis doleant, si infeliciter alea jacta videatur, & secus cadat quàm voluerint. Si verò asseratur, perversum genium aliquando Sagæ corpus invadere ejusque humoribus se miscere, spiritibus se insinuare, ut nimirum illos exasperet, hos turbet, quò eas ad cædes multaque funesta mala impellat, cur dissentiam habeo nihil.

Itaque si sobriè intelligas, corpus quandoq; etiam obsessum substantialiter, non negaverim. Istud verò nullo modo concedere possum (multo minús saniores Theologi) quod Epistola ejusmodi essentiæ diabolicæ participationem tribuit, Sagis, ut unionem quandam statuat *κατά περιχώρησιν* [per immeationem] Imò talè *μέθεξις* naturæ, ac qualitatis Satanice in iis comminiscitur, q̄ φθοράν corruptionē & interitū formæ effecerit. Hæc. n. *δύσφηματα* sunt, & nescio q̄ Scholâ olent, & ad quos scopulos impingunt.

pingunt. Nam ut est *κοινωνία* quædam, qua Deus piis, fide in ipso acquiescentibus, sese communicat accensa æterna luce & novis spiritualibus & ardentibus motibus, ut ita renati sint *κοινωνοὶ τῆς θείας οὐσίας*, quomodo non solum scriptura sed & Deus philosophorū Plato loquitur, verè dici possint: Sic non nego, sed fateor esse *κοινωνίαν* aliquam seu communicationem Diaboli qua inhalat impiis virus suum, turbat rationem, mentem furoribus implicat, sive impetum fatidicum immittit. Sed ista communio spiritualis naturæ & hominum non est ita amplificanda, ut potius *ταυτότης καὶ σύγχυσις*, hoc est identitas vel confusio fiat, quam *ὁμοιότης*. Ad summam, non est unius ejusdemque essentiæ, sed accidentalis inter Diabolum & mancipia ejus societas & cōmunio, nec tanta divinitus Diabolo concessa est potestas, ut veram transformationem seu interioris formæ mutationem efficere possit.

Etenim ut in ecstasi Diabolus compagem animæ cum corpore admirabilem dissolvere exemptis animis ac repositis iidem dissolutam antè conglutinare rursus ac compingere universa sua potentia ac sapientia non potest: Sic nulla ex parte in veneficis formam essentialem destruere potest. Sanè cujus est creare, ejus solius est naturam

turam essentialiter trāsmutare & formaliter corrumpere aut destruere, ac novam rei formam indere. Sed prius solius est D E I. Ergo posterius facultatem naturæ dæmonis transcendit, etsi aliās mirifica *ταυροπύλη* *ματα* præstare posse eum inficiando non sumus. Ita intraverat Satanus Judam, ut Christus eum vocet Diabolum. Nec tamen dici potest Diabolum Judæ impressisse novam formam, diabolicam videlicet, aut priorem, humanam puta, elisisse atque extrivisse. Quo ore igitur dici potest in sagis formam pristinam periisse? Adde & hoc: si pristinam formæ *σαοι* amiserunt maleficæ, quomodo amplius homines vocabuntur & erunt? Forma enim pereunte sublatæ, & nomen & definitio & essentia rei pereat necesse est; Itaque toto genere Sagæ different ab aliis mulieribus, quod est absurdum. Quamobrem manifestæ se implicat contradictioni Epistola, quod ait Sagas adhuc esse homines, & tamen formam earum periisse.

Huc accedit, quod & Diabolus sæpissimè substantia sua est extra Sagas, & quædam ex his redeunt ad Deum, & pœnitentiæ fructus edunt. Id profectò argumento est, Diabolum adesse illis separabiliter & societate auxilii tantum, nec formam cum naturalibus qualitatibus (cujusmodi est gravi-

gravitas) in ipsis immutare, sed ἐνέσχοις tantum carum impedire.

Si enim Diabolus singulas partes essentiae Sagarum obsidet substantialiter, ita ut à nulla corporis parte abesse possit, & diabolicam aliquam formam illis imprimit, quomodo quæso possunt Sagarum μετανοῆν & converti: De mutatione satanica gravitatis Sagarum in levitatem spirituale fictitia quid multis agam? Nam, ut non dicam subitam mutationem texturæ qualitatum in corpore, ut fiat ex denso rarum, ex ponderoso leve, creatricis potentiae opus esse: si gravitas Sagarum nihil obstat Diabolo quo minus illam vel in aëre suspensam vel in exteriori aquæ superficie extantem sustinere possit, quorsum attinet levitatem corpori Sagarum affingere? Historia Ecclesiastica testis est locuples, Simonem Magum, cui Nero honorariam dedicavit statuam, in aëre circumvolitare potuisse. In ista corporis suspensione & sublatione mansit, credo, corpus Magi grave (nec factum est in sese aërium vel ætherium) Illud ipsum verò attollere & quasi suffulcire, ac ita gravitatis consequens impedire Diabolo per-quam facile, qui & illum tandem præcipitavit. Ignis Babylonicus etsi non læsit tres sanctos viros in fornacem coniectos, non tamen ex calido factus est frigidus. Ignis enim, qui
non

non est calidus ἐκτικῶς seu actu primo, seu in substantia sua, non est ignis: Sed ἐνέπνευστα ejus impediatur, seu actio ejus aliquandiu suspendebatur divinitus, ne ureret, ut ita non esset calidus actu secundo. Sic etsi Sagæ non submergantur, manent tamen in earum corporibus naturalis gravitas: tantum hujus effectus, deorsum scilicet latio, à Dæmone impeditur, ejus vi operaque illæ in Sphæra aëris supra aquam retinentur. Quid multa? cùm Sagæ in aquam demittuntur, cùm vehuntur, cùm trahuntur aut gestantur, deprehenditur sensu in iis gravitas elementaris. Imò sentiunt ipsæ ac sciunt indubitato, se esse graves: ideò in aërem exportandæ, interdum hircum conscendunt, quo subvehantur, interdum scopis intra crura positis & verbis quibusdam abutuntur, interdum denique pingui unguento sese illinunt. Non itaque Dæmon communicat cum eis essentiali quadam infusione levitatem, hoc est, non reddit earum corpus leve, ut corpus sit levitatis satanicæ subiectum δεικτικόν.

Ex his omnibus liquet, primùm hoc quoque argumentum nullum esse, nedum verisimile, ut Epistola putat: Diabolus sepe numero magicas mulieres μετεώρους facit in sublimem

sublimem usque aërem trahit. Ergo quoque
 probabile est, cum aquis superiores sint,
 corpus earum redditum esse leve, vel essen-
 tialiter infusum esse, ac inhaerere corpori
 ipsarum spiritum Diaboli. Deinde ex iisdem
 judicare non difficile est, cujusmodi sit
 istud, quod in fine Epistolae causa efficiens
 purgationis Sagarum per aquam frigidam
 dicitur esse spiritualis in ipsarum corpore,
 quae a simili in eo contenta levitate oria-
 tur, attractio. Vult hic λογοςγράφος, nisi forte
 quid me fallit: Ut mellis aut saccari dul-
 cedinem vas contrahit eoque imbuitur, ut
 olei pinguedinem charta imbibit, ut fer-
 rum *δυναμιν* ac vim Heraclii seu Magnetis, ita
 ut aliud ferrum possit attrahere, in se recipit.
 Sic a Sagis Diaboli levitatem attrahi, & cor-
 pore ipsorum recipi. Rationes hujus asserti-
 onis nullae comparent: Ac paulo ante con-
 trarium fere dixi: quod nimirum Diabo-
 lus spiritu suo maleficarum corpora attra-
 hat, ut per ejus levitatem sustentatae volen-
 tes nolentes sub aquas ferri non possint:
 quae sententia mihi non displicet, modo im-
 aginatio de essentiali diffusionem ac infu-
 sione atque inhaesione ea, qua illae novam
 formam acceperint, abjiciatur. At ais for-
 te: consentaneum est, Magas ex confortio
 Diabolorum, suspensorum fortasse cor-
 pora aut alia cadavera ad corporeas actio-
 nes

nes mutuantium, fœtorem cōtrahere: qui
 ergo absurdum alicui videatur, eandem a
 magligno spiritu levitatem quandam cor-
 poris contrahere? Ego verò inquam com-
 parationē hanc nihil habere roboris, quòd
 dissimiles sint qualitates fœtor & levitas.
 Nā levitas Diabolo inest *κατὰ φύσιν*, fœtor
 verò ex accidenti, vel, ut rectiùs dicā, quasi
 per accidens & *κατ' ἄλλο*, seu corpori ejus
 ascititio: et illa quidem qualitas spiritua-
 lis: hæc verò crassior sensibiliórq; & *σωματο-
 δέσμερον τι*: ut gravitas hircina multò faci-
 litis sit *κοινωνητός*, quàm levitas. Nec conse-
 quens est, uno adjuncto communicato
 protinus communicari reliqua: ut ferro
 communicatur ignis caliditas & urendi
 vis: levitas & raritas non communicantur.
 Porro acquisitivæ Veneficarū levitatis fir-
 mamentum constituere videris in eo, quòd
 Diabolus totam illarum essentiam imple-
 at. Sed religio mihi est dicere, substantia-
 liter per animam & totum corpus Sagarū
 spiritum illum diffusum, cūm, quòd ad
ὑσίαν attinet, *δεικτικῶς* id est, definitive sit
 in loco, citra ullam extensionem ac didu-
 ctionem. Ea re cum fortè mulieris Veneficę
 mentem occupat *ὑσιωδῶς*, tūm singulas
 corporis partes simul *ὑσιωδῶς* obsidere an
 possit, haud scio.

Non nego, quòd aliquos homines totos

I

quan-

quandóque obsessos teneat: sed quia non est aliquid expansum, & locum seu Ubi in corpore mutat, jam hanc jam illam partem subiens, non simul omnia eum membra uno temporis puncto τῆσιν obsidere apparet. Egregium olim Academię V Vittenbergenſis ornamentum Peucerus vidisse se narrat Dæmonē in puella quadam obsessa sub summa cute muris figura varié discurrentem, qui mox abdens sese in imum ventrem ex oculis evanuerit, mox profiliens rursus sub pectoris aut frontis torosioribus partibus proruperit. Ut igitur tandem finis sit: quemadmodum Diabolus ecstaticorum illorum, qui ejus sunt domicilia, mentes occupat eis que varia phantasmata infundit, nec tamen satanitam essentiam ac divinitus huic ingeneratas qualitates illi participant: ita ajo adesse etiam Lamiis sine suæ essentia, ac á Deo insitarū (concreatas appellitant οἱ θεολογῶντες proprietatum participatione, minimé interrim negans, quód mentes earum intret, depravet, pervertat.

Longiús excurrit oratio mea, quam institueram, cum temporis ratio in tam celebri augustaq; candidatorum nostrorum copia habenda sit.

Adhuc ergo proömiū & quasi προσάλιον act^o nostri solennis fuit, quo sine ambitioso

fo ornatu, tūm cur Sagæ, alicubi in profu-
entem demiffæ dejectævé, in extrema aqua
fluctuâtes non demergantur, rationes no-
stras explicavimus: tūm quæ nobis obsta-
re videbâtur infirmavimus, interim, an isti-
usmodi strigum examen, an ista muliercu-
larum, quæ in hominum voculas incide-
runt, per aquas purgatio, qua tanquam fal-
si criminis reatum maculamque eluere co-
guntur, tuta satis justaque fit, ac pietati cō-
sentanea, Theologorum, Juriscōsultorum
& prudentum Magistratum disputationi-
bus ac judiciis relinquentes.

Nunc porró quod restat agamus, hoc
est, ad id quod actus & publici hujus con-
gressus caput est, promotionem videlicet
ipsam, propius aggrediamur.

Typographus candido lectori.

*Scias candidè lector subiectam historiam de Ortho-
ne 3. in Oratione Gocleniana prioris editionis quam i-
mitatus sum in hoc exemplari fortassis incuria istius
Typographi neglectam, post §. sed è vé g' y e i o s eius & c.
fol. 131. inserendam esse.*

Ortho III (ut est apud Sebast. Munste-
rum) vxorem habuit Mariam de Aragonia,
fœminam impudicam & virorum appeten-
tissimam, quæ secum muliebri habitu cir-
cumduxit juvenem, quicum grediebatur
quotidie, quando quidem eo pro cubicula-
ria utebatur. Quod cum innotuisset impe-
ratori

ratori, juvenis, multis præsentibus, vestib.
est spoliatus, inventusque pro fœmina ma-
sculus, vivus deinde combustus est. Sed &
imperatrix, cum sæpius viros peteret, quã
peteretur, amore suo extincto, cum ab Im-
peratore veniam meruisset, in Italia circa
Mutinam Comitem quendam elegantis
formæ, & virum optimum cœpit deperire,
multisque blanditiis conata est eum in sui
amorem pellicere: cui cum assentiri nol-
let, falsis delationibus ab ea apud Impera-
torem accusatus, pœna tandem capitis da-
mnatus est: uxor verò Comitis, conscia sibi
innocentię mariti sui, caput ejus abscissum
deosculatur, & secum ablatum diligenter
recondit. Deinde ad Imperatorẽ in tribu-
nali sedentem properans magno clamore
& ejulatu, petit causam suam recte cognosci
& legum autoritate defendi. Sciscitanti ita-
que Imperatori, a quonam læsa esset: tu,
inquit, ô Imperator es, a quo sum læsa, si-
mulq; in medium projiciens mariti sui ca-
put, hunc maritũ meũ, exclamat, contra jus
& fas capite multasti: & statim cãdens fer-
rũ illæsis manibus apprehẽdens, mariti sui
innocentiã cum stupore omnium, qui ade-
rant, comprobavit. Ibi Imperator detecta
rei veritate, graviter commotus vidu-
am multis muneribus & castris donavit,
suam verò vxorem flammis addixit. Hic

in

in igne juveni & Imperatrici exurendis de-
stinato naturalis energia māsit, nulla vi ex-
terna impedita: sed in igne ferri candentis
vis & operatio inhibita fuit á non physico
agente, manente interim qualitate con-
genita.

QUÆSTIONUM IN HOC LI- BRO RESOLUTARUM ELEN- chus.

- A** Niudex in Criminalibus statim á carcere in-
cipere possit, & quid de hoc in maleficii crimi-
ne notandum veniat. pag. 8.
- An fama, & quomodo ad inquisitionem &
ad carcerem sufficiens indicium pariat. 26.
- Confessio facinorosi, quia alium socium Criminis no-
minat, quid de iure operetur. 28.
- Quid de purgatione Sagarum per aquam frigidam sit
sentiendum. 57.
- Num diffamatio & confessio maleficorum quâ socios
alios produnt, si in suis requisitis destituantur, & sub-
secuta inde per frigidam purgatio, sufficiens ad tor-
turam indicium pariant, & quid de confessionibus
hinc in eculeo extortis sit sentiendum. 82.
- Quando fuga faciat indicium ad inquisitionem & ad
torturam. 86.
- Quâ penâ Sage sicut afficiendæ, & an propter solum
pactum, quod cum Diabolo inierunt, ignis supplicio
tolli, ex rerumque universitate infra mortuos omnes
amandari debeant. 89.

INDEX.
RERUM ET VERBORUM
Locupletissimus.

A.	<i>stodia causa inventus est.</i>	16
A <i>Academia olim Wittē-bergensis EGREGI-VM ORNAMENTVM PEVCERVS</i>	<i>Carceris molestie & incommoditates. 17. & 18</i>	
<i>Vidit Demonē in puella quadam obsessa, sub summa cute muris figura varie discurrentem.</i>	<i>Carcerati appellantur in iure miserabiles persone.</i>	19
130	<i>Cautio fideiussoria in criminibus gravissimis, accusatos non iudat.</i>	19
<i>Actus, qui fit lege prohibente, est ipso iure nullus. pag.</i>	<i>Christus solus ex spiritu increato et homine matre genitus.</i>	25
62. 63	<i>Citatio contra suspectum de crimine fracte pacis, etiā parte nō petente ex officio à iudice decerni potest. 59. & 60</i>	
<i>Adiuncto uno communicato, non protinus communicatur reliqua. 129</i>	<i>Citatio nemini debet auferri.</i>	15
<i>Aegritudo alicuius Medicorum testimonio probatur.</i>	<i>Citatio est iuris naturae & defensionem continet.</i>	15
50	<i>Citatus contra nō citatū, nec Imperator pcedere aut aliquid in ipsius damnū concedere potest.</i>	16
<i>Andreas Hyperius de Satanicis congressib. quid sentiat.</i>	<i>Compurgatorum sive Sacramentalium numerus in fracte pacis crimine est arbitrarius.</i>	68
94		
<i>Angelis quadā inest vis ignea.</i>		Con-
113		
<i>Angeli sunt instar ignis, puri, lucidi, splendidi, subriles, celeres.</i>		
113		
<i>Angeli quandoque apparent specie ignis. cumque quadā fulgore.</i>		
114		
B.		
<i>Benedictus Aretius.</i>		102
C.		
<i>Carcer non pæna, sed cu-</i>		68

I N D E X.

- Confessio socii nec pro socio, nec contra socium probat. 28
- Confessio facta per torturam nullis precedentibus iudiciis nihil probat. 82
- Confessio, qua Iudex alicui torturam interminatus, nihil probat. 83
- Confessio impossibilium nulla. 101
- in Confessione et nominatione, qua circumstantia concurrere debeant ut maleficus, qui alterum socium nominavit, creditur. 40. & 41
- pro Confesso habetur, qui post institutam accusationem ante sententiam mortem sibi ipse consciscit. 35
- Confusio obscuritatem parit & ignorantiam. 6
- Consensus in delictis quadruplex: Consilii nempe, auxilii, autoritatis & negligentia. 21. et 22
- Consentientes & facientes eadem panam plectendi sunt. 19
- Consuetudo, qua ratione caret, frustra allegatur. 80
- Consuetudines per quas iura abrogantur debent esse rationabiles. 80
- Corpus Sagarum non est leuitatis Satanica subiectum ΔΕΥΤΗΡΙΟΥ. 127
- Corruptioni est obnoxium, quod ab Elementis originem sumit. 65
- Criminis socio qui in tortura alium nominat, si non verisimilia deponit, nulla fides adhibenda est. 56
- in Crimine lese Maiestatis socius criminis addicendum testimonium admittitur 30. 32
- in Crimine maleficii socius de sociis potest interrogari. 31
- D.
- Demonis effecta in Verē obsessis, 122.
- Demon Saga corpus ita caret & σίαν occupat, ut tamen, instar verē σωματικῶς obsessivum non torqueatur. 122
- Deus Solus causa est sine causa, & ENS absque ente. 64
- Deus solus omnium tempestatum causa efficiens. 96
- Delicta confessine spontanea
- I 4

I N D E X.

- sancti* vel *testium* ap-
 probatione *publicata*,
 sunt *punienda* 78
Delicta *occulta* & *inco-*
gnita, *DEO* *sunt* *relin-*
quenda, *qui* *solus* *no-*
vit *corda* *filiorum* *ho-*
minum. 78
in *Delictis* *enormibus* *de-*
positio *Socii* *criminis*,
qui *aliis* *bonae* *condi-*
tionis & *fama* *est*, *in*
tortura *facta* *quae* *aliu-*
modum *nominabit*, *ad*
formandam *inquisi-*
tionem *sufficit*. 33. &
 34
Destructa *in* *Philosophia*
dicti *alicuius* *ratione*,
 & *ipsum* *dictum* *de-*
struitur. 64
Diabolus *per* *somnia* &
varie *hominibus* *imponit*.
 47. 48. & 54
Diabolus *est* *spiritus*, *qui*
in *Sagarum* *corpori-*
bus *levitatem* *operari*
non *potest*. 65
Diabolus *essentiales* *re-*
rum *formas* *mutare* *non*
potest. 91
Diaboli *an* *stupri* *consue-*
tudinem *cum* *homi-*
nibus *habeant*. 92
Diabolus *Deo* *permitten-*
te *potest* *excitare* *tem-*
pestates 97
Diabolus *esse* *per-quam*
vis *agilem* *na-*
tura *videlicet* *aerea*
ser *igne* & *spiritum*. 113
Diabolus, *magni* *nomi-*
nis *Theologis*, *spiritus*
tenuis & *aereus* *vide-*
tur. 116
Diabolo *concessa* *haud*
exigua *aeris* *vis*,
 116
Diabolus *in* *corpora* *pe-*
netrare *potest* *solidis-*
sima. 121
Diabolus *in* *Serpente* *olim*
locutus *secundum* *es-*
sentiam 121
Diabolus *etiam* *corpora-*
liter *inhabitare* *ho-*
minem *potest*. 121
Diabolus *in* *ecstasi* *com-*
pagem *animae* *cum* *cor-*
pore *dissolvere* *nequit*.
 124
Diaboli *eiusque* *mancipio-*
rum *communio*, *non* *es-*
sentialis *sed* *accideta-*
lis. 124
Diabolus *ut* *non* *creare*
naturam, *sic* *eadem*
formaliter *destruere*
nescit. 125
Dimensionum *penetrati-*
onem *in* *solidis* *corpo-*
ribus *natura* *non* *con-*
cedit. 49
 Divisio

I N D E X.

<i>Divisionis seu Partitionis materie utilitas.</i> 6 <i>Duellum purgationis ge- nus tyrannicum sub- latum est.</i> 62 E. <i>Excursus diabolice cor- pus ne suffocetur, mol- liter à Damone affla- tur & fovetur.</i> 116 <i>Errore quod introductum est non obtinet in aliis similibus.</i> 80 <i>Essentia quid.</i> 64 <i>Essentia intelligentiarum, qualis, tales quoque sunt qualitates.</i> 65 <i>Esse est receptivitas essen- tie.</i> 65 <i>Ethnicis in fide inferiores qui creaturas in aliam substantiam nisi à Deo, mutari posse putant.</i> 91 <i>Examinis per aquam fri- gidam consuetudo Iuri- divino et humano ad- versatur.</i> 81 <i>Examinis per frigidam re- futatores qui.</i> 81.82 <i>ab Executione non est in- choandum.</i> 24 F. <i>Falsitatis habet imaginem, quod à Verisimili di- stat.</i> 55	<i>Fama publica supplet Vir- tutem accusatoris.</i> 9 <i>Fama in actione Crimina- li quando semiplena p- bationem non faciat.</i> 26 <i>Fama à personis honestis orta licet non sufficiat ad iudicii decisoria, sufficit tamen quo ad preparatoria.</i> 27 <i>Fama honestas per sese semper praesumitur.</i> 36 <i>Fama etià per testes sin- gulares potest probari.</i> 30 <i>Fuga quando non sit in- dicium patrati crimi- nis.</i> 17.88 G. <i>Gennadii & Bedae sen- tentia, de Daemonum in mentem hominis illa- psu.</i> 120 <i>Gravitas elementaris sensu deprehenditur in Sagis, in aquam demit- tendis.</i> 127 <i>Gravitatem Venesicæ in semetipsis sentiunt.</i> 127 H. <i>Habacucum Angelus Do- mini capitis coma sub- latum, Babylonem de- portat.</i> 117 I. <i>Iacobi Heerbrands concio</i>

I N D E X.

- Germ: de fulmine. 27
- Ignis ab aere non discernitur, quum secundum Aristotelem, tunc sit aer rarefactus & incensus. 113
- Ignis illius Babylonici tantum evēyca impediebatur. 127
- Ignis non calidus cuticōs, non est ignis. 127
- Imaginationis depravata quāta vis sit. 44. 45. 46.
- Imaginatricis virtutis mirabiles sunt operationes. 50
- Imperator legibus est solutus. 16
- Imperatores in suis legibus vulgi opinione decepti. 99
- Imperfecta duo non possunt in sua specie unum perfectum facere. 37
- Imperitia annumeratur culpa. 23
- Impossibilis distinctio. 54
- Indicia orta ex confessione & depositione socii criminis, facile diluuntur, si eius persona, quā socius in depositione sua nominavit, honestas, pietas, bonaque fama probatur. 36
- Indicii qualitas plurimū sociorum criminis, una tantum est. Ideoque eorum omnium confessio non facit maiorem fidem, quam si unus esset solus. 37
- Indicia, quo ad Sagas ad torturam sufficientia, 85
- Insanis non auditur contra aliquem sine tortura. 32
- Infantes esse ante Baptismū Satana furto abnoxios, error. 93. 96
- Innocentia quibus notis insignitus esse debeat, qui prorsus innocens esse vult. 23
- Interrogatio specialis potius suggestio quadam est, quam interrogatio. 40
- Ioannes Bodinus Iurēconsultus & Historicus. 91
- Ioānis Brentii cōcio Germanica de tonitru. 97
- Ioannes Antrechtus I. V. D. exquirir Rodolphi Goclenii iudicium de purgatione per frigidam. 111
- Iudex in Criminalibus a carcere non debet pro-

I N D E X.

*processum inchoare sine
 praevia causa informa-
 tione sufficientibusque
 iudiciis.* 9. & 10
*Judex iniuste carcerato
 & damnatum & satis-
 factionem pro iniuriis
 prestare tenetur.* 10
*Judex qui hominem iniu-
 ste in carcerem conii-
 cit, tenetur actione in-
 iuriarum.* 10
*Judex recedens a commu-
 ni opinione presumi-
 tur per imperitiam iu-
 dicare.* 13
*Judex contra communem
 opinionem ex praejudi-
 cata quadam presump-
 tione & motu proprio
 iudicans, litē facit suā*
 13
*Judex si extra iudicium
 alicui facit iniuriam,
 iniuriarum conveniri
 potest.* 13
*Judex fines officii sui ex-
 cedens reputatur pri-
 vatus.* 13
*Judici non licet in Crimi-
 nalibus a constitutio-
 ne Carolina discedere.*
 13
*in Iudicando & consulē-
 do non est recedendum
 ab opinione communi*

13
*Iudicium Criminale non
 procedit sine accusato-
 re.* 9
*Iuramentum in litem a
 defuncto oblatū, quare
 in iure habeatur pro
 prestito.* 33
*Iuris alius ordo nō est ser-
 vandus in notoriis.* 25
*Iuris auctoritas absq; ra-
 tione per se sufficit.* 54

L.

*Lacus in Palaestina, in
 quem homines cōiecti
 non merguntur.* 112
*Legi potius vel canonū,
 quam cōmuni opinio-
 ni standum est.* 10
*Lemgoenses suspectas
 Beneficii per frigidam
 explorant.* 109
*Levia ut gradibus, sic
 gradia habentur le-
 vibus.* 113
*Levitas Diaboli inest
 κατ' οὐσιν: fator κατ'
 ἄλλο.* 129

*Locus licet nō sit de essen-
 tia corporis, est tamen
 corpori necessarius.* 48
*Locus nullus, et locus in-
 aequalis in Physicis e-
 quiparantur.* 49

M.

*Magia ad laesam maiestatis
 ori-*

I N D E X.

- crimen refertur. 32
 Magia occulte peragitur. 32
 Magistratus imperiti sine iustis procedentibus indicibus statim ad torturam properant. 84
 Maleficii crimine socius de sociis potest interrogari. 31
 Mandata sine clausula ipso iure sunt nulla. 24
 Mandata sine clausula ante partitionem admittunt exceptionem sub: & obreptionis. 26
 Maria Aragonia Othonis 3. coniux monstrum libidinis. 131
 Medea Venefica suas iacet vires. 99
 Memoria hominis infirma est & labilis. 6
 Mentiri non presumitur, qui morti vicinus est. 33
 Methodus bona prestans DEI donum. 6
 Mechafshepha Hebraorum quid noceat. 103
 Minores a testimonio repelluntur. 35
 Moriens non presumitur mentiri. 38
 Morientes saepe amentuntur. 38
 Non omnis moriens, est san-
- ctus Ioannes Evangelista. 38
 in Mortis articulo constitutus, non potest adire hereditatem. 38
 Mortis timore oppressus similis est mortuo. 38
 Mulier etiam in crimine gravissimo in carcere non detrudenda, sed in monasterio asserenda. 24.
 N.
 Naves quae in studiis propter pondus nimium mergi solent in mari recte habent. 112
 Nero Simoni Mago honorariam dedicavit statuam. 126
 Notorium non est probandum. 25
 in Notoriis non servare ordinem, est servare ordinem. 25
 Numerus non tollit inhabilitatem, nec supplementum inducis. 37
 O.
 Obsessi occupatio quomodo se gerant. 122
 ab Opinatione communi in iudicando & consulendo non est recedendum. 13
 Ova in aqua admodum salsa supernatant. 112
 Ovidi-

I N D E X.

- Ovidius de situ Terra.* 114
P.
Patrum sanctorum documento quod sancitum nō est, superstitiosa ad inventionem prasumendum non est. 77
Pauperes a testimonio repelluntur. 35
Penetrationem dimensionum in solidis corporibus natura non concedit. 49
Perito cuiuslibet in sua arte credendum. 50
Petrus Martyr de Sagaris voluptatibus quid sentiat. 94
Pencerus de Lycaone, cui Damon cordis calorem leni aeris afflatus ventilarat. 116
Pencerus egregium ornamentum olim Academiae Vuittembergensis vidit demonē in puella quadam obsessa sub summa cute muris figurā variē discurrentem. 130
Philosophi antiquissimi perhibent, Demones aērē indutos, insensibiles in terris inter homines obambulare. 116
Probatio nulla est certior quam ipsa facti evidentia. Ideoque omni probationi praefertur. 51
Probationes quando desunt potest per iudicē causa cognita, iureiurando causa decidi. 59
Processus in Criminalibus duplex, Inquisitionis. Et Accusationis. 8
Psalmus 29. heroico carmine ab ipso autore redditus. 100
Purgationis duae species. 59
Purgatio medium quoddam est inter condemnationem Et absolutionem. 58
Purgatio iurata vel per sacramentū quid. 55
Purgatio siue defensio per iuramentum cum 12. Sacramentalibus. 61
Purgatio violenta quid. 62
Purgatio per aquam frigidā sublata per Lotharium Imp. 26
Purgatio vel defensio per aquam frigidam vel ferventem, aut per ferrū candens abolita Et sublata. 26

Q.

I N D E X.

- Q.
- Quæritur utrum Damonia secundum essentiã an propter mali effectũ homines ingrediãtur.* 120
- in Quæstione supernationis ad Sim quamdam ἀνευματιχὴν omnino confugiendum.* 117
- R.
- à Regulis iuris communis receditur tam propter delicti atrocitatẽ, quã propter mora periculum.* 24
- Regula qua dicitur, quod propter periculum mora à regulis iuris cõmunis recedatur quando & in quibus locum habeat.* 25
- Reus criminis constitutus defensionem causã suscipere non potest, antequam innocentia suã purget.* 59
- S.
- Sage interdum, quæ tum natura tum factõ & divinatõ, fatentur.* 90
- Sage utrum ex Diabolis possint fatum concipere.* 93
- Sage non possunt tempestates ciere.* 96
- Sage per frigidam explorandã qua ratione ligentur.* 110
- Sagarũ pactũ nudum cõ Satana non potest morte puniri.* 103
- Sage supernatãt propter aerea et lesem Diaboli aspirationem.* 114
- Sage quada sibi vise fuerunt, subiectum sibi anserem habuisse, quo in aqua sufficie sustinerentur.* 115
- Sagarum fulcrum aquis innatantiũ simpliciter ipse Diabolus esse potest.* 115
- Sage corpus grave, absque suffocationis periculo in aquarũ extremo fluitare potest, & spirabili à Damone occulte afflata,* 115
- Sage externa & spiritus in aquis sustinentur.* 116
- Sagarũ nota definitio.* 120
- Sage quamobrem ignis supplicio tollenda.* 90. 102
- Sagis nulla intercedit cõmunio cõ diabolica essentia natã ἀνευματιχὴν* 137
- Sage*

I N D E X.

- Saga quare ratione se habeant erga Satanam. 123
- Sagarum cum Diabolo communicatio est qua Virus ipsis sicut inhalat. 124
- Sagas esse homines, ac earum tollere formam, implicat contradictionem. 125
- Sagas si pristinam formam amittunt, homines esse desinunt. 125
- Sagarum quaedam, penitentia fructus edunt & ad Deum redeunt. 125
- Sagarum naturales qualitates, non immutat Satan, sed earum tantum evēgetur. 126
- Saga Diaboli levitatem non attrahit, ut Vas dulcedinem mellis. 128
- Sagarum corpora esse gravia testatur experientia. 131
- Sacramentalium numerus in fracta pacis crimine est arbitrarius. 61
- Satanas essentias rerum tollere non potest. 48
- Satanas corpori Physico locum adinere non potest. 49
- Satanas quomodo Sagas instruat ad excitandas tempestates. 98
- Satanas hominis animam implere potest, non substantia, sed fraudulenta malitia participatione. 121
- Satanice gravitatis Sagarum mutatio, est fictitia. 126
- Scribonii opinio de Sagarum probatione per frigidam refutatur. 63. 64. & sequentibus aliquid.
- Semen furivum emortuum et vitali spiritu caret. 93
- ex Separatis nihil recte infertur. 78
- Simon Magus in aere circumvolavit, vero corpore retento. 126
- Socius criminis a testificando quare repellatur. 29
- Socius criminis ad dicendum testimonium quando et in quibus casibus admittatur. 30. & 31
- Socius de sociis potest interrogari in maleficio crimine. 31
- Socius, qui alium societate sceleris sibi addictum esse fatetur, infamis est. 32
- Socius contra socium ad testi-

I N D E X.

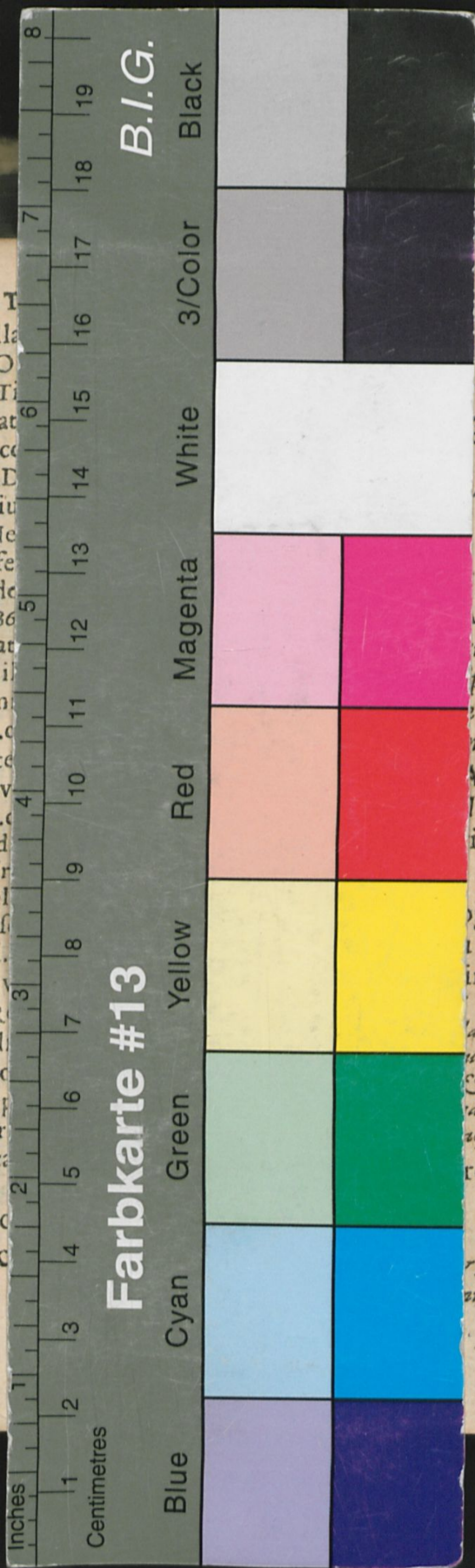
- testificandū admittitur
in crimine occulto 31
- Socio criminis, qui in tor-
tura alium nominat,
si non Verisimilia de-
ponit, nulla fides adhi-
benda est. 56
- Spiritus creatus & homo
utrū perfectē generēt. 95
- T.
- Terra moles gravissima
stat pendens in medio
universi. 113
- Testibus bonā alicuius
famam deponentibus
magis creditur, etiam si
pauciores sint numero,
quā illis qui de mala
fama attestantur. 36
- Testes non probant, nisi
scientia sua bonā caus-
sam assignent per unū ex
quinque sensibus. 42
- Testes deponentes de Visu
aliis longē prævalēt. 43
- Testi nō Verisimilia depo-
nētī credendū nō est. 55
- Theodorus Cotmannus
Scribonii Epistolam curat
R. Goclenio represen-
tari. 111
- Titia Vestalis, aquam in
cribro sine defluxu cō-
sistentem, ad eadem sa-
crā pertulit. 118
- Trinitatis unus est, in-
trare quā creavit sub-
stantiam. 121
- V.
- Vter non submergitur a-
quis, pōderosū licet cor-
pus annexū habeat. 113
- Vxor cuiusdā Comitis Ita-
lici tagit candens fer-
rū illæsis manibus. 131
- Valerii interpretis, de a-
qua Titiana in cribro
consistente iudiciū. 119
- Veneficorum cōfessio, qui
absq; ulla pœnitentiæ
significatione mortem
obeūt, ad inpositionē ni-
hil habet momenti. 39
- Veneficos de nocte sco-
pis insidentes atque
per caminum subdo-
lantes ad choreas de-
ferri impossibile est. 55
- Verbum generale a lege
prolatum intelligendū
est secundū dispositio-
nē iuris alibi positā. 27
- Verba generalia genera-
tim sunt interpretanda. 25
- Verisimilitudo est cogna-
ta nature. 55
- Verisimile q̄ non est, non
est credibile, nec cōside-
rabile. 55
- nō Verisimile aduersatur
nature. 55
- Veritas et cōmunis opinio
æquiparantur. 13
- Virtus unita fortior est
dispersā. 47
- F I N I S.

Kd 2272

(X 2276393)

2272

Farbkarte #13

B.I.G.

SOLUTIO
 IPUARUM
 æstionum
 ALIS ADVER-
 AS PROCESSUS;
 TATIONE NOVA
 , QUAM PHILOSOPHI-
 um per aquam frigidam, adversus
 phum Scribonium Philosophia
 e Doctorem, per consulta-
 nem pertractata.

AUTORE
 IE MELANDRO
 is utriusq; Doctore.

IN JURISPRUDENTIA,
 ologia ac Philosophia versan-
 nec infrugifera, nec
 injucunda.

ETIAM PROPTER SI-
 larissimi Philosophi M. Rodolphi Go-
 um Academia Professoris publici O-
 elegans, de NATURA SA-
 ratione & examinatione per frigi-
 aquis in tractatum.

rerum ac verborum Indice.

ND NICOLAVM ERBE
 anno M. D. XCVII.

